Incunabula
de Aliaco Petri
Concordantia astronomie
cum Theologia.
Venetiis 1490.

kat.komp.

cf. Hain Repert. bibliograph. N. 837.

Incun. 13.

Editio princeps po powrocie Ratdolda z Wenecji. Twórcą inicjałów drzeworytowych był prawdopodobnie Bernhard Maler, dawny współpracownik Ratdolda w Wenecji.

H. *834, BMC II 383, Pellech. 547, Schreiber V 4923.
W USA = 17 egz. Cena: $56 (1939 rok)

Ten egz. nie pochodzi z daru W. Frankowskiego.
zob. W 162

R. VII. 156

Inc. Qu. 13.

Cōcordātia astronomie cū theologia
Cōcordātia astronomie cū hystorica narratione. Et elucidariū duoꝝ precedentium: dñi Petri de Aliaco cardinalis Cameracensis.

BIBLIOTH. UNIV. JAGELLONICAE

Hain. 834

Theologus. Astronomus.

Uigintiloquiū de ɔcordia astronomice veritatis cum theologia: dñi Petri de Aliaco cardinalis cameraceñ. viginti continēs verba feliciter incipit.

PRimū ƀm philosophū omne verū omni vero cōsonat: necesse est verā astronomie sciam sacre theologie cōcordare.

Secundū. Uerā astronomie sciam quidā falsi nominis astrologi ꝑ varios errores ei adiūctos diffamauerūt ꝛ eā ī ꝑncipio nascētis ecclie sacr theolog suspectā ꝛ quodāmō odiosā reddiderūt

Terciū. Prefati errores nō solū a sacris theologis sed etiā a veris astronomis sunt reprobati.

Quartū. Reiectis erroribꝰ ꝑnotatis alijsqꝫ collateralibꝰ ꝛ cōnexis postqꝫ creuit ecclia ꝛ fides catholica firmit̄ fundata est: vtile videt̄ theologos astrologiam studiosiꝰ indagare ꝛ int̄ varias vtilitates vna esset theologicis prophetijs astronomica iudicia respectu quorūdā futuroꝝ aduentuū coaptare.

Quintū. De theologicis prophetijs quibꝰ astronomica iudicia possunt conuenienter aptari aliqua expedit exempla particulariter annotari.

Sextū. De annis ab origine mūdi nobis volētibus ꝑtractare distinctionē de varia anni acceptione expedit premittere.

Septimū. Premissaꝫ anni varietatē variāqꝫ distinctionē ad vniformē ꝛ cōpletā āni solar qꝫtitatē reducē: ꝛ ī hꝰ theologicā veritatē ꝛ astronomicā ɔcordare

Octauū. Ex ꝑmissa anni varietate variaqꝫ acceptione nō procedit apparēs dissonātia seu cōtrarietas in hebreoꝝ ꝛ septuaginta interꝑtuꝫ sentētijs seu ī xpianoꝝ historiographoꝝ cronicis suꝑ cōputatione annoꝝ a mūdi origine.

Nonū. Ad explicandū dissonantiā opinionū variarū in cōputatione annoruꝫ a mundi origine distinctionē etatū mundi cōuenit ꝑnotare.

Decimū. Dissonātiā opinionū de annis mūdi vsqꝫ ad xpm expedit recitare.

Undecimū. De annis mūdi vtile est cōputationē hebraicā annotare.

Duodecimū. Ad annoꝝ mūdi computationē expedit astronomicā consideraconem adaptare.

Terciūdecimū. Ad annoꝝ mundi cōputationē volētibꝰ magnarū tempora cōiunctionū adaptare: opus est cōiunctionū drām ꝑcognoscere.

Quartūdecimū. Magnarū cōiunctionū significationes hic cōueniens est breuiter explicare.

Quintūdecimū magnaꝝ cōiūctionū que fuerāt a diluuij tp̄e numerū possumꝰ veraciter a posteriori calculare.

Sextumdecimū. Per predictā coniunctionū maioꝝ calculationē a posteriori nō possumꝰ annos ab origine mundi certitudinaliter verificare nec circa hanc opinionum dissonantiā cōcordare.

Decimūseptimū. Multū videt̄ difficile magnarū cōiūctionū calculationem a priori ad annos mūdi certitudinaliter applicare.

Decimū octauū. Occasione difficultatis ꝑmisse vtile videt̄ de creatiōe lumiarū ꝛ eoꝝ primeua dispositione ꝛ opinionē theologoꝝ ꝛ astronomoꝝ discutere.

Decimumnonũ. Presupposita cõi tam theologoꝝ ꝙ̄ astronomoꝝ opinione ꝙ mũdus creatus est in eqnoxio vernali sole existẽte sub ariete: ex hoc cõsequent̃ primã alioꝝ planetaꝝ dispositionẽ quã vocãt figuram seu faciẽ celi possumus describere.

Vicesimũ. Supposita p̃missa figura celi ꝑ eã a priori possumꝰ primã ↄiũctionẽ maximã cõsignare: ⁊ a posteriori ꝑ tabulas astronomicas vnã aliã cõiũctionẽ similẽ inuenire: ⁊ ex eis ꝑ aliarũ hmõi cõiũctionũ calculationẽ: legittimã verũ numerũ annoꝝ seclusa opinionũ variarũ dissonãtia certitudinalit̃ cõcludere.

DE cõcordia theologie ⁊ astronomie aliquid scribere ab amico ĩ vtraqꝫ perito trãsmisse mihi lr̃e occasionalit̃ induxerũt. In qbꝰ primo se nõ prorsus ↄtentũ esse dicebat sciẽ maioris dignitate notatos ⁊ theologos appellatos astronomie quã naturalẽ theologiã vocat termios nõ pleniꝰ amplecti ĩ quo labor vtilis videret̃ si supior theologia ꝓ futuris ingrẽdis p̃stitueret̃: ⁊ naturalis de inferioribꝰ cõpetent̃ ĩgsitiõz validaret astronomie iudicijs accedẽtibꝰ ad dictamina ꝓphetarũ magnarũ cõiũctionũ significationes ꝓphetiarũ temporibꝰ applicãdo. Deinde se ass̃erebat admirari nos fideles ex hebreoꝝ ⁊ septuaginta interpretũ sentẽtijs apparent̃ dissonantibꝰ tot in lege noua ↄtrarietates indeterminatas religsse vbi inter alia occurrit materia ꝙ ab adam vsqꝫ ad xp̃m annoꝝ millenaria historiographi varie descripserunt vt preter methodiũ quẽ de magnitudine numeri excusant aliq. 5228. posuisse videant̃ Eusebiꝰ cesariẽsis. 6000. Beda vero numero minori. 5200. minꝰ vno Que diuersitas vtiqꝫ in cronicis nõ ↄtigisset si legũ ⁊ cronicarũ scriptores magnarũ tp̃a cõiũctionũ in significãdis scriptis suis veridice supposuissent: horuz igitur occasione dubiorum aliqua verba breuia explicabo.

VErbũ primũ: qꝛ ꝭm ph̃m omne verũ omni vero consonat necesse est verã astronomie sciam sacre theologie concordare. Quippe cũ etiã eidem tãqꝫ dñe ancilla debeat pre ceteris sciẽtijs subseruire. Cuiꝰ rõ est: qꝛ teste ap̃lo. Inuisibilia dei a creatura mũdi ꝑ ea que facta sunt intellecta cõspiciunt̃ sempiterna quoqꝫ eiꝰ virtus ⁊ diuinitas. Sed inter oẽs creaturas visibiles celestia corpora de quibus astronomia cõsiderat sua multitudine ac magnitudine suorũqꝫ motuũ ⁊ influentiarũ mira varietate variaqꝫ virtute ĩ dei cognitionẽ ⁊ admirationẽ maxime nos inducũt; ꝓpter qꝺ merito ait psalmista. Celi enarrãt gloriã dei ⁊ oꝑa manuuz eiꝰ annũciat firmamẽtũ. Et iõ astronomia nõ ĩcõuenient̃ naturalis theologia noĩat̃ qꝛ sicut superior theologia ad dei cognitionẽ ꝑ supnaturalẽ fidez inducit: sic ista tãqꝫ inferior ancilla eidẽ subseruiẽs ad diuine cognitionis introductionẽ ꝑ naturalẽ rõnem manuducit.

VErbū secūdū. Verā astronomie sciam: quidā falsi nois astrologi ꝑ varios errores ei adiunctos diffamauerūt: ⁊ eaꝫ in pⁱcipio nascētis eccłie sacris theologis suspectā ⁊ quodāmodo odiosaꝫ reddiderūt. Ideo nō mirandū si tūc in vtiliorib⁹ occupati: huius scie terminos min⁹ amplecti voluerūt. Inť ꝑtactos errores tres pñt notari ꝑcipui. Prim⁹ est eoꝝ qui ex astrꝭ oia futura necessitate fatali euenire senserūt. Secundus est eoꝝ q astronomicis libris plures suꝑstitiones execrabiles artis magice miscuerūt. Terci⁹ eoꝝ qui termīos astronomice ptātis: respectu liberi arbitrij ⁊ quarundā rerū que solū subsunt diuine ac supernaturali ptāti suꝑbe ⁊ suꝑstitiose excesserūt.

VErbū terciū. Prefati errores nō solū a sacris theologis: sed etiaꝫ a veris astronomis fuerūt reprobati. Cōtra primū errorē Augustin⁹. v. de ciui. dei describēs. Fatū ꝭm estimationē illoꝝ qui vocant fatū vim positionis siderū ⁊ cōstellationū ꝭm quā oia in his inferioribus necessario eueniūt: sic diffinit: ꝙ fatū nihil sit. Et hoc ipse ⁊ alij doctores theologi sufficienť ꝓbauerūt. A quib⁹ nō discordat peritissimus astronomoꝝ Ptolome⁹: vbi ait ꝙ vir prudēs dñať astris. Cōcordat igiť theologia ⁊ astronomia: ꝙ astroꝝ cōstellatio varia in inferiorib⁹ ad varios effect⁹: ⁊ in hoibus ad varios mores disponit ⁊ inclinat nō quidem dispositione simpliciter necessaria ⁊ sufficiente: sed remota ⁊ contingēte: vnde illos mathematicos qui de necessitate hominū aliter fata intelligūt: reprehendit Gregorius qꝛ cū ipsi dicūt: ꝙ si quis sub signo aquarij nasciť: piscatoꝝ ministeriū sortietur Cū alicubi aliquē sub hoc signo nasci contingeret: vbi piscator omnimode nō esset. Cū etiā dicūt ꝙ qui sub signo libre nascunť trapezite futuri sunt. In multis locis sub libra multi nascūť vbi trapezite penit⁹ ignoranť. Hmōi ergo astronomoꝝ dicta intelligēda sunt ꝭm inclinationē ⁊ dispositionē cōtingentē: non ꝭm absolutā necessitatē Contra ꝭm errorē: multi periti astronomi a suis libris magicā: tāq̄ artem execrabilē ⁊ abominabilē excluserunt: sicut se facturū Leupoldus in sui operis exordio protestať. Et merito cū ꝭm leges gentiliū ars magica damnata sit: vt. viij. de ciui. dei dicit Aug⁹. Unde Albertus magn⁹ ꝓutilē etiā tractatū edidit: in quo vere astronomie ⁊ artis magice libros per eorū prīcipia ⁊ fines distinxit: vt astronomicā veritatē ⁊ magicā vanitatē abinuiceꝫ sequestraret. Contra tercium errorē tractatulū composui: quem de legibus ⁊ sectis intitulaui. Contra suꝑstitiosos astronomos qui legibus legem diuinā subesse contendūt: cui pro complemēto hoc opusculū superaddo. ¶ Ad hunc aūt errorem plurimi accedere videnť: qui generaliter dictamina prophetarū diuinarū que ad superiorē theologiā pertinēt: astronomica inquisitione validare. magnarū coniunctionū significationes: aut alia queuis indicia astronomica eis applicādo conanť. Cum huiusmōi diuine prophetie plurimū sint de his fu

turū que vim nature:ꝛ naturalis rōnis inuestigationē excedūt:sicut prophetia ꝙ xp̄s nasciturus erat de virgine ꝙ futurus erat deus ꝛ homo: ꝙ iudicaturus erat viuos ꝛ mortuos:ꝛ sic de similibus.De alijs aūt que nō excedunt vim nature fortassis nō esset inutile theologiā cum astronomia concordare supnaturalē inspirationē per naturalē inuestigationē confirmando:prout aliqualiter tetigi in prememorato tractatu:sed hec sequentia latius declarabunt.

Quartum verbū.Reiectis erroribus p̄n otatis:alijsq̧ collateralibus ꝛ connexis : postq̧ creuit ecclesia ꝛ fides catholica firmiter fundata est:vtile videt̄ theologos astrologiā studiosi⁹ indagare ꝛ inter varias vtilitates vna esset theologicis prophetijs astronomica iudicia respectu quorūdam futuroꝝ euentuū coaptare Cuius rei gratia tria euentuū futuroꝝ genera expedit distinguere.Nam quedam sunt futura que habent causam determinatā ꝛ infallibilem vt sunt aliqua que attendunt̄ circa motum celestium corporū in quibus est determinatio:ꝛ omnis impedimenti remotio:sicut coniunctiones planetarum ꝛ ecclypses ꝛ similia.Et de his nō est theologica ꝓphetia:ſʒ certa ꝛ euidēs astronomica scientia.Quedam vero sunt que habent causam determinatā : sed tamen fallibilem sicut illa que sunt ſm inferiorē naturaʒ: que ideo habet causaʒ determinatā:qꝛ intentio nature mouet determinate ad vnū. Et ideo fallibilē quia multiplex potest occurrere impedimentū':vt si ager sit debite seminatus: ꝛ terra bona ꝛ bene disposita ꝛ cōueniēs dispositio celestiū corporuʒ affert bonum fructū.Et ista potest astronomus aliquo modo scire:non tamen ita certitudinaliter sicut predicta.Unde si de huiusmodi futuris euentibus essent alique diuine prophetie:eis quodāmodo adaptari possent astronomicoꝝ iudiciorū coniecture.Sicut exemplū potest poni de prophetia ioseph super futura sterilitate.Alia vero sunt que habent causam indeterminatā ꝛ fallibilem:sicut sunt ea que procedūt libere ex volūtate humana:que in determinata est:quia est ad opposita:ꝛ est fallibilis:quia etiā ei volenti aliquid perficere :multa occurrere possunt impedimenta.Et ideo talia non possunt certitudinaliter sciri astronomica seu alia scientia humana:sed solum reuelatione diuina.Unde si de talibus sint alique theologice ꝓphetie:non possunt eis aptari astronomica iudicia:aliquo modo certitudinaliter:sed quodāmodo exili coniectura. Inquantū(vt dictū est)constellatio aliqualiter disponit ꝛ inclinat humanam voluntatē: cui maxime obediunt homines brutales : qui malis inclinationibus non resistunt per virtutes.Predictis aūt tribus generibus futuroꝝ euentuum que fiunt ſm cursum nature:potest addi quartū gen⁹ eoꝝ q̄ eueniūt miraculose a sola virtute diuina:que licet habeant cām determinatā ꝛ infallibilē videlʒ diuinā volūtatē;tñ qꝛ illa est nobis penit⁹ignota:nisi ꝑ diuinā reuelationē.Jō ꝓphetijs q̄ sūt de talib⁹futurꝭ : astronomicas cōsideratiōes adaptare est oīno vane supstitiōis ꝛ supstitiose vanitatꝭ cū talia excedāt vim natare ꝛ nālis rōnis

QUintū verbū. De theologicis ꝓphetijs quibus astronomica iudi-
cia possunt cōuenienter aptari: aliqua expedit exempla particu-
lariter annotari. Nunc vero duo sufficiat explicare: vnū de veteri
aliud de nouo testamento: primū de generalis diluuij p̄signatio-
ne: secundū de natiuitatis xp̄i figuratiōe. De primo igit̄ exemplo
aliquid tetigi in predicto tractatu de legibus ⁊ sectis: vbi allega-
ui Guillerinū parisieñ. libro de vniuerso: qui tractās de cataractis celi de quib⁹
scribit moyses loquēs de diluuio ⁊ ponit ꝙ per eas intellexit ꝓpheta ꝑtes illas
celi: que generatiue sunt pluuiarū ⁊ inundationis aquarum: quales sunt signa
aquatica: vt cancer ⁊ pisces. Sil'r pliades ⁊ orion: De planetis v̄o mars ve-
nus ⁊ luna. Unde cōcludit ꝙ cataracte huiusmodi tunc aperte intelligunt̄: cū
cause huiusmodi ad istas operationes pluuiarū nutu creatoris laxate sunt: ⁊
etiā confortate. Et ideo lꝫ Noe illud diluuiū p̄cognouerit ꝑ reuelationē ꝓphe-
ticā: tñ ꝓbabile videt̄ ꝙ aliqua cōstellatio astronomica illū effectū p̄signauerit.
Ad quod etiā cōcurrere potuit ꝯiunctio magna: maior vel maxima que hmōi
diluuiū antecessit: vt infra patebit. Nec min⁹ apparet probabile ꝙ aliqua ꝯstel-
latio illud diluuiū p̄signauerit: q̄ꝫ ꝙ arcus celestis signū sit: consil'e diluuiū nō
ampli⁹ esse venturū: sicut in geñ. scrib̄ t̄. Arcū meū ponā in nubib⁹: ⁊ erit signuꝫ
federis inter me ⁊ terrā: cūq̄ꝫ obduxero nubib⁹ celū: apparebit arcus meus in
nubib⁹ ⁊ recordabor federis mei quod pepigi vobiscum: q̄ꝺ nō erūt vltra aque
diluuij ad delendā vniuersam carnē. vbi dicit mḡr historiarū ꝙ noe (q̄ꝛ maxie
timebat: ne aque diluuij super terrā iteꝝ inundarent) quotidie orabat ne hoc
faceret. Et vt Josephus refert: pepegit fedus dñs: q̄ꝺ vltra nō faceret diluuiū.
Et in signū federis hui⁹ posuit arcū suū in nubib⁹. Et est signū duoꝝ: iudicij ꝑ
aquā p̄teriti ne timeat̄: ⁊ futuri per ignem vt expectet̄. Inde est q̄ꝺ duos hꝫ ca-
lores: ceruleū qui aque⁹ est: ⁊ est exterior: q̄ꝛ p̄terijt aqua. Et rubeū qui ē igne⁹
⁊ est interior: q̄ꝛ futur⁹ est ignis. Deinde subdit ⁊ tradūt sci ꝙ. 40. annis añ iu-
diciū nō videbit̄ arcus: q̄ꝺ etiā nāl'e ostēdet desiccationē aeris iā inceptā. Ex q̄
iterū pꝫ ꝙ sicut h̄ nāle signū poterit p̄signare diluuiū ignis: ita celestis ꝯstella-
tio potuit aque diluuiū p̄signare. Q̄ꝺ aūt dictū ē de arcu feder̄ respectu exclu-
sionis diluuij. Intelligēdū est de diluuio gnāli q̄ꝺ notāt v̄ba diuine scripture.
Nō erūt inqt aq̄ diluuij vltra ad delēdā vniuersaꝫ carnē. Nā postea pluries fa-
ctū ē diluuiū ꝑticl'are: vt i thimeo platōis Et alibi legit̄ de q̄ Jsidor⁹. xiiij. ethi-
mo. in fine. Premisse v̄o scīe theologice pōt ꝯuenient̄ applicari illa ꝯclusio per-
spectiue: q̄ dicit yridē cathaclismū excludē: sꝫ applicationē dimitto ne i primo
exēplo ꝓsequēdo: nimiū ꝓlixus existā. De secūdo aūt exēplo aliq̄lit̄ tetigi i ꝑal-
legato tractatu: ⁊ iteꝝ sine temeraria assertione: sꝫ cū hūili reuerētia dico ꝙ bñ-
dicta xp̄i icarnatio ⁊ ntītas lꝫ i mult̄ fuerat miraculosa ⁊ supnālis: tamē etiaꝫ
q̄ ad multa fuit opi deifico ꝯceptionis ⁊ ntitat̄ nā tāq̄ꝫ famula dño suo ⁊ crea-
tori subseruiēs diue oīpotētie coopari potuit: ⁊ i his ꝑ celi ⁊ astroꝝ v̄tutē ꝯcurrē

cū virtute naturali virginis matris eiꝰ. Et ideo videt̃ rōni naturali cōsonū: nec xp̄iane legi dissonū in his potestati astronomice veritatē theologicam concordare. Quia in re expediēs esse crederē cōsiderare illā cōiunctionē maiorē: ⁊ fere maximā que fuit. 24. anno Augusti cesaris quā dixerūt astronomi significare sup̱ legē mecuriatē futurā. Et reuoluere motus saturni ⁊ iouis ad tempꝰ illud: ⁊ inueniemꝰ eos fuisse cōiunctos p̱ medios cursus suos ante natiuitatez xp̄i p̱. 6. annos. 5. dies ⁊. 3. horas. Et fuit ista cōiunctio in cancro. Et si fuisset propinquior capiti arietis fuisset maxima vt dixerunt periti astronomi. Sicut in dicto tractatu pleniꝰ notatū est. Deinde attendere cōuenit figurā natiuitatꝭ xp̄i: que post dictos. 6. ānos fuit videlicet. 24. āno dicti augusti cesaris: die tūc 25. mensis decembris. Currente numero aureo p̱ binariū: hoc est in secundo anno cicli decē nouelunis ⁊ in. 21. anno cicli solaris ſm cōpotistas: qḋ tamen habitū est: nō in experientia vel reuelatione: sed ex tabularū compositione: a posteriori in aureū numerū resoluendo. Hora vero dicte natiuitatis fuit circa mediaz noctem ſm vsum ecclesie: cuius p̄cisa verificatio potest sūmi ex media cōiunctione solis ⁊ lune in marcio precedēte die. 13. cōpleta ad meridiē irlm: vbi puer natus est nobis: vt pꝫ per tabulas de medijs cōiunctionibus ordinatas: p̱ quas concordant astronomi antiquas experiētias ⁊ modernas. Unde ex predictis videt̃ posse concludi: quod illiꝰ benedicte natiuitatis ascēdēs erat 3. gradus libre. Cuiꝰ figuraz plenius describere peritis astronomis relinquo. In premissis aūt hoc notant̃ cōsiderandū est: ꝙ q̄cūqꝫ inuenta fuerit huiꝰ natiuitatis figura: dei sapia: humanitati xp̄i hypostatice vnita: bonitatē cōstellationis augere potuit in meliꝰ: ipsiusqꝫ dispositionē in malū penitus suspendere maxime qꝛ stelle ⁊ planete naturaliter boni sunt: ita quātū in eis est: bona intēdunt ⁊ efficiunt: nec ad mala inclināt de perse: sed solū per accidēs p̱ ineptitudinē ⁊ inabilitatē suscipientis: sicut in dicto tractatu pleniꝰ expressuz est. Ex his ergo que dixi circa duo exempla p̄missa satis innotescit: que cōformiter possūt dici circa plurima: que in lege hebraica ⁊ i lege xp̄iana recitant̃. Ex oibus etiā supra declaratis satis patet responsio ad primū dubiū principale in principio huiꝰ operis ꝑpositū. Ex dicēdis aūt patebit respōsio ad secundū.

SExtū verbū. De annis ab origine mūdi nobis volentibus ꝑtractare distinctionē de varia annȷ acceptione expedit p̄mittere. Nā ſm Isidoꝝ. v. ethimo. triplex dicit̃ annus. Est enim annus lunaris. 30. dierū. Aliꝰ solstitialis vel solaris. 12. cōtinēs mēses. Aliꝰ magnꝰ oibꝰ planetꝭ in eūdē locū cōcurrētibꝰ: qḋ fit post ānos solstitiales plurimos. Et de isto anno magno dixi ī tractatu de legibꝰ ⁊ sectis: sed de ip̄o loq nō ē p̄ntis ꝑpositi. De anno v̊o lunari: licet q̄nqꝫ sumat̃ pro vna lunatione: que est. 30. dieruz ſm Isidoꝝ tñ vna lunatio minꝰ continet: videlicet. 29. dies ⁊. 31. minuta diei cū aliquibꝰ minoribꝰ fractionibus sicut dixi in tractatu de correctione kalendarij

Et cōmuniter capitur annus lunaris pro. 12.talibus lunationibusque vocanṫ menses lunares. Hic ergo ānus lunaris minor est solari de. 11.diebꝰ:ex quibꝰ crescentibus pluries replicatis: colligitur vna lunatio: ⁊ sic constituitur annus lunaris embolismalis siue excrescens. 13. lunationes continens. Hebrei vero ⁊ arabes vtunṫ anno lunari. 12.mensiū:licet diuersimode ordinēt suos menses ⁊ varie suas diuidant fractiones:sic̄ notaui in tractatu de vero ciclo lunari ſm arabes. De anno aūt solari varie fuerunt opiniones:de quibus(vt ad ꝯcordiā reducantur) sciendum est ꝙ scientia de ratione anni prius fuit apud hebreos: caldeos:⁊ grecos. Et anteq̄ plene transiret ad latinos Romulus primꝰ rome vrbis fundator. 10.menses in anno ꝯstituit:incipiens a marcio:de quo Ouidiꝰ in libro de fascis Tpa distinxit tunc ꝯditor vrbis in anno Cōstituit mēses q̄nq̄ bis esse suo. Cuius rōnem assignat Qd̄ satis est vtero matris dum ꝓdeat infans hoc anno statuit tpis esse satis. Aliam quoq̄ rationem assignat Ouidius:⁊ de noībus mensiū diffuse prosequitur:quibus non insisto:quia sunt extra ꝓpositū Postea vero numa(qui successit Romulo) huius artis peritior. 10. mensibus duos addidit:videlicet ianuarium ⁊ februarium:vnde ibidem dicit Ouidius. Ac numa nec ianū nec auctas preterit vmbras. mensibus antiquis imposuitq̄ duos. Annus ergo romuli constabat ex.300.diebus:⁊ quilibet mensis ex.30. diebus. Annꝰ vero nume ex.354.diebꝰ. Sed iulius cesar in astronomia edoctꝰ sicut notat Lucanus contra quosdā astronomos in egipto:de quantitate āni solaris disputauit:⁊ ordinē kalendarij:sicut suo tpe fieri potuit:stabiliuit:vnde quia vidit solem non posse facere cursum suum in anno nume:eidem adiunxit 11.dies: et sic constituit annum ex.365.diebus integris:quibus adiunguntur sex hore:que in q̄tuor annis diem faciunt bisextilem: hanc tamē quartam diē constantem ex sex horis:non ponunt astronomi integrū:sed minorem de sexta parte vnius hore ⁊ modico plus vt declaraui in principio dicti tractatꝰ de correctione kalendarij:⁊ magis in fine tractatus de legibus ⁊ sectis:vbi satis ōndi ꝙ p̄cisa q̄ntitas anni nondū certificata est. Et dicunt aliqui periti astronomi ꝙ nunq̄ est precise equalis:sed modica differentia quantū ad p̄sens ꝓpositum pro nihilo habeṫ. De inicio vero āni solaris sciendū est ꝙ sicut numa:sic postea romani annum suum inceperūt a solsticio hyemali:quod tunc fuit in principio ianuarij:quia tunc sol incipit ascendere. Romulus aūt ⁊ hebrei incipiūt annū ab equinoctio vernali videlicet in marcio:quia in eo mundus factus fuisse dr̄ Arabes aūt incipiunt a solsticio estiuali:quia dicūt ꝙ sol factus est in illo mēse Egiptij vero incipiunt ab eqnoctio autūnali:videlicet a septēbri:iuxta auctorē Gen̄. Protulit terra herbam virentem:⁊ fructum facientem iuxta genus suum Autumnus aūt est tps fructuosum:ideo in eo debuit esse anni principium: sed non obstantibus premissis: de anni q̄ntitate ⁊ eius inicio multe natiōes longe aliter vtunṫ anno:vnde Augꝰ de ciuitate dei narrat: ꝙ apud plures scriptores

hystoricos reperitur egiptios habuisse ānum.4.mensiū: acarnanas.6.mensiū: labinios.13.mensiū:ꝛ subdit ꝙ Plinius scōs cū cōmemorasset relatū fuisse in terris aliquez vixisse: 152.ānos:alios.10.amplius:alios.200.annoꝝ habuisse vitam:alios.300.quosdam ad.500.alios.600.nōnullos ad.800.etiā puenisse hec oīa in sciētia tpm accidisse arbitratus est. Alij q̄ ꝑpe ingt estate determināt annū:ꝛ alij hyeme:alij quadriptitis tpibus sicut archades quoꝝ anni trimēses fuerunt. Etiam adiecit qm̄ aliqn̄ egiptios quorum paruos ānos quaternorum mensiū supra diximus lune fine limitasse annū:itaq̄ȝ apud eos inquit.ꝛ singula milia annoꝝ vixisse produntur. De hac etiam annorum paruitate conformiter loqtur Solin⁹ in principio li.sui de mirabilib⁹ mundi:sicut allegaui in tractatu de imagine mundi in ca.de insula taprobana:vbi per hanc annoꝝ paruitatez concordare nisus sum quandā eiusdem Solini hystoricā narrationē:cum nr̄e fidei veritate de mundi duratiōe:insup beatus Aug⁹ ibidez recitat:ꝛ reprobat quorundā opinionem qui primeue etatis hoīes tot annis vixisse credunt:sicut sacra scriptura cōmemorat. Sed ad hoc saluandum putant aliter annos illis tpibus computatos.i.tāte breuitatis:vt vnus annus noster.10.illos habuisse credat̄. Quapropter inquiunt:cum audierit quisq̄ȝ vel legerit.900.ānos quēq̄ȝ vixisse: debet intelligere.90. Ille ergo annus minim⁹ q̄les.10.faciunt vnū nr̄m 36.hēbat dies. Ex p̄missis itaq̄ȝ patet q̄ȝ diuersa et aduersa de āni quantitate fuerit opinio.

SEptimum verbū. Premissam anni varietatez:variāq̄ȝ distinctiōz oportet ad vniformē ꝛ completā anni solaris quantitatē reducē ꝛ in hoc theoloicā veritatez ꝛ astronomicā concordare:nam cuz motus solis sit nobis metrum ꝛ mensura alioꝝ motuū celestium necesse est qualr̄cunq̄ȝ computetur annus apud varias gentium nationes ꝙ eoꝝ anni reducant̄ ad mensurā anni solaris cōpleti ꝛ pfecti.i.circuit⁹ solis ab vno eqnoctio in idem equinoctiū:vel ab vno solsticio ad idem solsticium: ꝛ ideo Aug⁹ p̄allegato li.xv.de ci.dei predictā opinionem de paruitate annoꝝ prime etatis ita cōcludit. Prouide remouet̄ hic error qui coniectura falsa:ita vult astruere scripturarū nostrarū fidem vt alibi destruat. ꝛ subdit. Prorsus ꝛ tantus tunc dies fuit q̄ntus ꝛ nūc est:quē.24.hore diurno circulo nocturnoq̄ȝ determinant:tantusq̄ȝ mensis quantus ꝛ nunc est:quē luna cepta ꝛ finita concludit.ꝛ hunc mensem lunarē ponit Aug⁹.30.dierum: vnde videt̄ ꝙ computatio sacre scripture non per menses solares latinorum: sed per menses lunares hebreoꝝ debet attendi: cui etiam ꝯcordat computatio astronomicarum tabularū. Postea magis ad propositū subiungit: tantus fuit tunc annus quantus ꝛ nunc est:quem menses lunares:additis ꝑpter cursum solarē qnq̄ȝ dieb⁹ ꝛ quadrāte.i.q̄rta diei pte cōsūmāt: ꝛ huic veritati theologice ꝯcordat antiq̄ astronomoꝝ traditio:nā p̄dictā āni solaris q̄ȝtitatē docuit Abrathis

qui fuit antiquissim⁹ astronom⁹ hebreoꝝ. Concordant etiã canones tabularũ Azarchel ⁊ Alfoncij qui docent annos persarũ hebreoꝝ ⁊ arabũ ad predictaꝫ anni quantitatẽ reducere. Etsi annus nr̃ adhuc esset rectificatus qui non plene illã quartã partẽ diei ꝯtinet vt supra dictũ ẽ: precisior fieret cõputatio subtract[is] subtrahendis: ⁊ additis addendis. Sed insuper non est hic prtermittenduꝫ ꝙ astronomia p̃dicte veritati theologice ꝯcordat de longeuitate antiquoꝝ: nam vt docet Alkabicius astronomi posuerũt varios ãnos firdarios planetarũ qui habent respectũ ad longeuitateꝫ nati videlicet maximos maiores ⁊ medios ⁊ miores. Exẽpli grã anni maximi firdarici satni sũt. 465. iouis. 490. mart[is]. 264. solis. 1410. vener[is]. 200. mercurij. 480. lune. 520. Ad istos aũt ãnos null⁹ pueĩt tpe nostro: tñ frustra ac sine fundamẽto eos posuissent astronomi: nisi ad eos q̃nq₃ aliqui puenissent: in quo tñ mirum videtur ꝙ tot anni attribuunt̃ soli cum li. p̃allegato dicat Aug⁹ ꝙ plures ad. 900. ãnos transierint: nemo tñ ad. 1000. puenit: sed esse potuit ꝙ aliqui puenerunt quos scriptura sacra minime cõmemorat: sicut idem Aug⁹ ibidem ait. Non omnes hoĩes qui tunc esse potuerunt scriptorẽ sacre huius hystorie necesse habuisse noĩare: sed eos solos quos opis suscepti ratio postulabat: videlicet eos a quib⁹ per successiones ceterarũ generationum ex vno hoĩe propagatarũ perueniret ad abrahaꝫ: ac deinde ex eius semine ad populũ dei ⁊ ciuitatẽ eius ipsiusq₃ regem ac conditorem xp̄m. Jam v̾o adid qđ ꝓpositũ est: de annis firdaricis redeam⁹. Anni ergo maiores satni sunt. 57. iouis. 69. mart[is]. 50. solis. 120. veneris. 82. mercurij. 76. lune. 108. Anni vero medij saturni sunt. 43. cum dimidio: iouis. 45. cum dimidio: martis. 40. cũ dimidio: solis. 69. cum dimidio: vel ƀm quosdam. 39. cum dimidio: veneris. 45 mercurij. 48. lune. 66. cũ dimidio. Anni aũt minores saturni sunt. 30. iouis. 12. martis. 15. solis. 19. veneris. 8. mercurij. 20. lune. 25. De his ergo ãnis firdaric[is] dicunt astronomi ꝙ si minores aliquis transiuerit: ad medios puenire poterit sed medijs transactis: aliqui licet pauci ad maiores ãnos perueniunt: sed postea declinant: que sentencia astronomica theologice veritati ꝯcordat: quam libro preallegato idem Aug⁹ ita concludit. Tam magnos inquit ãnos vixerunt illi antiqui vsq₃ ad amplius q̃₃. 900. quantos postea vixit abraham. 170. ⁊ postea filius eius ysaac. 180. ⁊ filius eius iacob prope. 150. ⁊ nunc viuũt homines. 70. vel. 80. ⁊ non multo amplius de quibus dictuꝫ est: ⁊ amplius eis labor ⁊ dolor Ad confirmationem autem sacre hystorie de longeuitate antiquorum ibideꝫ allegat Aug⁹ testimonia de magnitudinibus corporumque longe ampliores tunc fuerunt q̃₃ nunc sunt: vbi inducit Uirgilij auctoritateꝫ qua significauit maiora tunc corpora producere solem tellurem. Inducit etiam experientiam de ossibus gigantium que modũ alioꝝ plurimũ excessert̃: sicut ipse se vidisse testat̃ Inducit ꝓpterea plinium scdm: q̃nto magis magisq₃ p̃terit scl̾i cursus minora corpa naturã ferre: qđ etiam Homeꝝ poetã notasse cõmemorat. postea subdit

qd̄ dicit idem Plinius esse adhuc gentem vbi.200.ānos viuitur:vnde ↄcludit Si ergo humanarum vitarum diuturnitates quas experti non sumus hodie hr̄e credunt̄ incognita nobis loca:cur non etiaꝫ habuisse credant̄ tp̄a:an vero credibile est alicubi esse quod hic non est. Et incredibile est aliqñ fuisse quod nunc non est. Sed de his ista sufficiant:vt id qd̄ propositum est exequamur.

VErbum octauū. Ex p̄missa anni varietate:variaq꜒ acceptiōe non pcedit appens dissonātia seu ūrietas in hebreoꝝ ꝛ.70.interpretū sentencijs:seu in xp̄ianorum hystoriographorum cronicis:super computatiōe annorum a mundi origine:hoc manifeste seqtur ex premissis:quia licet hebrei vtantur ānis lunarib⁹:ꝛ latini solarib⁹ tñ lunares ad solares reducūtur vt dictum est. Nec illorum annoꝝ differentia potest illorum auctorū dissonantiam:que in annorum computatione notatur efficere:sicut ex dicēdis inferius ↄsideranti clarius apparebit. De dissonantia vero hebreoꝝ ꝛ.70.interpretū de qua tactū est non intendo specialiter psequi: sed solum contentari in verbo Aug. qui in libro.xv.preallegato ita concludit. Illa inquit numeroꝝ varietas que inter codices hebreoꝝ inuenitur ꝛ nostros neq꜒ de hac antiquorū longeuitate dissentit. Etsi qua ita habet diuersa vt verū esse vtrūq꜒ non possit:rerum gestarum fides ab illa ligua repetenda est:ex qua interpretatum est qd̄ habemus:que facultas cum volentibus presto sit:non tñ vacat:q̄.70.interp̄tes ī plurimis que diuersa dicere vident̄ ex hebreis codicib⁹ emendare ausus est nemo. Non enim est illa diuersitas puta mendositas:nec ego vllo modo putandū existimo:sed vbi non est scriptoꝝ error:ad eos diuino spiritu:vbi sensus esset consentaneus veritati:non interpretantiuꝫ munere: sed prophetantium libertate aliter dicere maluisse credendum est. De dissonantia ergo que inter xp̄ianos scriptores reperitur:deinceps solum dicturus sum.

NOnum verbum. Ad explicandū dissonantiam opinionū variaꝝ in computatione annoꝝ a mundi origine:distinctionem etatum mundi conuenit prenotare. De his aūt in plurib⁹ locis tractauit Aug⁹ in libro.iiij. de doctrina xp̄iana: in li.lxxxiij.questionū: in li.de cathezizandis rudibus:ꝛ specialr̄ in fine.xxij.li.de ciu.dei. Has etates sex dieb⁹ mūdane creationis adoptans ita distinguit vt prima etas tanq꜒ dies vnus sit: ab adam vsq꜒ ad diluuium. Scd̄a inde vsq꜒ ad abraham non equalitate tp̄is: sed numero generationū denas quippe hr̄e reputantur. Hinc iam sicut Matheus euangelista determinat tres etates generationum vsq꜒ ad xp̄i subsequuntur aduentū que singule denis ꝛ quaternis generationibus explicant̄:ab abraham vsq꜒ ad dauid vna:altera a dauid vsq꜒ ad transmigrationē in babiloniam:tercia inde vsq꜒ ad xp̄i carnalē natiuitateꝫ fuerunt itaq꜒ omnes quinq꜒. Sexta nunc agitur generationum nullo numero metienda pp̄ter id qd̄ dictum est. Non est vestrum nosse tp̄a vel momenta que

pater posuit in sua potestate. Postq3 tanq3 in die septimo requiescet deus id ē nos in seipso faciet quiescere:ꝛ sic septima erit sabbatum nostrū cuius finis nō erit vespera. De sex predictis etatibus tractauerunt Ysidorus libro.v.ethimologiarum:ꝛ magister in hystoria scolastica:ꝛ fere omnes catholici cronicarum scriptores quorum plures etiaz annorum ɔnotationes ānotauerunt. de quib⁹ inter eos mira fuit opinionū varietas. Et quia primi annoꝝ sūmatores fuerūt .70.interp̄tes: deinde Joseph⁹ Eusebius Hieronim⁹ Prosper Orosius Beda Ysidorus:ideo eorum opinionem hic scribere decreui.70.ergo a mundi principio vsq3 ad diluuium ſm magistrum hystoriarum .2244. annos posuerunt. Ipse vero Methodius.2000.qui tantum per ciliades secula disponit:nec apponit annos si supersint:ꝛ ideo nihil certum de numero annorū posuit. Hieronimus autem non plene ponit.2000. sed Josephus ſm aliquos posuit.2656. ſm tamen alios hec litera videtur corrupta iuxta illos versus. Aurore tempus ad hoc ab adam iosepho teste fuerunt anni sexcenti milia pene duo. Orosius vero cui concordat Beda ponit in sūma ab adam vsq3 ad ninū regem sub quo natus est abraham.3184.annos. Eusebius vero in prefatione cronice sue quā Hieronimus de greco transtulit in latinum ita scribit. Cum diuinā scripturam diligenter reuolueris a natiuitate abraham vsq3 ad totius orbis diluuium inuenies retrorsum annos.942. Item a diluuio vsq3 ad adam.2242. in quibus nulla penitus nec greca nec barbara ꝛ vt loquar in cōmuni: nulla gentilis inuenitur hystoria. Ex quo patet ꝙ Eusebius concordat de ānis prime etatis cum .70.interpretibus nisi solum de ānis duobus quos vltra posuit magister hystoriarum vt patet superius quod forte ex vicio scriptoris factum est:patet insuper ꝙ cū Eusebio totalr̄ ɔcordat Orosius:vnde verisile est ꝙ ipsi suā computatiōz a.70.interpretib⁹ receperunt. Hieronim⁹ vero ab hebraica veritate:vnde cum Josephus hebreus fuerit mirū videtur ꝙ computationez Hieronimi ꝛ vnum alioꝝ tam abundanter excesserit. Ex p̄missis igitur manifestū est ꝙ in computatione annoꝝ prime etatis magna fuit apud scriptores dissonantia. De alijs aūt etatib⁹ non tanta:ꝛ ideo hic breuitatꝭ causa ꝑtranseo. Contentus Ysidori computationē recitare:ipse nanq3 ab adam vsq3 ad archā edificatā cōputauit annos.2242.in quo ɔcordat cum.70.deinde iungens primā ꝛ secundā etatez ab adam vsq3 ad abrahā numerat annos.3284.in quo ɔcordat cum Eusebio ꝛ cum Orosio: deinde ab adam vsq3 ad dauid tres etates cōprehendens computat.4224.deinde quatuor etates vsq3 ad transmigrationē babilonis .4679. deinde vsq3 ad xp̄m in quo est finis q̄nte ꝛ iniciū sexte etatꝭ.5210.ꝛ hec de mōdi etatibus sufficiant de quibus finaliter illud notandum est qd̄ Eusebius in principio sue cronice signanter expressit videlicet in hebreis etiam codicibus dissonantes etatum annos inueniri plusq3 vel minus prout interpretibus visum est legitari sequendum illud potius quod exemplorum multitudo traxit.

VErbum. 10. dissonantiaȝ opinionū de annis mundi vsqȝ ad xp̄m
expedit recitare: nā vt in. ij. dubio ꝓpositū est nostrarū hystoriarū
seu cronicaruȝ scriptores eos varie descripserunt. Et inter primos
accedat ille famosus Eusebius cesariensis ep̄us: cui ibidem false
imponitur sex annoꝝ milia posuisse: nō enim est ita qđ ex p̄missis
manifeste patet ꝙ ab abrahā ꝛ regno nini a quo suam cronicā inchoat ꝓcedit
per decades q̄s. 124. numerat vsqȝ ad ioathan regem: deinde per olimpiades
vsqȝ ad xp̄m qui ſm eū. 42. anno imperij augusti natus est: et. 15. anno tyberij
p̄dicare orsus vsqȝ ad qđ tp̄s annos recolligēs ita ꝯcludit. Computant̄ inquit
anni in p̄ntem annū. i. 15. tyberij cesaris a scđo anno instauratōis tēpli q̄ facta
est sub altero āno persarū darij: anni. 548. A salomone aūt ꝛ prima edificatiōe
tēpli anni. 1060. a moyse ex egressu isrl' ꝛ egipto anni. 539. ab abrahā ꝛ regno
nini āni. 2044. a diluuio. 2986. ab adā anni. 5228. ex quib' liquet intentū: sed
postea vnum valde notandū subiungit qđ hic incidenter inserere dignū duxi.
Jhesus xp̄s inquit mortem passus est anno tyberij. 18. quo tp̄e etiam in alioꝝ
ethnicoꝝ cōmentarijs hec ad verbū scripta reperim' solis facta defectio: bithi
nia terremotu ꝯcussa: ꝛ ī vrbe nicea edes plurime corruer̄t que oīa his ꝯgruūt
que in passiōe saluatoris acciderīt. Scribit vero sup his Flegō qui olimpiadaꝝ
egregius supꝑotator est in. xiij. li. ita dicens. Olimpiade inquit. 202. magna et
excellens inter oēs qui ante eaȝ acciderant defectio solis facta diei hora sexta
ita in tenebrosam noctē versus vt stelle in celo vise sint terreqȝ mot' in bithinia
nicene vrbis multas edes subuerteret: hec supradict' vir. Argumentū aūt hui'
rei ꝙ saluator isto āno passus sit euangeliū prebet in quo scribit̄ post. 15. annū
tyberij cesaris tribus annis dn̄m predicasse. Josephus aūt vernaculus iudeoꝝ
scriptor circa hec tp̄a die penthecostes sacerdotes primū cōmotionem locorū
etiam quosdā sonitus sensisse testat̄: deinde ex addito templi repentinā subito
erupisse vocē dicentē. Transmigrem' ex his sedib': scribit aūt supradict' vir ꝙ
anno eodē pilatus preses secreto noctis imagines cesaris in templo posuerit ꝛ
statuerit: ꝛ hec prima seditionis ꝛ turbarū iudeis causa extiterit: hec Eusebius
sub. 202. olimpiade signauit. Sed vt ad id qđ propositū est redeam' ex p̄missis
patet ꝙ cōputatio p̄dicta annoꝝ vsqȝ ad tp̄s predicationis xp̄i satis cōcordat
cū Orosij cōputatione vsqȝ ad tp̄s sue natiuitatis: nam ipse ad Augꝰ scribēs ita
dicit. A primo hoīe vsqȝ ad ninū magnū vt dicunt regem qn̄ natus est abrahaȝ
fluxerūt anni. 3184. qui ab oībus hystoriographis vel obmissi vel ignorati sunt
Anni aūt ab abrahā vsqȝ ad cesarē augustū. i. vsqȝ ad natiuitatem xp̄i que fuit
anno imperij cesaris. 42. qn̄ bella toto orbe cessarūt colligunt̄ anni. 2015. ꝛ sic
fiunt anni. 5199. ab adam vsqȝ ad xp̄m ſm Orosiū: cui ꝯcordat Beda: sed tum
Orosi' ꝛ Beda vltra. 5000. ponant. 200. annos min' vno: fuerunt tn̄ qui vltra
200. posuerūt annos. 24. alij. 28. Jsidorus aūt q̄si mediando inter istos ponit
sicut supradictū est ab adam vsqȝ ad xp̄m ānos. 5210. ꝛ ne alioꝝ computatiōȝ
ignorare videat̄ ibidē subdit. Jnuenim' ab inicio mundi vsqȝ ad natiuitatem

xp̄i ſm libꝝ Oroſij. 5199. vel ſm alios. 227. vl. 24. Ex quibꝰ patet ꝙ tota diſſonantia inter ꝑdictos catholicos ſcriptores de annis ab adā vſqꝫ ad xp̄m eſt de 29. vel. 30. ānis aut circiter: q̄ videret̃ facilr̃ poſſe ꝯcordari per vnū modū quēꝫ tangit mgr̃ hyſtoriarū in fine li. Regū ad determinandū ꝯrietates q̄ emergūt de colloatione regū iuda ꝛ regum iſrl̕ videlicet ꝙ hꝰmodi varietates ꝛ alie pn̄t determinari per ſinodochē: hoc eſt qꝛ illi qui plures annos ponunt numerant partēꝫ pro toto ponentes qn̄qꝫ annos incōpletos pro annis cōpletis ꝛ ꝑfectis. Cuius ſignū eſt qꝛ obmittūt annoꝝ fractiōes ſicut dies menſes q̄rtas ꝛ tercias ac medietates annoꝝ. Ubi aūt eſſet tanta annoꝝ differentia ꝙ per hunc vel ꝑ alium rōnabilem modū non poſſet ꝯuenienter ꝯcordari ſicut idē ait hoc vicio ſcriptoris credendū eſt accidiſſe qui in ꝓprijs noībus ꝛ numeris ſepe falluntur ꝛ idem docuit Augꝰ. xv. de ciuit̃. dei. Prima inquit diuerſitas numeroꝝ aliter ſe hn̄tium in codicibus grecis ꝛ latinis aliter in hebreis ſcriptoꝝ tribuat̃ errori Et poſtea ſubdit ꝙ cū diuerſum aliquid in vtriſqꝫ codicibꝰ inuenitur qn̄quidēꝫ ad fidem rerum geſtarū vtrūqꝫ eſſe non poteſt verū ei lingue potius credatur: vnde in aliaꝫ per interpretes facta eſt tranſlatio. Hec igitur de latinis ānorum ſcriptoribus dicta ſufficiant. Sequitur de hebreis.

Erbum. II. de ānis mōi vtile eſt computatōꝫ hebraicā annotare hanc computatōꝫ diffuſe ꝓſecutus eſt Uincentius in ſpeculo hyſtoriali cuius dicta breuiter recolligā. Anno igitur. 600. vite noe inundauert̃ aque diluuij: ab inicio aūt mundi. 1656. ꝛ ibi prima etas mōi termīata eſt q̄ſi infantia obliuioni data. Anno v̄o ſc̄de etatis. 222. mōi vero. 1878. genuit nachor filiū ſuuꝫ thare in quo terminat̃ ſc̄da etaſ que tn̄ vſqꝫ ad ortū abrahe extenditur. i. vſqꝫ ad annū thare 70. ſic ſc̄da etas hūit ānos. 292. ſic ꝙ ab inicio mōi vſqꝫ ad ortū abrahe fluxert̃ anni. 1948. ꝛ hoc ſm veritatē hebraicā ſm vero. 70. longe plures. Ab abrahā aūt vſqꝫ ad regnū dauid fuit tercia etas hn̄s annos. 940. in cuiꝰ principio regni incepit q̄rta etas: non vt quidaꝫ dicunt pro regni iudeoꝝ inicio cū inchoaſſet a ſaule: ſed pro īnouatione ꝓmiſſionis olim pluribꝰ facte de xp̄o ꝛ regno xp̄iano Siquidē iurauit dn̄s dauid veritatē de fructu ventris tui ponā ſup ſedem tuā Et habuit hec etas annos. 485. vſqꝫ ad vltimā captiuitatem iudeoꝝ: ab adam vero. 3373. igitur ab inicio captiuitatis que iuxta ꝓphetiam Jeremie. 50. ānis ꝑſeuerauit etas quinta exordium habuit que ꝯtinet annos. 500. ꝛ circiter. 90. que ad xp̄m terminata eſt. Ex quibus oībus ab adam vſqꝫ ad natiuitatem xp̄i vbi incepit ſecunda etas colliguntur anni. 3963. et hoc ſm Uincentium qui vt aſſerit ex diuina hyſtoria iuxta beati Hieronimi tranſlationē annoꝝ numerū computauit: veruntamen vt idem ait. Ante abrahe tempora tam ante diluuiū q̄ꝫ poſt: multo plures in editione. 70. leguntur q̄ꝫ in noſtra reperiantur. Et hoc patet ex ſupra allegatis ab Euſebio Oroſio ꝛ Jſidoro qui antiquam tranſlationem ſecuti ſunt quorum computatio predictam hebraicaꝫ computationem

excedit annis . 1236. Postea vero subiungit Vincentius q si maiorem illum numerum prosequi volueri mus τ iuxta librum iudicũ ab exitu de egipto vsqȝ ad edificationez templi. 600. annos numeram⁹: τ insuper in regno Amon reg iuda. 12. annos quorum. 10: tantum apud hebreos habentur: computatis his omnibus inueniemus ab inicio mundi vsqȝ ad natiuitatem dñi ꝺm Bedã quẽ sequitur ecclesia. 5199. ãnos: vnde versus. Unum tolle datis ad milia quinqȝ ducentis. Nascenti dño tot dat Beda a prothoplausto. Nec mirandum est si hec Bede computatio adhuc ab ecclesia obseruetur: qꝛ longe anteqȝ hebraica Hieronimi translatio in vsu ecclesie haberetur non solum Beda: τ illi hystoriographi quos xpiani vt dictum est insequuntur: sed oẽs catholici doctores tam greci qȝ latini iuxta translationem. 70. annorum computationez obseruabant: vnde illam etiam sequitur Aug⁹. ij. de ciui. dei vbi ait q sexti millenarij annoꝝ mundi posteriora spacia suo tpe voluebantur: vbi incidenter notandum est q Aug⁹ ibidem non assertiue vt quidam crediderunt: sed solum recitatiue ponit illam opinionem que dicebat q primeuam creationez ideo distinxit deus per sex dies vt significaret q omnia que per totam durationez seculi huius facere disposuerat in sex annoꝝ millenarijs adimpleret hanc siquidem opinionez in pluribus locis τ specialiter vt supra dictum est in fine libri de ciuitate dei assertiue repellit. Aliam quoqȝ in tytulo psalmi sexti illorum videlicet qui aduentũ dñi ad iudicium post. 7000. annorũ ab adam futurum crediderunt vt septem milia annorũ tanqȝ septem dies transeant: deinde illud tps tanqȝ dies octaua adueniat. De talibus aũt coniecturis quid catholice tenendũ sit dudum satis probabiliter explicaui in quodaz sermone de aduentu dñi sup verbo. Scitote quoniam prope est regnum dei: sed his omissis ad propositum redeamus.

Verbum. 12. ad annoꝝ mundi computationem expedit astronomicam ↄsiderationem adaptare. Hoc aũt videtur fieri posse per tabulas astronomicas a diluuio circa sed non supra: qꝛ de superioribus ãnis vt ab Eusebio τ Orosio predictũ est nulli gentiles hystoriographi aliquid tradiderũt: quare nec astronomi de illis tabulas ediderunt: sed illos annos ex sola diuine hystorie reuelatione suscepim⁹ licet quidam iudei asserant tabulã astronomicã per quam cõiunctiones solis τ lune calculãt Moysen tradidisse. Dico igitur q a diluuio citra possunt astronomi annos mundi certificare: qa a radice certa τ era sumunt sue ꝓgressionis inicium: nam ꝺm tabulas Alfonsi differẽtia diluuij talis fuit ad incarnationẽ christi q eam precessit per annos . 3103. cum. 11. mensibus τ. 29. diebus. Hi autem sunt anni ꝑsici qui paulominus minores sunt annis romanis: quia ꝑse suum annum ex. 365. diebus pretermissa quarta diei parte affirmant cõstare: quare manifestum est non idem inicium sumi anni in vna temporis parte sicut apud latinos τ grecos potest inueniri: sed circulariter per tpm deduci spacia. eorum quoqȝ menses. 30. continent dies preter octauum qui continet dies. 35

Quia ergo predicti anni persici minores sunt annis romanis. Ideo a diluuio vsq͡ ad xp̄m plures numerant̄ q̄ romani: videlz plures de duobus annis vno mense. 17. dieb⁹ minutis obmissis. Qđ sic patet ƀm Alfonsum: quia dr̄a diluuij ⁊ regis alfonsi sunt anni romani. 4353. menses. 3. dies. 12. minuta. 45. Dr̄a vero incarnationis xp̄i ⁊ regis alfonsi sunt anni romani. 1251. menses. 5. nihil in dieb⁹ minuta. 15. Et sic subtracto minori de maiori remanēt a diluuio vsq͡ ad xp̄m anni romani. 3101. menses. 10. dies. 12. minuta. 30. Ex quibus patet q̄ cum Beda ponit ab adam vsq͡ ad xp̄m. 5200. annos vno minus subtract̄ inde. 2242. annis quos ponunt. 70. vsq͡ ad diluuiū remanēt ƀm Bedam a diluuio vsq͡ ad xp̄m anni. 2957. Et sic discor dat computatio alfonsi ⁊ excedit alfonsus Bedam de annis. 143. vel circiter. Et adhuc minus discordant ab alfonso illi qui vltra computationē Bede ponunt. 11. annos vt Isidorus vel vt alij. 24. vel. 29. vel. 39. sicut ex supradictis patet. Cum vero Vincentius ponat ab adam vsq͡ ad xp̄m ƀm computationē hebraicaz annos. 3963. patet q̄ subtractis inde annis. 1656. quos ponit pro prima etate vsq͡ ad diluuiū remanēt ƀm eius computationē a diluuio vsq͡ ad xp̄m anni. 2307. Et sic discordat a cō putatione alfonsi que dictā computationē excedit de annis. 795. vel circiter. Et dixi circiter propter fractiones quas hic omitto exprimere. Unde manifeste patet q̄ computatio Bede quā sequit̄ ecclesia multo magis propinqua est computationi alfonsi: videlicet de annis. 654. vel circiter. Quapropter videtur melius esse sequenda q̄ computatio vincentij. Maxime quia facilius potest concordari cum computatione alfonsi per modū supra tactuz videlicet per synodochen: quia Beda annos integros sine fractionibus numerat. Alfonsus vero annoꝝ fractiones non omittit. Quia ergo astronomice considerationes que motus ⁊ coniunctiones octaue spere stellarū ⁊ planetarū demonstrant: in talibus computationibus debent (ut videt̄) obtinere principatū. Ideo alfonsi computationē sequar in sequētibus cōsiderationibus: que erunt de magnarū cōiunctionū temporibus.

Terciūdecimū verbū. Ad annoꝝ mūdi computationē volētibus magnaꝝ tp̄a cōiunctionū adaptare: opus est cōiunctionū dr̄am precognoscere. Sciendum est igit̄ q̄ ƀm aliquorū modernoꝝ astronomoꝝ opinionē duplex est planetarū coniūctio. Una est superior que est triū planetarū superioꝝ. Et alia inferior que est quatuor inferioꝝ planetaꝝ. Coniūctio v̄o sup̄ior est quadruplex maxima: maior: minor ⁊ media. Cōiunctio maxima est quādo cōiūgunt̄ tres planete superiores. s. saturnus: iupiter ⁊ mars. Cōiūctio maior est saturni cum ioue. Minor iouis cū marte. Media saturni cū marte. Magna autē cōiūctio est saturni ⁊ iouis in p̄cipio arietis que fit i. 960. annis semel. Et ƀm albumasar ⁊ astronomos antiquos dicebat̄ maxima: vt notaui in tractatu de legibus

Bibl. Jag.

⁊ sectis: qđ patet etiā ꝑ alkabiciū dr̃a quarta sui introductorij. vbi dicit ꝙ ma-
ioꝛ ex omnibꝰ cōiūctionibꝰ est cōiūctio saturni ⁊ iouis in inicio arietis. Secūda
ṽo eoꝝ cōiūctio vt ibidē ait: est ī inicio vniuscuiusq; triplicitatꝭ. Et hoc in. 240.
ānis Junguntᷣ enī in vnaq̄q; triplicitate duodecies. i. faciūt ī vnaquaq; triplici
tate. 12. cōiūctiones. deinde mutatᷣ eoꝝ cōiunctio ad triplicitatē que hāc suc-
cedit. Tercia cōiūctio est saturni ⁊ martis ī inicio cancri: que fit in oībꝰ. 30. an
nis. Quarta ṽo cōiūctio ꝺm alkabiciū est saturni ⁊ iouis in vno quoq; signo se
mel que fit in oībꝰ. 20. annis. Sed q꞉ circa magnas cōiūctiones nr̃a versatᷣ in-
tentio: de medijs ⁊ minoꝛibꝰ cōiūctionibꝰ supioꝝ planetarū de varijs quoq; tā
ipsꝭ ꝑ q̄ꝫ inferioꝝ planetarū cōiūctionibꝰ: nihil hic amplꝰ dicturi sumus: q꞉ illo
rū multitudo maioꝛē reqrit tractatū. Juxta doctrinā ptolomei in centiloquio
verbo. 51. vbi ait. Nō obliuiscaris. 120. cōiūctionū que sunt in stellis erraticis
Jn illis enī est maioꝛ scia eoꝝ que fiunt in hoc mūdo ⁊c̄. Et ibi haly illarū cō-
iūctionū dr̃as breuiter annotauit.

Quartūdecimū verbū. Magnarū cōiūctionū significationes hic
cōueniēs est breuiter explicare. Nā cū dicat ptolomeꝰ vbi statim
allegatū est quod in illis. 120. ꝯiūctionibꝰ est maioꝛ scia eoꝝ que
fiunt in hoc mūdo: tū magnas cōiūctiones quas ꝓdiximꝰ: repe-
rimꝰ maioꝛis efficacie fuisse ad maioꝛes mutationes in hoc secu
lo factas. Nā cōiūctiones illoꝝ superioꝝ planetaꝝ. sicut ait mes-
sahali significāt res maximas: ⁊ maxime mirandas ꝓpter tarditatē motꝰ eoꝝ
Et ī hoc cōcoꝛdāt oēs astronomi. q꞉ nūq̄ꝫ fuit aliqua istarū cōiūctionū: sine ali
qua magna ⁊ notabili mutatione ī hoc mūdo. Quibꝰ cōcoꝛdat aristoteles in li
bro de nā ⁊ ꝓprietatibꝰ elemētoꝝ. vbi ait. Ex anni vbertas ⁊ sterilitas fiunt per
stellarū ꝑmutationē in signis diuersis sup climata septē. Et moꝛtalitates gen-
tiū ꝓteritarū: ⁊ regna vacua fiūt apud cōiūctionē stellarū duarū sat̃ni ⁊ iouis:
ꝑ eoꝝ enī ꝑmutationē de triplicitate ad triplicitatē accidunt accidētia magna
Sed in spāli loquendo de cōiūctione maxima triū supioꝝ dicūt astronomi ꝙ
si illā aspexerit sol: illa significat nouas sectas ⁊ regnoꝝ mutationes ⁊ destru-
ctiones aliquoꝝ climatū, p magna pte ⁊ significat pħiam. Et si isti tres plane-
te cōiūcti fuerint in casibꝰ suis significabit, siccitatē ⁊ sterilitatē nisi sint foꝛtuna
ti vt innuit Albertꝰ in de natura ⁊ ꝓprietatibꝰ elemētoꝝ: Et euenit effectꝰ ꝺm cō
uenientiā foꝛtitudinis eoꝝ: vñ si fuerit illa cōiūctio ī signo igneo significabit ter-
re sterilitatē. Si ī signo aqueo: pluuiarū mltitudinē. Si ī signo aereo: vētoꝛum
foꝛtitudinē. Si ī signo terreo: frigoris sup̄fluitatē. Et si fuerit cōiūctio in signis
masculinis: sigt̃ decremētū aīaliū masculinoꝝ. De cōiūctione ṽo maxima satur
ni cū ioue ī pꝛicipio arietis dicūt ꝙ sigt̃ res sectarū nouarū. Et si iupitᷣ fuerit foꝛ
tioꝛ significabit bonū. Et si saturnꝰ fuerit foꝛtioꝛ: significabit maximū decremē
tū ⁊ tribulationes. Et si illa ꝯiūctio fuerit ī signis igneis: sigt̃ terre siccitatē ⁊ ste
rilitatē: ⁊ silr̃ fit ī signis aereis: sed ī signis aquaticꝭ sigt̃ inundationē aquaꝝ ⁊
pestilētiā nisi fuerit impediti. De significatiōe aūt illaꝝ ꝯiūctionū transeo gr̃a

breuitat. Et qꝛ iste magne cõiũ ctiões mag ad ꝑpositũ ꝑtinẽt eo ꝙ mag pos
sũt applicari ad dictamia ꝓphiaꝝ ⁊ mutationes sectaꝝ ⁊ euẽtꝰ admirãdaꝝ reꝝ

Verbũ qntũdecimũ. Magnaꝝ ꝯiũctionũ q̃ fuerũt a diluuij tꝑe nu
merũ possumꝰ a posteriori veracit̃ calculare. Hoc eniꝫ data certa
radice facilit̃ fieri poterit ꝑ̃supposita vltia ꝯiũctione triũ supiorꝫ
planetarũ q̃ ẜm astronomos fuit anno xp̃i. 1345. die marcij. 24.
in. 19. gradu aq̃rij vel ꝓpe: q̃ cõiũctio ẜm leopoldũ aq̃s diminuit
⁊ victualia generat ⁊ ex ꝯsequẽti pestilẽtiã sig̃t maximã vt patuit ꝑ effectũ eua
cuationis gẽtiũ a regnis ⁊ climatibꝰ varijs. Alioꝝꝗ plurimũ maloꝝ sequẽtiũ
quoꝝ vsqꝫ nũc remanẽt vestigia. Ab hac igit̃ cõiũctiõe possumꝰ a posteriori cõ-
putãdo. s. retrorsũ ꝑ̃cedẽtes cõiũctiones siles calculare: qδ sic ostẽdit̃. Nã sil'iũ
ctis annis a diluuio vsqꝫ ad xp̃m cũ annis a xp̃o vsqꝫ ad ꝯiũctionẽ ꝑ̃dictã pꝫ ꝙ
a diluuio ẜm alfonsũ vsqꝫ ad eã fuerit ãni. 4446. mẽses. 20. dies. 12. mi. 30. vñ
manifeste seq̃t qδ si hec ꝯiũctio fiat i oibꝰ. 224. ãnis vt aliq dicũt sequẽtes tabu
las ꝓphacij iudei. Hoc fũdamẽto (exempli grã) ꝑ̃suppoſito: facile erit calcula
re quot tales ꝯiũctiões vsqꝫ ad diluuiũ ꝑ̃cesserũt. Et ꝯsil'r possent calculari ille
q̃ fuerũt añ diluuiũ: ⁊ significari ꝑ q̃t annos a pricipio mũdi fuit ꝑ̃ma talis cõ-
iũctio: si de illoꝝ annoꝝ nũero eẽt nobis certitudo. Sꝫ nõ habemꝰ eram certã
seu radicẽ istiꝰ cõputatiõis ꝓpter dissonãtiã opinionũ de ãnis a ꝑ̃ncipio mũdi
vsqꝫ ad diluuiũ. Sꝫ hic diligẽt̃ aduertẽdũ ẽ ꝙ lꝫ ẜm aliq̃s astronomos moder
nos ꝑ̃dicta triũ supioꝝ planetarũ cõiũctio dicat̃ maxia ꝓpt̃ planetarũ cõcurrẽ
tiũ pluralitatẽ. Tñ ẜm antiq̃s astronomos cõiũctio saturni ⁊ iouis in pricipio
arietis simpl'r dr̃ maxia ꝓpt̃ effectũ (q̊s sig̃t) magnitudinẽ. Est eni maxiaꝝ rerũ
significatia mag q̃ꝫ alia ꝑ̃dicta: sicut oẽs ꝯcordãt astronomi. Vñ respectu illiꝰ
maxie i capite arietis q̃ fit i. 960. ãnis. Alie cõiũctiones saturni ⁊ iouis dicunt̃
magne: maiores ⁊ medie sicut notat alkabiciꝰ vbi sup̃. Et vt i ꝑ̃allegato tracta
tu de legibꝰ ⁊ sect pleniꝰ exp̃ssuꝫ est. Quibꝰ ꝯcordat leopoldus q alioꝝ astrono
moꝝ snias cõpẽdiose recollegit. Nã i qnto tractatu sui introductorij ita scribit
Generales ⁊ maiores mũdi alteratiões ⁊ mutatiões sciunt̃ ꝑ cõiũctiões satur-
ni ⁊ iouis i capite ariet i. 960. ãnis: ⁊ hec ẜm eũ in supiori tractatu maxia est in
mũdo. Et sig̃t mutationẽ i sect ⁊ i regnis. Secũda est cõiũctio eoꝝ in. 240. an-
nis ẜm mutationẽ eoꝝ de vna triplicitate i aliã: q̃ etiã magnã alterationẽ i mũ
do sig̃t Tercia est cõiũctio saturni ⁊ mart i. 30. annis i inicio cãcri vbi est satni
debilitas ⁊ casus martis. Quarta est cõiũctio saturni ⁊ iouis in. 20. annis q̃ fit
duodecies in. 240. annis: hec ille varijs i locis scripsit: multaqꝫ alia q̃ ad ꝑposi
tũ possent induci. Sꝫ ista ꝓnũc sufficiãt. Ex qbus oibꝰ colligit̃ ꝙ valde videret̃
expediẽs: vnã vltimã saturni ⁊ iouis maximã ꝯiũctionẽ i capite arietis calcula
re. Et ab illa sicut supiꝰ tactũ ẽ a posteriori retrorsuꝫ ꝯputãdo ꝑ̃cedẽtes ei siles
ꝯiũctiões nũerare. qꝛ si eaꝝ tꝑa notauerimꝰ: ⁊ ad ea historias applicemꝰ iuenie
mus ꝑfecto circa hmõi tꝑa magnas ⁊ mirãdas mutatiões i h̃ seculo euenisse.

VErbū sextūdecimū. Per predictā cōiūctionū maiorū calculatio/
nem a posteriori:nō possumus annos ab origine mundi certitu/
dinaliter verificare:nec circa hoc opinionū dissonantiā cōcorda
re. Hoc manifeste patet quia ꝭm peripateticos qui mūdū a pte
ante ⁊ a parte post perpetuū opinant̄ magnarum cōiūctionum
inuētio nihil agit ad mūdi etatem numerādam Scōm vero eos
qui ponūt mūdum habuisse principiū ⁊ finem etiam habiturum: nō possunt a
posteriori calculari anni qui fuerunt a principio mūdi vsq₃ ad primam cōiun/
ctionem maximā:nisi data certa radice pro computationis fundamento:sicut
supra tactū est. Utrū aūt a priori possit prima cōiūctio inueniri:⁊ per hoc mūdi
etas a suo pricipio calculari ⁊ veraciter certificari:deinceps probabiliter tēta/
re magis q̄₃ certitudinaliter tractare proponim⁹.

DEcimūseptimū verbū. Multū videt̄ difficile magnarū cōiunctio
nū calculationē a priori ad annos mūdi certitudinaliter appli/
care. Applicatio eni harū cōiūctionū pōt adhuc dupliciter cōsi/
derari. Unus modus est a posteriori:alius a priori. Prim⁹ proce
dit ab vltima cōiūctione ascēdēdo ad precedētes. Secūdus aūt
a prima cōiūctione descēdēdo ad subsequētes. Prim⁹ vero mo/
dus est facilior vt ex predictis patet. Secūdus aūt difficilior : vt ex sequētibus
manifestū est. Nā iste modus ꝓcedēdi p̄supponit pro fūdamento figurā celi: ⁊
dispositionē planetarū que fuit i mūdi pricipio:⁊ inde calculat primā cōiūctio
nē ⁊ ex illa ceteras. Sed illud fundamētū est multū incertū:⁊ maxie q₂ circa h
magna est varietas opinionū. Hebrei nāq₃ in eqnoctio vernali dicūt mundū
factū esse. Arabes vō i solstitio estiuali. Egyptij aūt i eqnoctio autūnali. Etro
mani i solstitio hyemali:sicut superi⁹ notatū est:vbi de anni pricipio agebatur.
Difficile ergo est certitudinaliter scire:que istarum opinionū sit verior. Illā tn̄
hic ꝓsequar:q̄ apud astronomos cōiter obseruat̄. Et hec est opinio hebreoꝝ.

VErbū decimūoctauū. Occasione difficultatis p̄misse vtile videtur
de creatione luminariū ⁊ eoꝝ primitiua dispositione: opinionem
theologoꝝ ⁊ astronomoꝝ discutere. Et vt a capite. i. a prima mū
di die sumamus exordiū. Sciendū est q̄ doctores theologi ⁊ spe
cialiter Augustinus de prima luce:que prima die facta legit̄. Et
de luminaribus celi(que quarta die facta sūt)multas mouet questiones quas
guilhelmus altissiodoreñ. in secūda parte sūme sue prosequit̄. Sed de his tres
solū tāgere ꝓponim⁹:que magis ad ꝓpositū ꝑtinere vident̄ : prima igit̄ questio
est:qualit̄ illa lux faciebat diē ⁊ noctē. Et hic est duplex mod⁹ dicēdi vnus ꝭm
doctores grecos:videlicet damascenū ⁊ basiliū. Alius ꝭm latinos. Illi enim
dixerūt q̄ lux illa seu nebula lucida emissione ⁊ cōtractione radioꝝ suoꝝ diē
⁊ noctē faciebat:hoc aūt dicebāt esse i ꝑtāte ipsi⁹ lucis:nō ꝑ virtutē ꝓpriā: sed ꝑ

p̄ceptionē diuinā. Cui⁹ ſil'e forte factū eſt in paſſione dn̄i q̄n ſol dicit̄ obſcurat⁹
fuiſſe: nō quidē natura ſed diuino precepto. Et ſic intellexerūt doctores greci
fuiſſe in illo primo triduo. Alius eſt mod⁹ dicendi ſm doctores latinos quem
Beda ⁊ alij expoſitores cōiter ſequunt̄: q꞉ ſicut dicit bonauētura ſuꝑ ſecundū
ſn̄iarū diſ. 13. hic mod⁹ videt̄ eſſe rōnabilior: ⁊ virtuti naturali ꝓximior: videlꝫ
ꝙ lux illa noctē ⁊ diē faciebat ſuo motu ⁊ reuolutiōe: ſicut poſtea ſol fecit ſua
actione. Nā lux illa intelligit̄ facta fuiſſe vbi nūc eſt ſol: ⁊ ex illa formatus cre-
dit̄ eſſe ſol: ⁊ ita quodāmodo ſolis ſilitudinē in diſtinctione diei ⁊ noctis ha-
buiſſe eſtimat̄. Et hic mod⁹ ꝓbabili⁹ ſuſtinet̄. Sed hic orit̄ ſecūda queſtio: quia
ſi lux illa ꝑ ſuū motū faciebat diē ⁊ noctē cū ipſa fuerit ante ꝓducta tanq̄ꝫ mo-
ta: ſequit̄ ꝙ ipſa fuerit ꝓducta an̄ omnē diē: ergo ipſa nō fuit opus prime diei.
Si vero dicat̄ ꝙ ſimul cepit eſſe illuminare ⁊ moueri: querit̄ vbi primo incepit:
Aut eni ex oriēte: aut ex occidēte: aut ex aliqua alia parte celi. Si ex oriēte er-
go videt̄: ꝙ primo fuerit mane ⁊ poſtea veſperū. Et hoc eſt contra ſcripturam
q̄ dicit: veſpere ⁊ mane dies vn⁹. Si ex occidēte g̊ videt̄ ꝙ lux cepit in occaſu:
qđ eſt incōueniēs. Si in aliq̄ ꝑte alia vt in meridie: tūc videt̄ ꝙ ille dies nō ha-
buerit. 24. horas: qđ eſt cōtra expoſitores. Et iō quō eſt vbi lux illa primo fa-
cta fuerit: ⁊ qualiter inde diē ⁊ noctē fecerit. Ad quā q̄ſtionē ibidē rn̄det Bo-
nauētura. Q꞉ formatio illi⁹ lucis fuit opus prime diei. Non q꞉ prima dies ipaꝫ
lucē p̄ceſſerit: ſed q꞉ ſimul incepit dies cū luce. Quāuis eni motus rei ſequat̄ eē
rei ſm nām: tn̄ duratione pōt ſimul cū mobili incipe. Et querat̄ vbi lux illa ince
perat moueri. Rn̄det̄ vbi facta fuit. Sed de loco vbi facta eſt due fuerūt opi-
niones. Quidā eni dixerūt ꝙ lux illa facta eſt in meridie duplici rōne. Prima
q꞉ lux illa primo faciebat veſꝑe ⁊ mane ſicut dicit ſcriptura: ergo videt̄ ꝙ pri⁹
tenderet ad occaſum: q̄ꝫ redieret ad ortū: Alia rō eſt: q꞉ dei ꝑfecta ſunt opa.
Et ideo diē ⁊ lucē fecit in ſua plenitudine: ⁊ iō in meridie. Et hoc videt̄ ſentire
beda ⁊ alij expoſitores qui dicūt primū diē plena luce cepiſſe. Et ſi obijciatur
ꝙ tunc a principio diei vſq꞉ ad mane nō fuerūt. 24. hore. Reſpondēt ꝙ ſex ho
re hui⁹ diei p̄ceſſerant ſucceſſione tpis ꝑtrāſeunte: ꝓpter mutabilitatē ipſi⁹ ma-
terie. Et poſtea ſexta hora q̄ eſt in numero ꝑfecto facta eſt lux qđ eſt corp⁹ per-
fectū in ſui natura in plena ⁊ ꝑfecta irradiatiōe videlicet in meridie. Et cū eēt
tūc temp⁹ equinoctiale vſq꞉ ad occaſuꝫ fuerūt ſex hore. Et poſtea vſq꞉ ad ortuꝫ
ſequētis diei fuerūt. 12. Et ſex p̄ceſſerāt ante formationē lucis poſt creationē
celi ⁊ terre. Et ita fact⁹ eſt dies nālis perfectus ⁊ integer. Alia opinio eſt ꝙ nō
fuerit mora tpis interiecta inter creationē ⁊ diſtinctionē: ſed ſtatim poſt crea-
tionē celi ⁊ terre ꝓduxit dn̄s lucē. Ita ꝙ poſteri⁹ nā: ſed ſimul duratione. Sed
iſti dicūt ꝙ lux illa cepit in oriēte ⁊ ſua reuolutione ꝑfecta: tendēdo ab eodem
puncto in idē fecit diē nālē. Et hoc videt̄ hugo in libro de ſacramētis ſentire.
⁊ iſtud videt̄ ſatis ꝓbabile: vt ibi cepit lux illa in die primo vbi conditus eſt ſol

in die quarto. Tradit enim sol quarta die cōditus fuisse in oriēte ⁊ nō in meri-
die ⁊ luna ī occidēte. Et si obijciat ꝙ pri⁹ ergo debuisset scriptura dixisse: factū
est mane ⁊ postea vespe. Dicendū ꝙ sicut tangit magister sniaꝝ in dis. ꝑallega
ta. Mane dicit finē ꝑcedētis: ⁊ ex hoc dicit quandā obscuritatē: ꝓpter hoc nō
dicit tm̄ diei iniciū: sed noctis cōsumationē. Et quia in prima lucis formatione
nō ꝑcessit nox. Ideo dr̄ dies illa cepisse a plena luce: ac si fuisset ī meridie. Nō
ergo dr̄ fecisse pri⁹ mane: ꝗ nō ꝑcesserat nox: sed pri⁹ vespere: qd̄ est finis diei: ⁊
postea mane qd̄ est finis noctis: ꝗ pri⁹ fecit diē ⁊ postea noctē. Unde finaliter
cōcludit ꝑdictus doctor ꝙ tam hic mod⁹ dicendi q̄ ꝑcedēs satis est ꝓbabilis.
Nec est facile discernere quis eoꝝ plus habeat veritatis. Ideo quicūqȝ istorū
modoꝝ dicat nō est facienda magna vis. Sed tm̄ hec ideo ex varijs doctorū
theologoꝝ sententijs recitaui vt appareat: qd̄ ab eis astronomoꝝ cōis opinio
nō discrepat: sed in trib⁹ concordat. Primo in astronomica rōne distinctionis
diei ⁊ noctis ⁊. 24. horarū in motu illi⁹ lucis: q̄ primis trib⁹ diebus supplet vicē
solis. Scd̄o ꝙ illa lux ⁊ sol (q eidē successit) conditi sunt in eqnoctio. Tercio ꝙ
sol cōditus est in plena luce. Et ꝫm aliquos theologos in meridie. Et hec cōis
oīm astronomoꝝ opinio. Ideo incipiūt diē cōputare a meridie: ꝗ tūc est sol ī
maiori ṽtute. Alij tm̄ ex varijs cōsiderationib⁹ dies aliter distinguere cōsueue-
rūt: vt greci a mane in mane: ꝗ tūc primo apparet sol. Hebrei a vespera ꝗ tūc
incipiūt solēnizare. Xp̄iani a media nocte: ꝗ tunc nat⁹ est xp̄s. Uersus. Mane
diē greca gens incipit astra sequētes. In medio lucis iudei vespere sancta. In
choat ecclīa medio sub tpe noctꝭ. ¶ Sed restat tercia difficilis q̄stio de prime
ua solis ⁊ lune dispositione. Utrū scȝ conditi fuerūt in cōiunctione vel opposi-
tione: ⁊ hoc est qd̄ in hoc passu querit Augustin⁹ vtrū luna creata fuerit prima
vel plena: quā questionē ꝓsequit dictus altissiodoreñ. vbi supra: ⁊ eandē tāgit
glo. ibi fiant luminaria ⁊c̄. vbi allegās Aug⁹ ita dicit. Luna post equinoctium
vernale vespere plenaqȝ ꝓcedēs pascalē terminū facit. Que regula vsqȝ hodie
viget de qua cū querat an plena vel prima facta fuerit. Respondēdū est deū
quotacūqȝ fuerit ꝑfectam fecisse: ꝗ (vt aiūt) nō decebat deū illa die aliqd imp-
fectū facē. Alij dicūt ꝙ luna prima facta sit nō. 4. ꝗ nemo sic incipit numera-
re. Si tm̄ deū aliqd imꝑfectū fecisse dicat reprehēsibile nō est. Qd̄ eni ab illo in-
choatū est ab illo ⁊ nō ab alio ꝑfectū est. Credit etiā ideo plena facta ꝗ verba
70. interꝑtū sic habent factū cū inchoatione noctis qd̄ fit cū plena est. Ex qua
glo. patet qd̄ de hac q̄stione duplex fuit opinio ⁊ vtrāqȝ tetigit Aug⁹. ij. li. de tri
ni. Ibidē finalit ita cōcludēs. Ego aūt medi⁹ inter istos ita sum vt neutrū asserā
Sed plene dicā siue primā siue plenā lunā de⁹ fecerit fecisse ꝑfectā. Pro cuius
q̄stionis ampliori declaratione Sciēdū est ꝙ cū luna in pricipio creata fuerit
ī materia informi qñ scȝ facta sunt celū ⁊ terra. Ipsa inde quarta die facta est ī
sua ꝑfecta specie atqȝ plenitudine: ꝗ cū dei perfecta sint opera: vt dicit scriptu-

rā· Jndecens fuiſſet deū tūc eam imꝑfectā creaſſe. Et ideo ſ̄m qđ ait Auguſti‑
nus. Jpſa tūc facta eſt in plenitudine eſſentie ⁊ plenitudine luminis accidēta‑
lis quā ſemꝑ habet a ſole quātū in ſe eſt quādo nō eſt eclypſis :licꝫ qn̄qꝫ nobis
apparet corniculata: Et iō ꝓbabiliter dicere poſſum⁹ eam nō fuiſſe creatā ple‑
nā illa plenitudine vſitata apud nos. Et ſ̄m hanc viā vt dicit altiſſiodoreñ. pa
tet ſolutio ad obiecta opinionis aduerſe. Quare ↄcedimus ꝙ luna facta eſt in
plenitudine ſpeciei:lꝫ nō in plenitudine luminis accidētalis quo ad nos. Nec
ſic eſt indecēs deū aliqđ imꝑfectū facere:cū ei⁹ ſolius ſit imꝑfectio ꝑfectionem
addere. Nec etiā obuiat qđ dicit textus lumina facta inde in inchoatione no‑
ctis quo tꝑe nō apparet niſi cū eſt plena;ꝓpter qđ dicūt eā in plenilunio eſſe fa
ctā: Nā ſ̄m eū qđ dr̄ in inchoatione noctis:ſic eſt intelligendū.i. in principatu:
qđ innuit greca trāſlatio que habet archin vbi habem⁹ inchoationē ⁊ interp̄ta
tur grecum illud principatus. Hec de p̄nti q̄ſtione ex tantoꝝ theologoꝝ dictis
collegi vt noteſcat qđ a ꝓbabiliori eoꝝ ſn̄ia nō diſcordat cōis aſtronomoꝝ opi
nio:q̄ ponit lunā nec primā nec factā fuiſſe:ſed quartā vt patebit.

VErbū decimūnonū. Preſuppoſita cōi tam theologoꝝ q̄ꝫ aſtro‑
nomoꝝ opinione ꝙ mūdus creat⁹ eſt in eqnoctio vernali ſole ex
iſtente ſub ariete. Et ex hoc ↄſequenť primā alioꝝ planetarū diſ
poſitionē (quā vocāt figurā ſeu faciē celi) poſſum⁹ deſcribē. Pro
cui⁹ figure declaratione p̄mittēda eſt ſn̄ia Albumaſar ⁊ ſui tran
ſlatoris hiſpalenſis in introductorio ad ſciam iudicioꝝ aſtroꝝ
vbi tractatus.v.in dr̄a.vij.ſic ait. Cūqꝫ ſcirem⁹ domos in quibus exaltanť pla‑
nete ⁊ fortitudinē vniuſcuiuſqꝫ eoꝝ in eodē ſigno volum⁹ ſcire terminū grad⁹
exaltatiōis vniuſcuiuſqꝫ planete ī ſigno. Rediuim⁹ itaqꝫ ad h̄.qđ dixeram⁹ ī tra
ctatu.ij. Qꝛ inceptio ex diuiſione eſſet a ſole:⁊ ex medio diei ⁊ inicio ariet꜡:⁊ ex
luna eq̄litat꜡ ⁊ ex medio celi:qꝛ ſol aſcēdit dū ingrediť arietē ⁊ incipit dies au‑
gmētari ⁊ dies eſt cā noctis:⁊ medi⁹ dies eſt fortior tꝑib⁹ diei. Nā ⁊ aſcēſiones
⁊ ortus aſcēdētis mūdi ſuꝑ eos. Jn loco aūt linee equalitatis ſignoꝝ aſcenſio
nis ⁊ aſcēſiones medij celi eoꝝ fiūt motus:⁊ ꝑ ſil̄em aſcēſionē circuli ſignoꝝ
in linea eqnoctiali fit mot⁹ ſignoꝝ in medio celi totius mūdi. Et ſil̄r grad⁹ ex‑
altationis planete eſt omnimode ꝑ vnū eſſe. Ob hanc itaqꝫ cām facta eſt ince‑
ptio diuiſionis ex loco circuli directi:⁊ ex medio celi ſuꝑ lineā equalitatis. Et
iam notauim⁹ ꝙ cū fuerit primū minutū arietis ī medio celi ſuꝑ lineā eq̄litatis
erit primū minutū cancri aſcēdēs. Jdcoqꝫ dixerūt antiq ꝙ cācer ſit aſcēdēs mđi
Et eſt dignū vt ſit aſcēdēs initio incremēti mūdi grad⁹: in q̊ cōfortať iupiť ex
cancro. hec ille. Ex quib⁹ habem⁹ fundamētū deſcribēdū figurā aſtronomicā
ad tempus inceptiōis mūdi Jn qua ſic procedem⁹:p̄mo ponem⁹ primū gradū
cācri aſcendens mundi. ſcđo p̄mū gradū arietis pro medio celi: tercio p̄mum
graduꝫ cap̊corni pro ſeptima domo ⁊ primū gradum libre pro angulo terre.

Et hi vocant quatuor cardines: seu quatuor domus angulares. Deinde ponem⁹ domos succedētes videlȝ scdam vndecimā ꝛ qntā ꝛ octauā. Secūda erit 3. grad⁹ leonis. 11. erit. 27. thauri quinta erit. 27. scorpionis. octaua erit. 3. aqrij. Postea veniem⁹ ad cadentes que sunt. 3. 6. 9. 12. 3. erit. 23. virginis. 6. erit 7. sagittarij. 9. erit. 23. pisciū. 12. 7. geminoꝝ. Postremo ponem⁹ planetas i eorū domib⁹ (in quib⁹ creati sunt) cū gradib⁹ eaꝝ exaltationū. Exceptis sole ꝛ luna qui in locis earū exaltationū ponēdi sunt vt sequēs tabula declarabit. Saturn⁹ ponit in aquario in domo sua: alias in gradu sue exaltationis. 21. Jupit ponit in sagittario vel in piscib⁹ ſm aliquos qui dicūt ꝙ ibi magis gaudet i domo sua in gradu sue exaltationis. 28. Mars i scorpione in domo sua in gradu sue exaltationis. 28. Sol in ariete in gradu arietis sue exaltationis. 19. Ven⁹ in tauro in domo sua in gradu sue exaltationis. 27. Mercuri⁹ in domo sua in geminis in gradu sue exaltationis. 15. Luna in thauro in gradu sue exaltationis. 3. Caput draconis in geminis in gradu sue exaltationis. 3. Cauda draco. in sagittario. in gradu sue exaltationis. 3. Ex premissis patet primo ꝙ sol ꝛ luna nō fuerūt creati in coniunctione vel oppositione seu plenilunio. Sed luna qu arta vel quasi. Et ad hoc videt congrua cōueniētia: qꝛ cū de illa luce ꝙ prima die facta est: sol ꝛ luna postea quarta die facti dicant: verisimile videtur ꝙ tūc in eadē habitudine adinuicē fuerint: in qua fuissent si prima die in cōiunctione creati extitissent. Secundo patet ꝙ venus ꝛ luna erant in eodem signo videlȝ in thauro. Tercio patet ꝙ luna transeundo ꝑ caput draconis cōiungebat mercurio in signo geminoꝝ. Et hec fuit prima coniunctio mūdi ſm p̄sentem figurā: deinde cum alijs planetis coniungebat vsqȝquo applicabat ad solē quod fuit. 27. die vel prope ab ipsoꝝ creatione. Unde sequit ꝙ hec prima lunatio ad sui ꝑfectionē requirebat illos tres dies precedētes creationē solis ꝛ lune: alias non fuisset. 30. dieruȝ. Quarto patet ꝙ in hac figura nō ponit mercuri⁹ in domo sua in virgine: in qua dicit gratulari ꝛ gaudere: sicut ponunt alij planete in suis domibus principalibus: sed in geminis; quia mercuri⁹ non pōt distare a sole per duo signa: cuius oppositū dicunt aliqui asserentes ip̄m creatum in virgine tāq̄ȝ in domo sua principali. Et hec que dicta sunt clarius patebunt ex subscripta figura.

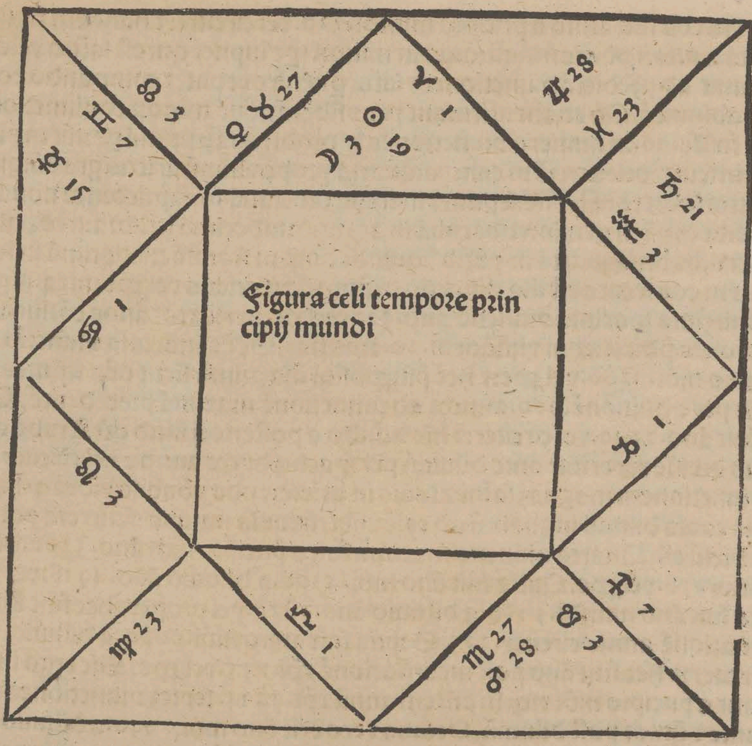

Figura celi tempore prin cipij mundi

Verbum vicesimū. Supposita premissa figura celi per eaȝ a priori possumus primam coniunctionem maximam consignificare: ꝛ a posteriori per tabulas astronomicas vnam aliam cōiunctionem similem inuentre: ꝛ ex eis per aliarum huiusmodi cōiunctionum calculationem legitimā: verum numerum annoꝝ mundi seclusa opinionū variarum dissonantia certitudinaliter concludere: hoc vltimū verbū tria principaliter contenta continet: quorum tercium facile est duobus primis suppositis: sed in illis est magna difficultas: non vnius hominis: sed plurimorū peritorum iudicio terminanda: nam sicut supra dictuȝ est: valde difficile videt̃ predictam figuram celi ꝛ per consequens coniunctiones per eam ↄsignandas certitudinal'r verificare. Et ideo hic nō procedemus ƒm calculationeȝ equatā ꝛ precisam: sed veritati propinquam: quorundaȝ astronomoꝝ opinionem satis probabileȝ inseq̃ntes. Prima igitur ↄiunctio maxima saturni ꝛ iouis in capite

arietis ſm eos fuit anno a p̃ncipio mundi.320.vel circiter:ꝛ hanc ſm figuram predictã a priori ꝓbare nitunt̃:quia in minori tꝑe iupiter qui eſt ſat̃no velocior non potuit ad predictã ꝯiunctionem ſat̃ni ꝑuenire vt patet compãdo eorum curſus adinuicẽ. Qđ etiam ꝯfirmant per ꝯſideratione minoꝝ coniunctionum ꝛ dicũt fuiſſe.16.in numero ꝯiunctiones hꝰmodi: quaꝝ primã ponũt in piſcibꝰ ſcđam in ſcorpione:terciã in cancro:quartã prope vltimũ arietis gradũ:quintã in ſagittario:ſextã in leone:ſeptimã in thauro:octauã in capricorno: nonam in virgine:decimã in gemis:vndecimã in aq̃rio:duodecimã in libra:tredecimam in cancro:decimãquartã in piſcibꝰ:quindecimã in ſcorpiõe:ſedecimã in leone: per q̃s ſm eos ſecuta eſt illa ꝯiunctio in p̃mo g̃du arietis vel ꝓpe infra.6.gradꝰ ꝛ hec fuit p̃ma maxima ꝯiunctio ãno.320.vel circiter:qꝛ tot ãnos cõtinent.16. ꝯiunctiones p̃dicte:cum vnaq̃qꝫ in.20.ãnis fiat. Scđa maxima ꝯiunctio fuit a principio mđi.1280.vel ꝓpe:ꝛ hec p̃ſuppoſita illa prima ſicut oẽs ſeq̃ntes clare probãt per additionẽ.960.annoꝝ ad ꝯiunctionẽ maximã precedentẽ. Tercia ergo fuit ãno.2240.vel circiter:ꝛ hic ꝯcludo a poſteriori illud qđ Arabs aſtronomus dixiſſe reperitur ante diluuiũ per ſpaciuꝫ duoꝝ annoꝝ vel circiter fuiſſe vnã ꝯiunctionem magnaꝫ ſat̃ni ꝛ iouis in ariete:vnde ꝓbabile videt̃ ꝙ hec fuit ꝑcialis cauſa diluuij inquantũ ad talẽ effectũ cauſa nat̃alis ꝯcurrere potuit vt ſupra dictũ eſt. Quarta ꝯiunctio maxima fuit a p̃ncipio mđi ãno.3200:diluuio vno ãno.958.vel ꝓpe. Quita fuit ãno mđi.4160.a diluuio ãno.1918.vel circit̃. Sexta fuit ãno mundi.5120.a diluuio ãno.2878.vel prope:ꝛ hec fuit ante xp̃i incarnationẽ annis circiter.225. Septĩa fuit anno mđi.6080.a diluuio.3838. vel circiter:ꝛ hec fuit ãno poſt incarnationẽ xp̃i.735.vel ꝓpe. Sic ergo in ſũma fuerunt a p̃ncipio mđi vſqꝫ in p̃ñtem annũ xp̃i.1414.ſepteꝫ ꝯiunctiones maxĩe tres ante ꝛ q̃tuor poſt diluuiũ. Octaua vero erit ãno mđi.7040.a diluuio.4798 a xp̃i incarnatione.1693.vel circiter: ꝛ hanc non ſolũ a priori per viã predictaꝫ dicunt eſſe probatã:ſed etiã a poſteriori ſufficienter poſſe ꝓbari ex tabuliſ aſtronomicis per calculationẽ legittimã:ꝛ ſic ſm eos ambe vie a priori ſcꝫ ꝛ a poſteriori in ſeinuicẽ concurrunt:ꝛ ꝯcorditer ꝯueniunt: quibꝰ p̃ſuppoſitis manifeſte ꝯcluditur ꝙ ab incio mundi vſqꝫ ad diluuiũ fuerunt ãni circiter.2242.ꝛ in hoc verificat̃ cõputatio ſm.70.interp̃tes quã ſeq̃tur eccl̃ia. A diluuio vero vſqꝫ ad xp̃m ſm calculationẽ Alfoncij vt ſupra patet fuerũt ãni.3101.menſes.10.dies 12.ꝛ.30.minuta q̃ ſunt minuta diei ꝛ valent dimidiũ dieꝫ: ꝛ in hoc ꝯcordat cũ Albumaſar:ꝛ ſic a p̃ncipio mundi vſqꝫ ad xp̃m fuerunt ãni.5343.cũ vno anno imꝑfecto ꝛ q̃ſi incõpleto vt ſupra patet:ꝛ in hoc nõ verificat̃:ſed corrigenda eſt cõputatio Bede ꝛ alioꝝ quos vulgariter ſeq̃tur eccl̃a in aliquibꝰ particularibꝰ locis: ꝛ in p̃dicta tam a p̃ori q̃ꝫ a poſteriori annoꝝ mundi computatione vſqꝫ ad xp̃m ꝯcordant maxime ꝯiunctiones p̃miſſe vt patet cuilibet veraciter calculanti: in qua tñ calculatione non eſt pretermittendũ ꝙ anni p̃dicti ante diluuiũ non fuerunt cum p̃ciſione adequati: ſicut anni poſt diluuium per Alfontium.

Licet aũt ẜm Leupoldũ generales ꝛ maiores mundi alteratões ꝛ mutationes sciant̃: non solũ per ꝑdictas ↄiunctiones saturni ꝛ iouis in capite arietis in .960. ãnis: sed etiam per coniunctiones eorundẽ ẜm mutationẽ de vna triplicitate in aliã in .240. ãnis: ꝛ per ↄiunctiones sat̃ni ꝛ martis in oĩbus .30. ãnis: propter qđ de istis coniunctionibꝰ ad ↄfirmationez premissoꝝ aliqđ hic dicere vtile videtur: quia consignatis aliquibꝰ earũ a posteriori retrorsum ꝓcedendo: potest consil'r sicut supra per cõiunctiones maximas annoꝝ mundi verificatio reperiri: tñ breuitatis causa de his supsedimus: ꝛ hunc calculandi laborez alijs relinquimus: nobis requiem ꝛ finem huic operi imponentes.

Hec igit̃ viginti v̾ba ad duo dubia in ꝓlogo huiꝰ opis ꝓposita sat̃ vt mihi visum est r̃nsiua non diffinitiue determinãdo: sed disputatiue ingrendo ꝓposuimus: nam tante rei determinatio maius examen reqreret: vnde valde expediens videret̃ ꝙ eccl'a auctoritate cõcilij gñalis vel sũmi põtificis plures peritos theologos ꝛ astronomos ad hoc cõmitteret vt ex auctoritatiua eccl'e declaratione ꝛ determinatõe in ꝑmissis decoꝛ ꝛ ↄfirmatio fidei sequeret̃ ꝛ tolleretur occasio scandali eoꝝ qui detrahunt catholice veritati ꝛ improperãt discordiaꝫ que inter hebreos ꝛ .70. interp̃tes sctõsqꝫ catholicos doctores in annoꝝ mundi cõputatione repitur. Mihi aũt sufficit ad tante artificij vtilẽ inuentionis viam alijs ꝑbuisse: ꝛ occasionẽ dedisse subtilius indagandi: ideo videor mihi debitũ huius exigui opis adiuuante dño exoluisse. Quibꝰ aũt parũ vel quibꝰ nimium est mihi ignoscant. quibꝰ vero satis est: nõ mihi: sed deo mecũ gratias ↄgratulantes agant: cui sit honor ꝛ gloria in secula seculorum Amen.

¶ Explicit tractatus de concordantia theologie ꝛ astronomie a domino. P. cardinali cameraceñ. cõpilatꝰ ꝛ cõpletus in ciuitate Coloniensi ãno xp̃i. 1414.

¶ Prologus ꝛ diuisio operis sequentis.

Post tractatũ nostrũ de ↄcordantia astronomie ꝛ theologie hunc secundũ de ↄcordia astronomice veritatis ꝛ narratione hystorice supaddere decreuimꝰ. Quia vero ibi generaliter diximus ꝙ maximarũ coniunctionũ tp̃a nouerimꝰ ad ea hystorias applicantes: inueniemꝰ circa hꝰmodi tp̃a magnas ꝛ mirandas alteratiões ꝛ mutatiões in hoc sc'lo euenisse. Ideo nunc hoc specialiter ꝓponimus declarare: non quidem hystoriã oĩmodam texendo: sed notabiliora hystoriarũ gesta et cronicarũ tp̃a cõiunctionibus adaptando. Ad euitandum aũt ↄfusionem: hoc opus .64. capitul' distinguemꝰ.

¶Breuis recapitulatio de coniunctionibus saturni ꝛ iouis Capitulum.j.

AStronomie veritatis viam seqntes quaz sapientes antiq docuerunt in tractatu pmisso: et in eo quem de legibus ꝛ sectis intitulamus: aliqua ex eorum dictis collegimus de coniunctionibus planetarũ maxime trium superioꝝ satni iouis ꝛ martis: q̄ hic breuiter recapitulare vtile iudicamꝰ. ꝛ specialr de ꝯiunctionibꝰ magnis saturni ꝛ iouis que ad gñales seculi alterationes ꝛ mutationes regnoꝝ legum ꝛ sectarũ ꝛ aliarum magnarũ rerum precipue hr̄e dicuntur aspectũ. Dicimꝰ igitur quadruplicē esse saturni ꝛ iouis coniunctionē: minorem videlicet magnā: maiorez: ꝛ maximā. Minor est qua ꝯiunguntur in oibus.20. annis semel. Jupiter enī pficit cursum suũ in.12.ānis. Et saturnꝰ in.30.ꝛ ideo

fit vt post.20.annos iunganť in nono signo ab eo in quo prius iuncti fuerant: deinde post alios.20.ãnos in qnto a pmo:ꝛ post tercios.20.ãnos iteꝝ iungunť in pmo:ꝛ hec ab aliquib⁹ vocať magna ꝯiunctio:ꝛ fit in oĩbus.60.ãnis:que dr̃ signare pluries sup sublimationẽ regũ ꝛ potentũ:ꝛ sup grauitatez ãnone:sup ortꝰ ꝓphetarũ. Et postq̃ȝ in ista triplicitate totiens ꝯiuncti fuerint vt ad aliã mutenť ꝛ ꝯiungantur:vocať ꝯiunctio maior que fit in oĩbus.240.ãnis vel circiter:ꝛ signat sup sectã ꝛ mutationẽ eius in aliquib⁹ regionib⁹.sed qñ fit mutatio ista de vna triplicitate in aliam vt de fine cancri in principiũ arietis:tunc dr̃ maxima ꝓpter reuolutionẽ saturni.32.vicib⁹:ꝛ fit in oĩbus.960.ãnis vel circiter. Et significat sup mutatione imperioꝝ ꝛ regnorum : ꝛ sup ignitas impssiones in aere: super diluuiũ: ꝛ sup terremotũ:ꝛ sup grauitatẽ ãnone. De predictis aũt ꝯiunctionib⁹ tractat Alkabicius differẽtia qrta dicens.ꝙ maior in oĩbus ꝯiunctionibus est ꝯiunctio satni ꝛ iouis in inicio arietis:ꝛ hec fit in.960.ãnis. Scđa eoꝝ ꝯiunctio est in inicio vniuscuiusq̃ȝ triplicitatis:ꝛ hec fit in.240.annis.iungunť eñi in vnaquaq̃ȝ triplicitate duodecies.i.faciũt in vnaquaq̃ȝ triplicitate.12.ꝯiunctiones: deinde mutať eoꝝ ꝯiunctio ad triplicitatẽ que huic succedit. Tercia cõiunctio est saturni ꝛ martis in inicio cancri que fit in omnibus.30.ãnis. Quarta quoq̃ȝ ꝯiunctio est saturni ꝛ iouis i vnoquoq̃ȝ signo semel que fit in oĩbus.20.ãnis sel' vnde patet ꝙ addit terciã coniunctionẽ scȝ saturni ꝛ martis in.30.ãnis.sed nõ loqtur de ista ꝯiunctione que magna vocata est ꝛ fit in.60.ãnis:de qua tangit Albumasar in li.de magnis ꝯiunctionibus tractatu.ij.drã.viij. Nec tñ de ista locutus est leupoldus qui alioꝝ astronomoꝝ dicta vtiliter collegit:vnde in.v. tractatu sui introductorij ita scribit. Gñales et maiores mundi alterationes ꝛ mutationes sciunť per ꝯiunctionez saturni ꝛ iouis in capite arietis in.960.ãnis per ꝯiunctionez eorundẽ ₰m mutationẽ de vna triplicitate in aliã in.240.ãnis per ꝯiunctionem saturni ꝛ martis in omnibus.30.annis per loca planetarũ in coniunctiuonib⁹ vel preuentionib⁹ introitũ solis in tropica signa precedentib⁹ ꝛ per alia plura q̃ ibi enumerat:ꝛ specialr̃ qđ magl'ad propositũ ꝑtinet:ꝯcludit ꝙ per iouẽ scitur sectarũ distinctio:ꝛ per mutationẽ ꝯiunctionũ in triplicitatib⁹ sectarũ mutatio. At etiã per saturni decẽ reuolutiões in.360.ãnis:vel vt credo verius dici põt:per satni decẽ reuolutiões in.300.ãnis ₰m Albumasar ꝑ ãnos planetarũ maiores:per accessum ꝛ recessuȝ orbis per.8.grad⁹ in.640.ãnis. Ex oĩbus predictis patet manifeste ꝙ inter q̃slibet duas maximas cõiunctiones sunt ad min⁹ tres ꝯiunctões maiores satni ꝛ iouis.240.annoꝝ:ꝛ multo plures satni ꝛ martis.30.annoꝝ:ꝛ iterũ plures alie: de quib⁹ Ptolome⁹ in centilogio verbo.lj. Ne obliuiscaris.120.cõiunctionũ que fiunt in stellis erraticis:in illis enim est maior scientia eoꝝ que fiunt in hoc mundo:ꝛ ibi distinguit Haly earũ differentias:quia quedã sunt binarie.i.duorum planetarũ: quedaȝ ternarie.i. trium:quaternarie q̃tuor:quinarie quinq̃ȝ:senarie sex:septenarie septem.i.oĩm

planetarū simul. Item etiā inter quaslibet duas ꝯiunctiones maximas est ad minus vna reuolutio orbis.i.octaue spere in.640.ānis:ꝛ etiam plures reuolutiones magni orbis in.360.ānis.Sunt etiam insuper plures decē reuolutiōes saturni:de quibus loquitur Albumasar vt infra dicetur:que fiunt in.30.annis que oīa magnam habent significationē in ꝑmutationibus sectarum ꝛ regnoꝝ ꝛ aliorum magnorū effectuū ꝓm doctrinam magnorum astronomoꝝ.Et ideo non solū maximas ꝛ mirabilissimas alterationes ꝛ mutatiōes ad quas ꝑdicte ꝯiunctiones maxime dicunt̄ habere respectum:ex hystorijs ꝛ cronicis inferius ānotabo.sed etiam qn̄qꝫ magnas ꝛ notabiles inter medias q̄s alie ꝯiunctiōes ꝛ reuolutiones predicte signare ꝛ efficere potuerunt.in his tn̄ lectorem cupimꝰ esse premonitum:qd̄ nihil fatali necessitati ascribimus: sed naturali causalitati ꝛ inclinatiōi:cui liberum arbitrium in his que sue subijciuntur facultati:potest dei ꝯcurrente auxilio resistere. Ipsa quoqꝫ diuina oīpotentia:solo voluntatis imperio efficaciter obuiare:de qua licet scriptū sit.Omnia quecūqꝫ voluit:fecit: tn̄ disposuit cum causis naturalr̄ operari:nisi vbi miraculosa operatio interuenerit:quā cito sine rōnabili auctoritate credere magis est temerarie leuitatꝭ q̄ꝫ theologice firmitatis vel ḡuitatis. His itaqꝫ ꝑmissis id qd̄ ꝓpositū est exeq̄mur

¶De tribus maximis coniunctionibus ante diluuium Capitulum.ij.

TRes coniunctiones maximas ante diluuium fuisse diximus. Et sub annis inferius ānotatis vel circiter videlicet primam anno a principio mundi.320.Secundā vero. 1280. Terciā vero.2240. ꝛ hanc fuisse sicut dixit Arabs astronomus per duos annos vel circiter ante diluuium. Licet aūt de ānis mundi vsqꝫ tunc varie fuerunt computationes auctoꝝ vt in dicto tractu notauimus:tn̄ computationē ꝓm.70.interpretes quam sequitur ecclesia probabiliorē:ꝛ dictꝭ coniunctionibus magis conformem ꝯclusimus videlicet ꝙ a mundi principio vsqꝫ ad diluuium fuerunt anni.2242.vel circiter:ꝙ ideo circiter dixi:quia anni predicti non fuerunt cum precisione adequati:sicut post diluuium per tabulas Alfoncij:sed tn̄ ḡnales ꝛ maiores mundi alterationes ꝛ mutatiōes que ꝑcipue per hꝰmodi maximas ꝯiunctiones ꝓm ꝯcordem astronomoꝝ opinionē sciunt̄ circa tp̄a dictarum ꝯiunctionum non distincte ꝛ particulariter:sed simul ꝯfuse ꝛ generalr̄ notare volumꝰ ex causis sequentibꝰ. Primo ꝓpter discordantiam in cōputatione ānoꝝ mundi ꝛ etatū eius vt supra dictuꝫ est.Scd̄o quia de gestis ante diluuiū:nulla est hystoria vel cronica que ānos determinate alr̄s distincte ꝛ specialr̄ notauerit. sed de illis solū habemꝰ diuine scripture ꝛ ꝓphetice videlicet moysi hystoriaꝫ.Tercio:qꝛ ipse moyses legislator sicut dicit hystoria scolastica multū breuiter ḡnationes ade transit ꝛ multa subticet: festinās ad tp̄a abrahe patris hebreorū: et ideo a tp̄e abrahe ꝓm cronicas:magis particulariter loqui poterimus. Hec autem generaliter transire sufficiāt.

De generationibus Ade Capitulum.iij.

Dicimus ergo sequentes scolasticaz hystoriam ꝙ adam ⁊ eua fm Methodiuz virgines egressi sunt de paradiso. Et in ãno vite ade 15.natus est caym: licet adam fact⁹ fuerit q̃si in etate.30.annorũ ⁊ potuit ante caym multos genuisse qui tacentur. Post alios aũt 15.annos natus est abel. Anno aũt ade.130.caym occidit abel. ⁊ tunc natus est ei seth.30.ãno prime cyliadis fm Methodium qui distinguit scl'a.i.etates mõi ꝑ cyliades.1000.ãnorum: ⁊ inchoat scl'a post.200.ãnos ade Et in hoc ɔsonant.70.interpretes ⁊ Josephus qui adam.230.annorũ scribũt fuisse qñ genuit seth: ⁊ forte Moyses.100.ãnos luct⁹ ade nõ sine misterio p̃termisit. Hic igitur attende in occisiõe abel mirande ⁊ miserãde mutatiõis iniciũ cui cito post successit vna maior coniunctio quam secuta est prima maxima cõiunctio supradicta: circa cuius tempora ante et postea sunt notanda: que circa mundi alterationem scriptura sacra cõmemorat.

De generationibus Caym Capitulum.iiij.

Cognouit igitur caym vxorez suã que pepit enoch: a quo noĩauit ciuitatẽ que ab ipso primo edificatata est: vnde patet ꝙ multi iã erant hoĩes licet non exprimat̃ eorum generatio: quos ɔuocauit caym: ⁊ eorum auxilio vrbem fecit. ⁊ dicit Josephus ꝙ rapinis ⁊ violentijs opes ɔgregans: suos ad latrocinia inuitabat ⁊ simplicitate vite hoĩm adinuentionem mensurarũ ponderũ ꝑmutauit ⁊ ad calliditatem ⁊ eoꝝ pctĩi al's corruptionẽ ꝑduxit. Terminos terre primus posuit: ciuitates muniuit: ⁊ timens quos ledebat: ob securitatẽ suos in vrbibus colligebat. Porro enoch genuit yrad: qui manuel: qui mathusael: qui lamech: qui septim⁹ ab adam ⁊ pessimus: ⁊ primus bigamiaz introduxit: dua'sq; vxores accepit. Ex quibus plures sunt filij procreati diuersarum artium inuentores: Jabel inuenit tentoria pastoꝝ: ⁊ plura circa pascua ordiauit. Tubal al's iubal frater eius fuit pater canentiũ in cithara ⁊ organo: non tamen instrumentorũ inuentor: sed musice: quam artem scripsit in duabus calumnis: vna marmorea vt non deleretur diluuio: altera latericia vt nõ dissolueretur incendio: quia de his adam audiuerat prophetasse. Tubalcaym primus artem ferrariaz inuenit res bellicas exercuit: sculpturas in metallis fabricauit: quo fabricãte Tubal in sono malleorum delectatus: ex ponderibus eorum ⁊ proportione ɔsonantias excogitauit: quã inuentionez greci Pitagore attribuunt fabulose. Soror vero tubalcaym inuenit artem varie texture.

De generationibus Seth Capitulum.v.

Ceterũ de generationib⁹ Seth breuiter dicẽdũ est. Hic itaq₃ genuit Enos q caynan: q malaleel: q iares: q enoch: q mathusalez q lamech: q noe. Sicut igit̃ in generatione malarũ septimus lamech pessim⁹ fuit. Ita in generatione pioꝝ septimus fuit enoch: quẽ trãstulit dñs in locũ voluptatis: vt in fine tempoꝝ cuz helya cõuertat corda patrũ in filios. Judei tñ dicũt cãm hui⁹ trãslationis attribuẽ dã numero septenario poti⁹ q̃ȝ sanctitati ei⁹: qꝛ plures legunt̃ sanctiores eo quoꝝ nullus trãslatus est. Quia aiunt deũ oĩa sub septenario numero dispos uisse: de annis aũt mathusalẽ diuerse sunt opiniones. Nã ẜm cõputationẽ .70. interptũ. 14. annis post diluuiũ vixit. Quod nõ videt̃ verũ: qꝛ nõ legit̃ in arc ha fuisse: nec trãslatus vt enoch. Quidã dicũt ꝙ mortuus fuit ante diluuiũ .7. annis. Hieronym⁹ vero asserit ꝙ anno quo fuit diluuiũ. Tñ oẽs ĩ numero an noꝝ vite ei⁹ cõueniunt videlicet in .999. Unde patet ẜm ꝓmissa ꝙ ipse modicũ ante scdaz cõiunctionẽ maximã natus fuit ⁊ post terciã mortuus ẜm Hieronymũ.

Tractatus secũdus Et cap̃lm sextũ in ordine de generationibus Noe ⁊ causa diluuij.

Noe vero cũ esset .500. annoꝝ sem: cham ⁊ iaphet genuit. Moyses aũt dicturus de diluuio ꝓmisit cãm ei⁹. Quia cũ cepissent homines multiplicari sup terrã: viderũt filij dei .i. filij seth religiosi: filias hoim .i. de stirpe Caym: ⁊ victi ɔcupiscẽtia acceperũt de eis vxores: ⁊ nati sunt inde gigantes. Qñ aũt hoc factũ fuerit vtruz sub Noe vel ante nõ determinat. Josephus aũt dicit ꝙ vsq₃ ad septimã generationẽ boni mãserũt filij seth: post ad malũ prolapsi sunt. Et iõ deũ cõtra se irritauerũt. Nã multi angeli dei .i. demones incubi: mulierib⁹ coeuntes iniurio sos filios genuerũt. Qui ꝓpter cõfidẽtiã fortitudinis a grecis gigantes dicti sunt. Methodi⁹ aũt cãm diluuij .s. hoĩm peccata diffusius ꝓsequit̃ ⁊ tpa per cyliades designat: vt patet in historia scolastica. Post diluuiũ vo nati sunt alij gigantes in ebron ⁊ post fuerũt in titana ciuitate egypti a qua dicti sunt titanes de quoꝝ stirpe fuit Elyachim. Cuius filij habitauerũt in ebron de quib⁹ ortus est Golias: ⁊ quidã alij. Iratus itaq₃ dñs pro peccatis hominum dixit. Penitet me fecisse hominẽ. Et ad Noe ait. Finis vniuerse carnis venit ad me. Deditq₃ dñs tempus ad penitendũ videlȝ .120. annoꝝ. Et hec dixit dominus per .20. annos anteq̃ȝ archa inciperet fieri ẜm Hieronymũ. Que facta legit̃ .100. annis. vnde patet ꝙ circa hoc tempus facta est ante diluuiuz tercia coniũctio maxima: qu ã mirabiles mũdi alterationes secute sunt. Inter quas precipua fuit diluuij inundatio. Cuius dictã cõiũctionẽ parcialẽ cãm extitisse annotauimus.

Capl'm·vij.de archa Noe ⁊ diluuio.

N Oe igit̃ fabricata archa iuxta p̃ceptũ dñi·600·anno vite sue. Ingressus est cũ omnib⁹ aĩalibus que dixerat ei dñs. Que angeloꝝ ministerio adducta sunt mẽse·2·die·17·qui ab hebreis nisan dicit̃:a latinis maius. Moyses enĩ in legitimis nisan id est aprilez p̃mũ mensem cõstituit ẜm Josephũ. In alijs vͦo vsualiũ mensiũ ordinẽ seruauit. Ingresso aũt Noe archã pluit sup̱ terrã·40·dieb⁹ ⁊·40·noctib⁹: ⁊ excreuit aqua sup̱ oẽs montes·15·cubitis. Et ita exaltate sunt sup̱ terrã·150·diebus:⁊ postea ceperũt aque minui mense·7·Ita ꝙ·27 die mensis requieuit archa sup̱ montes armenie vbi adhuc ei⁹ reliquie ostendunt̃. Hui⁹ aũt diluuij ⁊ arche vt ait Josephus memoriã faciũt etiã q in barbaroꝝ historias cõscripserũt. Sicut verosus calde⁹ ⁊ egypti⁹ historicus:manasses quoq₃ damascen⁹. Igit̃·601·anno vite Noe mense scđo·27·die mẽsis: p̃cepto dñi egressus est cũ filijs suis de archa eadẽ die q̃ ingressus fuerat reuoluto anno ẜm historiã scolasticã. Et vt iosephus refert pepegit cũ eo deus qđ vltra nõ fieret diluuiũ. Et in signũ hui⁹ federꝭ posuit signũ suũ in nubib⁹. Cepitq₃ Noe exercere terrã:plãtauitq₃ vineã bibens vinũ:sed ignorãs vim eius: inebriatus est:⁊ obdormiens denudatus. Et cũ vidisset Cham verenda patris irridens nũciauit hoc fratribus suis;p̃pter qđ Noe maledixit eum: non in se sed in filio suo ⁊ eius semine:nec oẽs de semine: sed qui de chanaan quia p̱phetice preuidit eos in cultu vnius dei non esse p̱mansuros. Postea impleti sunt dies Noe 950·anni ⁊ mortuus. Dicit aũt Josephus ꝙ nemo putet falsa que de longeuitate scripta sunt:quia p̱pter virtutes ⁊ gloriosas vtilitates quas iugiter scrutabant̃ id est geometriã ⁊ astrologiã deus amplius spaciũ cõdonauit:que discere non potuissent:nisi·600·viuerẽt annos. Unde patet ab antiquis sanctis patribus astronomie sciam ad posteros deriuatã.

Capl'm·viij·de dispersione filioꝝ Noe.

R Ecapitulatis aũt generationibus Noe texunt̃. Ex his·72·generationes·15·de Japhet·30·de Cham·27·de Sem. Hi tres disseminati sunt in tribus partib⁹ orbis ẜm Alcuniũ. Sem Asyam: Cham Africã: Japhet Europã sortitus est. Josephus aũt hãc diuisionẽ terrarũ expressius assignat. Et Isidorus·9·li.ethimo. gentes·72·a quibus diuisa est terra:totidemq₃ linguas particulariter vtiliterq₃ distinxit. Narrant aliqui ꝙ ex tribus filijs Noe adhuc eo viuente nati sunt vltra·2400·viroꝝ extra mulieres ⁊ paruulos:habentes se sicut tres duces quos prediximus. Sed de his transeuntes dicemus de Nemroth

qui cepit esse in terra primus potens ꝛ robustus venator hominū .i. extinctor ꝛ oppressor amore dominandi. Et cogebat homines ignem adorare. Quare vero primus inceperit regnare ostendit Methodius: agens de quodam filio suo Noe: qui. 1000. anno tercie cycliadis ei natus est: ꝛ dicit eum yonicū. Cui 300. anno dedit Noe dominationes: ꝛ diuisit eum in terram etham: ꝛ intrauit vsqꝫ ad solis regionem. Hic accepit a deo donum sapientie: ꝛ inuenit astronomiā a quo nemroth. 10. cubitoꝝ gigas eruditus est. Et accepit ab eo consiliuꝫ in quibus regnare posset. Iste enim yonicus quosdam futuros euentus preuidit: ꝛ maxime de ortu regnorum quatuor ꝛ occasu eorum per successionem. Quod etiā prophetauit Daniel. Et predixit qui primi regnarent de Cham de quo Belus descendit: post de Sem: medi persei ꝛ greci: post de iaphet romani Ideo nemroth sollicitauit alios ad dominādū. Cui acquieuit Cham ꝛ regnauit inter eos in babylone.

De terre babel ꝛ diuisione linguarū. Caplm. viij.

Post obitum Noe ab oriente conuenerūt duces in vnū campum sennaar: ꝛ timentes diluuiū consilio nemroth volentis regnare ceperunt edificare turrim que pertingeret vsqꝫ ad celos. Angeli aūt iussu dei euerterunt turrim: ꝛ uocem propriam vnicuiqꝫ partiti sunt. Propterea babilonem contigit vocari ciuitatem babel id est confusionis. De hac turri meminit sibilla ꝛ de campo sennaar esicius.

De regno assirioꝝ. Caplm. x.

Iste vero nemroth vi expulit Assur de terra sennaar: ꝛ de turri que eius erat iure hereditario. Regem equidem habuerunt babilonij qui de semine erat nemroth vsqꝫ ad quartam cyliadem. Unde Belus nemrothides rex babylonie intrauit assyriam: sed parum obtinuit in ea. Quo mortuo filius eius ninus eam totam possedit. Et ciuitatem in qua erat caput regni: itinere trium dierum ampliauit ꝛ a suo nomine eaꝫ niniuen dixit Inde est ꝙ quedam historie dicunt regnum Assyriorum cepisse ab antiquo Belo. Quod verum est quantum ad initium. Alij vt Eusebius dicunt cepisse a nino quod verū est quātū ad regni ampliationē. Ninus aūt vicit Cham: qui adhuc viuebat ꝛ regnabat in bactria ꝛ dicebaᷓ zoroastes inuētor artꝭ magice qꝫ ꝛ septē liberales artes ī q̄tuordecim calūnis scripsit: septē eneis, ꝛ septē latericeis: cōtra vtrūqꝫ diluuiū Ninꝰ vo libros eiꝰ ɔbussit. Ab hꝫ aūt nino orta sūt ido

la q2 mortuo belo:ĩ solatiũ doloris imaginẽ patr fecit sibi: cui tãtã exhibebat reuerẽtiã vt oib⁹reis q ad eã cõfugissent parceret. Ideo hoĩes regni sui diui- nos honores imagini ceperũt impendere. Cui⁹ exẽplo hic error in plures na- tiones īualuit. Hic aũt aduerte q circa idẽ tẽpus magica ⁊ idolatria vicinũ or tũ habuerũt. Et h fuit modicũ ante quartã cõiũctionẽ maximã vt patebit infra

Caplm vndecimũ de generationib⁹ Sem.

SEd de generationib⁹ Sem aliqd dicẽdũ est: vt veniam⁹ ad abra ham. Sem igit. 100. annorum erat qñ genuit Arfaxat qui sale: qui heber a quo hebrei dicti sunt ƀm Josephũ. Licet Aug⁹ dicat me rito q̃ri: vtrũ ab heber dicti sint hebrei vel ab abrahã quasi abra hei. Heber aũt genuit phaleg: qui interp̄tat diuisio. Quia in die- bus ei⁹ p diuisionẽ linguarũ diuise sunt gentes. Et diuisio terra- rũ facta est. Sed sub isto p̄cipue dicit facta: q2 in isto ⁊ in filijs ei⁹ remanẽte an tiqua lingua videlz hebraica ante diuisionẽ earũ linguarũ nõ dicebat hebrai- ca sed hũana simplicit. Quia ea oẽs hoĩes cõiter vtebant. Phaleg aũt genuit ren vel ragan: qui saruch: qui nachor: qui thare: in quo terminata est scda etas que tñ vsq3 ad natiuitatẽ abrahe extendit. Thare vero genuit abraham: ⁊ hic natus est p̄pe temp⁹ quarte cõiũctionis maxĩe vt sequẽtia declarabũt.

Tractatus terci⁹. Caplm. 12. de quarta cõiũctione maxima ⁊ de abraham.

QUartã cõiũctionẽ maximã fuisse dixim⁹anno a principio mũdi. 3200. A diluuio vo anno. 958. vel circiter. Sciendũ aũt q eusebius cronicã suã incepit a primo anno abrahe: quã deinceps in sequi p̄ponim⁹. qui a natiuitate abrahe sicut in prologo cronice patet: vsq3 ad toti⁹orbis diluuiũ numerat annos. 942. ƀm quaz cõputationẽ patet q abrahã ante quartã cõiunctionẽ dictã na- tus est circiter annos. 16. Insup ante eam satis p̄pe magne regnorum mutatio- nes facte sunt. Quia prim⁹oĩm Asye: exceptis indis: regnauit Nin⁹ Beli filius Cui⁹nini tp̄ibus zoroastes magn⁹rex bactrianorum clarus habit⁹ est. Aduersus quẽ idem ninus dimicauit. In huius nini imperio apud hebreos nascit abra ham. Cuius erat annus prim⁹ cum imperij nini erat annus. 43. Eodem nino regnãte apud assyrios in grecia: secũdus in sycionijs impauit europs. Cuius regni anno. 22. natus est abrahã apud egyptios aũt. 16. p̄tãs erat quã vocant dianastiã: quo tp̄e regnabãt Thebei qui prefuerũt egptijs 190. annis. Postea vero assyrijs imperauit semiramis vxor Nini: de qua innumerabilia narrant. Que ⁊ñ asiam tenuit: plurima babilonie vrbis restaurãs. Cuius tempore post dictam cõiunctionem abraham natione caldeus apud hebreos vnam etatez texuit.

Caplm. 13. de notabilioribus gestis abrahe.

POst quã ↄiunctionẽ insignia abrahe gesta innotuerũt. Nã abraham cũ.75.esset annoꝝ diuino dignꝰ habebat̃ alloquio: ⁊ ea repromissione que ad eum facta est: a qua repromissione originez traxit oĩs lex seu secta diuina: tam mosayca q̃ꝫ xp̃iana. Nã a dicto anno abrahe vsqꝫ ad moysen ⁊ egressuz de egypto gentis hebreoꝝ supputant̃ anni.430. Quoꝝ paulus apl's meminit. Ipse quoqꝫ moyses in exodo hac videlicet rõne: qꝛ lex mosaica ab ista repromissione ortũ sumpsit. Qδ etiam de lege xp̃iana ex dictis Eusebij declarat̃. Qui ait. Primo oĩm ꝓphetarũ abrahe cũ verbũ dei in figura apparuisset humana vocationẽ gentiũ pollicet̃: quã in nr̃o tp̃e sermo xp̃i deduxit ad finẽ ꝑ euãgelicam in oẽs gentes p̃dicationẽ.

De generationibus Abrahe. Capl'm. 14.

ABrahã aũt cũ esset.88.annoꝝ ante dictã repromissionẽ ex ancilla agar genuit ysmahel: a quo ysmahelitarum genus qui postea agareni ⁊ ad postremũ sarraceni falso noĩe dicti sũt. Post dictã vero repromissionẽ abrahã cũ esset cẽtenarius: genuit ex libera ysaac: cuiꝰ natiuitati supuixit.75.annis. Ysaac autẽ sexagenario nascunt̃ filij gemini: primꝰ esau qui ⁊ edom: a quo genꝰ ydumeorũ: secũdus iacob qui postea israhel a quo israhelite qui nũc iudei. Cuius anni numerant̃ vsqꝫ ad principatũ filij sui ioseph.121. Huius tp̃ibus regnũ arginorũ sumpsit exordiũ. Quoꝝ primꝰ ynachus apud argos regnauit: quoꝝ inuenit̃ omne tempus annoꝝ.382.

De morte abrahe ⁊ ysaac. Capl'm. 15.

ABrahã vero.175.annos habẽs morit̃ repromissiõis ad se facte ãno.100.ãno quoqꝫ ysaac.75. Quo tp̃e apis ĩ egypto primũ deꝰ deputatus est. Quẽ quidẽ serapin vocauerunt. Anno aũt.150. ysaac. Anno vͦ.92.iacob natus est ioseph. Postea ysaac.181. annoꝝ morit̃ relinquẽs filiũ iacob habẽtez annos.120. Joseph aũt dux egypti cõstitutus cum esset annoꝝ.30. rexit eam annis 80. Cuiꝰ pater cũ scδo anno famis ingressus esset egyptũ. Interrogatꝰ de pharaone quotũ annũ ageret: rñdit se eẽ annoꝝ.130. Et hic attẽde aliquã circa B tẽpus fuisse cõiũctionẽ: q̃ huiꝰ famis seu sterilitatis causa esse potuit.

De moyse ⁊ post eum gestis. Capl'm. 16.

SEd iam ad moysi tempora transeamus qui (vt dictũ est) a repromissione facta abrahe de egypto egressus est anno.430. Cuius tempore regnum atheniensium sumpsit exordium. In acta que nunc attica dicit̃. In qua primus regnauit citrops quo regnante primũ in arca oliua nata est. Et ex minerue nomine (que grece dicta est athena) athene nũcupata est. Ip̃e quoqꝫ primꝰ bouẽ

immolans: iouē appellauit: ⁊ cytropia regio ab eo noīata est.

De quibusdam hic incidentib⁹. Caplm. xvij.

Hic aūt signanter aduerte ꝙ Eusebius in prologo sue cronice cōtra porphiriū impium quarto c peris sui libro diffuse prosequit̄ ostendere: cytropem (vt dictum est) moysi coetaneū fuisse: ⁊ antecedere troianum bellum. 320. annis. Ideo moyses omnibus (quos grecos antiquissimos putauit) senior dep̄hendit̄: homero videlicet ⁊ herodoto troianoq; bello: ac multuz supior hercule: museo: lino: tyrone: orpheo: castore: polluce: esculapio: libero: mercurio: apolline ⁊ ceteris dijs gentiū: sacrisq; vatibus ipsi⁹ quoq; iouis gestis: quem grecia in arte diuinitatis collocauit. Nam hic citrops prim⁹ (sicut dictum est) iouem appellauit: simulacra repperit: aram statuit: victīas īmolauit: nequaq̄ istiusmodi rebus in grecia vnquā visis. Cetera quoq; que apud grecos mira iactant̄ posteriora cytropis annis deprehendunt̄. Et cōsequēt̄ moysi qui cū eodē fuit. Post hunc enim describit̄ diluuiū sub deucalione. Incendiū sub phetonte erithonio vulcani ⁊ terre filius dardanusq; qui dardaniā condidit: de quo homerus. Quē primū genuit celesti. Jupiter arte liberi quoq; raptus. Et europe sacra. Ceter[?] atq; ysidis delubrū in eleusina frumēta triptolemi regnum trois cuius dij natum geminēdē ad sidera raptum vina ioui magnis voluerunt fundere mensis. Quo tēpore tantulus ⁊ cythios fuerunt ⁊ apollo natus est. Post quos cathinus thebeas venit: qui semelem genuit: de qua pulcherrima proles liber condignā partu tulit editam frugē. Porro liber linus ⁊ zetus ⁊ amphion museus: orpheus: minos: perseus: esculapi⁹ gemini castoris: hercules cū quo apollo seruiuit ad meto. Post. 200. annos cytropis fuerunt. Post quos facta est troiane vrbis euersio quā homerus longo prosequit̄ interuallo. Homerus autem solone ⁊ thalete milesio ceterisq; qui cum his septem sapientes appellati sunt: multo prior reperit̄. Deinde vero pitagoras qui se non sapientē vt priores sed philosophū id est amatorē sapientie dici voluit. Quem secutus est socrates qui platonem erudiuit: a quo famosa in partes philosophia diuisa est. Hos autem singulos in suis Eusebius locis inserit ſm ordinem historie. Ad multa igit̄ de his mirabilibus mundi que hic incidentaliter tetigimus: plurimaq; alia: de quibus sacra narrat historia: que hic gratia breuitatis subticemus concurrere potuerunt alique cōiunctiones maiores: reuolutionesq; saturni: que a quarta vsq; ad quintam maximā coniunctionē interuenerunt. Quas etiam verisimile est euersionis troiane partiales causas fuisse. Quam precesserunt diluuia sub deucalionē. in thessalia. Et incendiuz sub phetonte. In ethiopia quoq; multe pestilētie locales (vt plato cōmemorat) p̄fuerunt.

Adhuc viuente moyse lacedemon condit̃ a lacedemone semele filio erictonius vulcani et minerue filius qui ab homero erictheus vocat̃: his tp̄ibus fuit archas etiã fili⁹ iouis. Et calisto pelasgis in ditionẽ redactis regionẽ eo℞ archadiã nominauit egypt⁹ primus acria dicebat̃ ab egypto: tunc sibi regnante nomẽ accepit Cui datũ est regnũ eiecto danao. Eisdem tp̄ibus dardanus iouis fili⁹ cõdidit dardaniã: quo tp̄e moyses obijt cum. 120. esset anno℞. Circa idem tempus argis regnauit gelan⁹: quẽ cũ argini de imperio pepulissent: regnũ danao tradiderunt. Ita sibi argos danaus vendicauit: expulsus egypto hucusq̄ quinq̄ libri moysi continent gesta anno℞. 3730. ꝑm. 70. senio℞ interp̄tationẽ hebreo℞. Post moysen constituit̃ ihesus: et eodem tempore apud eos eleasar suscepit pontificatum. Et post eum alij quos sacra cõmemorat historia ad quam nos de his remittim⁹. Notandum tamen ꝙ post aoch hebrei ab alienis in ditione redacti sunt annis. 20. quibus cõiungunt̃ tp̄ibus delbore et barach ꝑm iudeorum traditionẽ. Circa id tempus mida regnauit in frigia in dardania quoq̄ regnauit ylus filius troy: a quo yliũ nuncupatum. Tunc arginorum reges defecerũt. Qui imperauerunt annis. 544. in micenas arginorum translato imperio. Cui primus prefuit euristeus hebreo℞ iudice abimelech filio gedeonis annis tribus successit ei thola annis. 22. Circa id tempus hercules antheũ interfecit: ylium vastauit. Porro in dardania post laomedontẽ regnauit priamus. Theseus helenam rapuit. Hercules cũ in morbum pestilentẽ ob remediũ doloris se iecit in flammas anno sue etatis. 52. Imperante micenis agomenone. Menelao vero in lacedemonia quo tempore hebreo℞ iudex esebon prefuit annis. 7. quẽ precessit iepte annis. 6. qui in libro Judicũ ab etate moysi vsq̄ ad semetipsum ait supputari annos. 300.

De Troie captiuitate et postea gestis. Capl'm. xix.

Anno. 15. regni Menelai capta est troia. Nam rapta helena troianum bellum decennale surrexit causa mali quod trium mulierum de pulchritudine certantiũ premium fuit. Hoc tẽpore hebreo℞ iudex labdon. 8. annis prefuit. Tunc vo troia post decennalem certationem et cedes infinitas ad vltimum proditione ciuium capta et destructa est: a cuius captiuitate vsq̄ ad natiuitatem moysi colliguntur anni. 410. vsq̄ vero ad vltimam Nini etatẽ numerant̃ anni. 834. circa quod tẽpus nat⁹ est abrahã vnde p3 ꝙ troię captiuitas centũ annis et ampli⁹ quintaz maximã cõiunctionẽ precessit. Abhinc vero regni latinorum (qui postea romani nuncupati sunt)

exordiũ ponit apud quos eneas a troia profugus: ⁊ italiã petens: post tercium annũ captiuitatis troie: siue (vt qdã volũt) post octauũ regnauit annis tribus cũ ante eũ regnasset ibi: Janus: Saturnus: Picus: Laminus: Latinus annis circiter 150. post labdon iudicẽ hebreorum: eos ditionẽ redigũt alienigene .40. annis qui copulant annis iudicũ posteriorum secundum iudeorum traditiones. Post hebreorum iudex sampson prefuit annis .20. qui fortissimus oĩm fuit: ita vt a quibusdã facta eius cũ gestis herculis comparant. Post sampson prefuit populo hebreorum: Hely sacerdos annis .40. secundum hebreos. Hoc tpe Ascanius derelicto lauine nouerce sue lauinij albã cõdidit: q iuliũ filiũ procreauit: a quo familia iuliorum orta est. Et propter etatẽ paruuli qui nondũ regendis ciuibus idoneus erat. Siluij posthumũ fratrẽ suũ regni reliquit heredẽ. Hic qz post mortẽ enee patris sui editus rure fuerat educatus ⁊ siluij posthumi nomẽ accepit: a quo oẽs albananorum reges filij vocati sunt. Hic sicioniorum reges defecerũt qui regnauerũt annis .962. post quos sacerdotes carini cõstituti sunt: q prefuerũt annis .33. Defecit etiã regnum atheniensiũ: quorum omne tempus inuenit annorum .424. Ex quibus manifeste patet circa hec tpa quintã cõiũctionẽ maximã fuisse.

Tractatus quartus de quinta cõiunctione maxima ⁊ regno hebreorum. Cap. xx.

Hanc igit cõiunctionẽ fuisse diximus circiter anno a pricipio mũdi .4160. A diluuio vero anno .1918. vel prope. Ante hanc autẽ quintã cõiunctionẽ ⁊ prope eam magnas iam regnorum mutationes precessisse notauimus. Et post eam magnas subsequi inferius dicenda manifestant. Mortuo enĩ hely sacerdote de quo supra arca testamẽti ab alienigenis possidet. Postea samuel propheta et saul primus rex hebreorum presunt populo annis .40. Hic exordium regni lacedemoniorum. In quo primus regnauit Euristeus. Et chorinthiorum in quo primus regnauit aletes: homerus quoqz his fuisse temporibus iudicatur De quo apud veteres magna dissonantia fuit. Postea hebreorum rex primus ex tribu iuda. Dauid regnauit annis .40. Quo tempore prophetabant Gad: Nathan: Asaph. Deinde carthago condita est: vt quidã volunt a carthedone tyrio: vt vero alij a didone filio eius anno .143. post troianum bellum. Post hoc annis circiter .20. hebreorum. Rex salomon filius dauid regnauit annis .40. qui templum in hierosolymis edificare cepit: cõsũmauitqz opus anno .9. Colligit autem omne tempus a moyse ⁊ egressu filiorum israhel ex egypto vsqz ad presentem annum .80: vt regnorum liber tercius testatur. A diluuio vero vsqz ad moysen .1447. Ab adam vsqz ad diluuium anni .2242. fuerunt simul omnes anni .4169.

¶De diuisione regni hebreorum Capitulum.xxi.

Post mortem salomonis seditione orta in gente iudeorũ: ⁊ regno diuiso roboam filius salomonis regnauit annis. 17. in iherusalẽ duabus tribub⁹ sibi subiectis que vocabant̃ iuda ob reges iudeorum qui ex iude stirpe descenderant. Decem aũt tribubus que in samaria erãt ⁊ vocabant̃ israhel regnauit prim⁹ roboam ãnis 22. quo tpe rex egipti contra iudeos dimicans: templũ spoliauit postea ãnis circit̃. 64. regnãte apđ iudos. 12. ãnis ieroboã sardana pall⁹ tharsũ atqꝫ archialem vrbes condidit: ⁊ in prelio victus ab arcemedo seipm incendio concremauit. ⁊ in eo regnum assiriorum deletum est vsqꝫ ad id tps fuisse reges assiriorum hystoria refert: ⁊ fiunt simul anni regni assiriorum a primo ãno nini 1240. Arbates vero medus assirioꝝ impio destructo: regnũ in medos trãstulit medonũ quoqꝫ regnum hic sumit exordium: in quo primus caranus regnauit Circa hoc tps prophetabant apud hebreos osee: amos: ysaias: ionas. Ligurgi leges in lacedemonen̄ hac etate sucepte sũt. Hoc tpe munitor ꝑce superioroꝝ latinoꝝ reg̃ maior fili⁹ a fratre amulio regno pulsus: in agro suo vixit cui⁹ filia adimendi ꝑtus grauis virgo vestal' effecta: que cum gemios edidisset infantes iuxta legez in terrã viua defossa est: verũ ꝑuulos iuxta ripam tyberis expositos faustul⁹ pastor vxori sue detulit: que ꝓpter pulcritudinez ⁊ capacitatem corpis questuosi: lupa a vicinis appellabatur: vnde ad nostram memoriam meretricũ cellule lupanaria dicuntur. Pueri autez cum adoleuissent collecta pastorum ⁊ latronum manu interfecto apud albam amulio anum in regnum restituunt. Cito post lyndorum regnũ exordiuz capit in quo primus regnauit lyachis: hic lacedemoniorũ reges defecerunt: ⁊ hucusqꝫ Eusebij cronica per decadas. 124 digesta est: abhinc per olympiades distincta. A captiuitate vero troie vsqꝫ ad primam olympiadez fiunt anni. 405. qua etate ioathan regnabat in iherusalẽ ⁊ prophetabant osee: iohel: ysaias: obeth.

¶De regno romanorum Capitulum.xxij.

Prope hoc tempus roma condita est: anno mundi. 4484. in qua primus romulus regnauit. Sabine rapte sunt ãno ab vrbe condita. 30. ⁊ hic regnũ romanoꝝ sumpsit exordiuz: qđ pri⁹ latinoꝝ nomẽ habuit. nam vbi nunc roma est latini reges edificauerũt ciuitatez: sed eam ampliauit romulus ⁊ muris cinxit: de quibus Lucanus. Fraterno primi maduerunt sanguine muri: quia ibi remus interfectus frater romuli. hoc tpe romuli vltimus regũ israhel fuit osee in quo regnũ defecit: ⁊ captiuitas primo facta est. Decem nanqꝫ tribus gentis iudee que vocabant̃ israhel: ⁊ erant in partes samarie victe a salmanazar rege caldeoꝝ translate sunt in montes medoꝝ: regnauerũtqꝫ in samaria annis. 250 Predict⁹ aũt rex caldeoꝝ ad custodiendũ regionẽ iudeã accolas misit assirios

vnde samarite nūcupati sunt quod in latina lingua exprimitur custodes: emulatoresqꝫ iudee legis facti sunt. Romulus apud paludez capue nusqꝫ comparuit: ⁊ suadēte iulio proculo quirini nomine apud suos consecratus est: cui successit numa pompilius qui duos menses anno addidit ianuarium ⁊ februarium. capitolium quoqꝫ a fundamentis edificauit. hic nullum cum finitimis bellū gessit cuius tempore sibilla samia insignis habebatur. Manasses quoqꝫ hebreorū rex ysaiam prophetaz interfecit. statuamqꝫ suam in templo posuit. postea ānis circiter. 32. athenienſium reges ⁊ principes defecerūt. post quos athenis ānui principes constituti sunt. ⁊ nouem ex nobilioribus electi prefuerunt. Post hec tempora hieremias prophetabat ⁊ sophonias.

¶ De captiuitate iudeorum Capitulum. xxiij.

ANno. 30. ioachim regis iuda nabuchodonosor rex babilonie iudeam cepit: ⁊ in ditionē suam redactis plurimis iudeorum: cum etiam partem vasorum templi inuasisset: ⁊ tributarium fecisset ioachim: victor ad patriā reuertitur. Tunc in babilone daniel: ananias: azarias: misael clari habentur. post ioachim regnauit sedechias quem rex babilonie captum in babiloniaz duxit: oculosqꝫ eius eruit: prophetabant tunc ieremias ⁊ baruch: postea consūmata est captiuitas iudeorum. Siquidem nabuchodonosor rex caldeorū iherosolimis captis templum incendit: quod ab inicio edificatione sue manserat annis. 442. ⁊ perseuerauit desolatio templi. 70. annis vsqꝫ ad. 2. annum darij. Sic ergo iherosolima capta ab assirijs: iudeorum regnum defecit. Ex premissis autez patet ꝙ a diluuio fuerunt anni. 1927. vsqꝫ ad primam templi edificationē: a qua vsqꝫ ad eius destructionem vt dictum est fuerunt anni. 442. qui simul sunt anni. 2369. cui computationi ꝯcordant ere Alfoncij qui ponit a diluuio vsqꝫ ad nabuchodonosor annos. 2355. in mensibus nihil: dies. 10. ⁊ sic non differt a dicta computatione nisi de. 14. annis qui interuenire potuerunt a principio regni nabuchodonosor vsqꝫ ad dictam destructionem templi Mortuo nabuchodonosor babiloniorū rege vno intermedio: successit frater eiꝰ balthasar: sub quo daniel scripturam que in pariete apparuerat interpretatus est: significantē imperium caldeorum in medos ⁊ persas transferendum. Cito post hoc cyrus medorum rex destruxit imperium caldeorum: qui hebreorum captiuitate laxata. 50000. hominū fere regredi fecit in iudeam: qui constructo altari fundamenta templi iecerant. sed impedientibus vicinis gentibus imperfectum opus vsqꝫ ad dariū permansit. Colligitur autez omne tempus captiuitatis iudeorum anni. 70. qui ſm quosdam a. 30. anno ioachim vsqꝫ ad. 20. annum cyri regis persarum computantur. prophetabant tunc apud iudeos aggeus ⁊ zacharias.

¶ De regno persarum ⁊ reedificatione templi Capitulum. xxiiij.

EGiptiorum diuastia.27. regibus egiptijs deficientibus regnum
egiptiorum persis cessit: qđ obtinuit cambises ⁊ posteri eius vsqꝫ
ad darium filium xersis annis. 111.anno vero.2.darij templuꝫ
in iherosolimis extruitur a zorobabel:consūmaturqꝫ opꝰ ānis.4
quod prius sub cyro exordium habuit. Cyrum regeꝫ tamiris re
gina massagetarū interfecit:cui sc͛ds persarum successit in regno
cambises filius eius queꝫ nūc ab hebreis ꝺm nabuchodonosor vocari:sub quo
iudith hystoria conscribitur ⁊ holofernis.

¶De mutatione regni romanorum Capitulum.xxv.

ROmanorum reges prophetantibus apud hebreos aggeo ⁊ zach
aria defecerunt:⁊ ceperunt consules regere : expulsis vrbe regibꝰ
vix tunc vsqꝫ ad. 15.lapidem roma tenebat imperiū. Romanoꝝ
Reges.7.a romulo imperauerunt vsqꝫ ad tarquinium superbuꝫ
annis.240.vel.243.primum consules a bruto esse cepert̄:deinde
tribuni plebis ac dictatores:⁊ rursum consules. R.P. obtinuert̄
fere.464.vsqꝫ ad iulium cesarem:qui primus singulare arripuit imperiū olym-
piadis.182.censu rome agitato inuenta sunt hominum.120000.tempore quo
tribuni plebis rome facti sunt:consulibus eiectis:neemias hebreus minister vi
narius artaxersis regis ↄcedēte domino suo.20.eius anno de babilone venit
iudeam:⁊ anno eius.32.muros vrbemqꝫ restituit hucusqꝫ diuine scripture an-
nales temporum continēt. Ea vero que postea apud eos gesta sunt prosegtur
Eusebius ex libro machabeorum ⁊ iosephi ⁊ africani scriptis:qui deinceps vni
uersam hystoriam vsqꝫ ad romana tempora descripserunt:neemiā qui muros
iherusalem construxit consūmasse opus anno.32. artaxersis regis persarum:
Esdras cōmemorat. Si quis autē ab hoc tempore.70.ebdomadas a daniele
scriptas numeret que faciunt annos.420.comperiet eas in regno neronis ex-
pletas:sub quo iherusalem obsidetur cepta. Secundo vero postea vespasiani
anno capitur.postea circiter per.2.annos egiptus a persis recessit:et regnauit
in ea amartheus. Cito post artaxerses darij filius persaruꝫ vndecimꝰ regnauit
sub quo dicitur hystoria que in Hester legitur expleta: nam ab hebreis assuerꝰ
⁊ a.70.interpretibus artaxerses nominat̄. Circa hec tempora socrates demo-
critus dyogenes cynicus pseusippus insignes habentur. Galli senones romam
inuaserunt:excepto capitalio. Plato inde philosophus agnoscitur. Quo tem-
pore tribuni militares rome pro consulibus esse ceperunt. Eo tempore magno
terremotu plures vrbes absorpte sunt. Postea aristotiles.18.etatis anno pla-
tonis auditor efficitur:camillus gallos qui bellum romanis intulerant:supat.
Quo tempore dyonisius sicilia pellitur. Ochus a podasmo iudeorum capto:in
hyrcaniam accolas translatos iuxta mare caspium collocauit.

De regno alexandri magni Capitulum.xxvj.

ALexander philippi ⁊ olympiadis filius nascitur. 106.olympiade dyonisius siracusis interimitur: cuius filius siracusis tyrannidez exercet. Ochus postea egiptum tenuit. Neptanabo in ethiopiaz pulso:in quo egiptiorum regnum destructuz est. Romani gallos supant. Plato moritur:post quem pseusippus achademiã tenuit postea descriptiõe rome facta inuẽta sũt ciuiũ. 165000.pseusippꝰ moritur: cui successit zenocrates sub olympiade. 110. mecedonum alexander philippi filius regnauit annis. 12.mensibꝰ.6. Idem capta troia iudeã inuadit a qua fauorabil'r acceptꝰ:deo victimas imolauit:⁊ pontificez templi honoribꝰ plurimis prosequitur:andromaco locoꝝ custode dimisso:quem postea samari tani interfecerunt: ob quã causam ab egipto reuersus alexander magnus eos supplicijs afficit:⁊ vrbem eorum captam macedonibus ad inhabitandum tra didit. Alexandria in egipto ab alexandro condita ãno.7.regni eius:quo tem/ pore etiam latini a romanis perdomiti sunt.

¶ De destructione regis persarum Capitulum.xxvij.

ALexander obtinuit babilonem interfecto dario:in quo regnum persarum destructum est:⁊ regnauit asie ãno sui regni.7.et tenet oĩa regna vsqꝫ in indiam sibi subiecta:hircanos ⁊ mardos capit: indum amnem trãsgreditur:bellaqꝫ plurima in india ꝑsequitur. ipse vero.32.etatis sue ãno in babilone moritur.post quem trans lato in multos imperio diuersi regnauerũt. Naz in egipto apud alexandriam ptolomeus lagi filius regnauit. macedonibus philippus frater alexandri.indiam ⁊ thraciam ⁊ helespontũ lisimachus tenuit.ptolomeus lagi filius iherosolimis ⁊ iudea in ditionez suam redactis plurimos captiuorum in egiptum transtulit. Theophrastus philosophus agnoscitur qui a diuinitate lo quendi vt ait Cicero nomen accepit. Machabeorum hystoria hinc grecorum suppotauit regnum. Uerum hi libri inter diuinas scripturas nõ recipiuntur:vt ait Eusebius. Seleuchus antiochiam laodiciam seleuchiam:apamiã:edissam berocham ⁊ pellam vrbes condidit.ipse quoqꝫ babiloniaz obtinuit. Circa hec tempora censu rome agitato inuenta sunt ciuiũ romanoꝝ.270000. legati alex andrini tunc a ptolomeo primum romam missi:amicicias|impetrauerunt. Se leuchus in eas vrbes q̃s condidit al's extirpauit seu extruxerat. Iudeos trans tulit ⁊ honorauit.ipseqꝫ in cilicia demetrio subiecto sirie ⁊ asie pariter imꝑauit. Ptolomeus philadelphꝰ iudeos qui in egipto erãt liberos esse permisit: et sub eleastro pontifice diuinas scripturas in grecam vocez ex hebrea lingua per.70 interpretes transferre curauit quas in alexandria habuit: ⁊ ibi bibliothecaz ex omni genere literature comparauit.

¶ Tractatus quintus. De sexta coniunctione maxima: ⁊ bellis romanoꝝ ⁊ carthaginensium Capitulum. xxviij.

Circa hec tp̄a sextam ꝯiunctionem maximã ꝯsignauimꝰ: quam fuisse diximus anno mundi. 5120. a diluuio anno 2878. vel prope: ⁊ hec fuit ante xp̄i incarnationem circiter 225. vnde sub. 137. olympiadis vel prope fuit predicta cõiunctio: nam ab ea vsqꝫ ad olympiadē sub qua natus est xp̄s numerantur. 56. olympiades que sunt anni. 224. vel forte ꝓpinquius signari posset dicta coniunctio sub olympiade. 138. Ante hanc aūt ⁊ post proximas fuisse magnas ⁊ miras mutatiões: iam dicta ⁊ infra dicenda manifestãt Romani siquidē. 130. olympiades carthaginenses nauali bello supant: ⁊. 100 libie vrbes capiunt. sed cito post carthaginenses. 90. romanoꝝ naues in silicia capiunt: metello ꝯsule in fugam verso: parthis a macedonū impio recedentibꝰ primū regnauit arsaces vnde ⁊ arsacide dicti sunt: iudeoꝝ pontifex onias clarꝰ al's vnus habet̄: qui ꝯsueta ptolomeo regi tributa non reddens ad iram eum impulit. rex iosephus inter suos nobilis legatus a iudeis ad ptolomeū missus cum familiaritatē regis meruisset: dux iudee ⁊ vicinarū regionum constituitur iudeorū pontifex symon onie filius clarus habetur: sub quo iesus filius sirach sapientie librum componens: etiam symonis fecit mentionem. Circa id tempꝰ 40000. fere galloꝝ a romanis cesa sunt. caria ⁊ rhodus ita terremotu concusse sunt vt colosius magnꝰ rueret. alexandrie ⁊ egipti ptolomeꝰ philopator regnat sub quo ea que in. ij. libro Machabeoruꝫ scripta sunt: gesta fuerunt. quo victo antiochus rex sirie iudeam sibi sociat. romani marcello ꝯsule siracusas capiūt subiugantqꝫ capuã ⁊ ciciliam. alexandrie ⁊ egipti q̄ntus ptolomeus epiphanes destinato principe militie iudeã capit ⁊ plurimas sirie ciuitates: sub. 148. olympiade sirie ⁊ asie seleuchꝰ qui ⁊ philopator regnauit: vnde ⁊. ij. li. Machabeoꝝ apud iudeos huius tp̄is ꝯtinet gesta: titus liuius clarus habet̄: cū ab antiocho per legatos hanibal reposceretur: cui se a scipione victus sociauerat: ad regem bithinie confugit: quem cum rursus ab eo senatus repeteret ⁊ tradendus esset: venenum bibit: ⁊ apud bibissam bithinie sepultus est. Hoc tp̄e ob sacerdotia ⁊ pontificatus iudeoꝝ seditione orta: ingentia miseriarū semina pullulart̄. Antiochus oēm iudeoꝝ prouinciam ad ydolatriam cõpellens: qui parere noluerūt enecat. postea iherosolimam ascendens: templum ⁊ vasa dei vastat: in templo simulacrū iouis ponit: in samaria super verticem montis iouis delubꝝ edificat ipsis samaritanis vt id faceret precantibus: verum mathathias fultus auxilio filioꝝ leges patrias vindicat: olympiade. 153. Enniꝰ poeta. 70. ãno articulari morbo perijt: sepultus in scipionis monumento via apia.

¶ De fine regni Macedonum ⁊ Machabeorum Capitulum. xxix.

MAcedonũ regnũ defecit. 153. olympiade: nã romani interfecto rege perse macedones ylliricos ꝛ galathas liberos esse iusserũt apud iudeos: defuncto mathathia: filius eius iudas machabeꝰ dux fuit: hic duces antiochie de iudea expellẽs: ꝛ templum ab ydolorum imaginibus emundãs: patrias leges post triẽnium suis ciuibus reddidit olympiade. 154. Alchinius alienus a sacerdotali genere ambiciose pontificatũ inuadit: qui aduersus iudã machabeũ inimicicias gerens cito post dei ira percussus interijt: ac si cum oim iudeorum fauore iude machabeo sacerdotiuz decernitur: qui dignitate suscepta legatos romaz mittit: decernitqꝫ senatus iudeos amicos ꝛ auxiliatores habendos. Terentius comediaꝝ scriptor i archadia moritur. iudas aduersus demetri duces inito prelio occiditur: tribus annis pontificatu gesto: post quem frater eius ionathas dux iudeoꝝ factus: bachide duce demetri a iudea expulso pontificatũ accepit: descriptione rome facta inuenta sunt hominũ. 332000. sub olympiade 158. tunc carthago inditionem romanorum per scipionem redigitur: habens a conditione sui annos. 668. vel ẜm alios: 748. Scipio nũmationes subuertit: ionathas dux iudeorũ pariter ꝛ pontifex cum romanis ꝛ sparciatis amicicias facit: quez tripho dolo interfecit. Ceterum tercius liber Machabeorum huius temporis hystoriam continet. Johannes dux iudeorum ꝛ pontifex aduersus hircanos bellũ gerens: hircani nomen accepit: ꝛ cum romanis amicicias contraxit: hic samariam obsidione captam: solo coequauit: quam postea herodes instaurans sebasten in honorem augusti appellari voluit: iugurtha contra romanos dimicãs capitur: rhodo terremotu concussa colosus ruit: cicero arpini nascitur.

De innouatione regni Judeorum Capitulum. xxx.

IUdeorũ aristobolus filius iohis rex pariter ꝛ pontifex primus apud iudeos dyadematis sumpsit insignia post. 484. ãnos babilonie captiuitatis: post quem regnauit iãneus cognomiatus alexander: qui pontificatũ administrans crudelissime ciuibus prefuit. 200000. cymbrorũ cesa ꝛ. 80. capta per caium marium hic quinquies consul eridianum cymbros superat: ꝛ post de eis cum caculo triũphauit: hucusqꝫ siria possessa per reges in romanam ditionem cessit. descriptione rome facta inuenta sunt hominum. 463000. Salustius crispꝰ scriptor hystoricꝰ nascitur. Silla al's sibilla athenienses vastat que deinde romam obtinuit: ꝛ post biẽnium moritur. Lucius luculus primus imperator appellatus est: victa armenia ꝛ mesopotania. Pompeius vniuersaz yberniam subiugauit. Uirgilius maro non procul a mantua nascitur. Marcꝰ porcius cato philosophus agnoscitur: antiochia sirie a romanis capitur.

¶ De persecutione iudeorum a romanis Capitulum.xxxj.

POstea iudei romanoꝝ vectigales effecti sunt: ꝛ pontificatū apud eos suscepit hircanꝰ. ipse vero ꝛ aristobolus filij alexandri cōtra se de imperio dimicantes occasionē prebuere romanis vt iudeā inuaderent. Itaqꝫ pompeius iherosolimam veniens capta vrbe ꝛ reserato templo vsqꝫ ad sancta sanctoꝝ accedit: aristobolū secū vinctū adducit: pontificatū cōfirmat hircano: deinde antipatrē procuratorē palestine facit: ꝛ iudeos tributarios effecit. ea que catilina Salustius scribit ꝛ Linius gesta sunt. hoc tēpore oracius flaccus nascitur. Uirgilius cremone studijs eruditur. Cesar rhenum transiens germanos vastat: ꝛ gallos capit. Hic inicium belli ciuilis cesaris ꝛ pompeij.

¶ De imperio romanorum ꝛ iulio cesare Capitulum.xxxij.

DEinde caius iulius cesar primꝰ ex romanis singulare obtinuit imperium: a quo cesares romanoꝝ principes appellati. ꝛ imperauit annis.4.mensibus.7. Pompeius prelio victus ꝛ fugiēs a spadonibus: alexādrini regis occiditur cesar in egipto: cleopatre regnū confirmat ob stupri gratiā. Anthonius decreuit quintilē mensē: iulium debere dici: quia in eo fuisset natꝰ iulius cesar: qui idibꝰ marcij in curia occiditur: cuius corpus in rostris ad honorem concrematū est: rome tres simul exorti soles paulatim in eundē orbem coierunt. in cetera portenta que in toto orbe facta sunt. Bos suburbano rome ad arantē locutus est: frustra se vrgeri non enim frumenta: sed homines breui defuturos.

¶ De octauiano augusto Capitulum.xxxiij.

ROmanorum scd̄s imperat octauianus augustus cesar ānis.56. mensibus.6. a quo romanorum reges augusti appellati sunt: aduersus eum anthonius bellum mouet. Cicero occiditur.64. etatꝭ sue anno. Ouidius naso nascitur de taberna emitoria trans tyberim oleum terra erupit: fluxitqꝫ tota die sine intermissione significans christi gratiam: ex gentibus anthonium superat augustus: ꝛ interueniente senatu in amiciciam cum eo regreditur. Secunda secessio augusti ꝛ anthonij facta est. Salustius obijt quadriēnio ante acciacum bellum.

¶ De destructione regni iudeorum Capitulum.xxxiiij.

ANtigonus contra iudeos dimicans: tandē occiditur: a quo vsqꝫ in presens tp̄s iherosolimorū regnum destructum est. Siquidē herodes post eum a romanis ꝯstitutus est princeps alienigena deficiente pontificum principatu: cuius tp̄e x̄pi natiuitate vicina regnum sacerdotū iudee destructū est: completa prophetia que per Moysen ita loqtur. Non deficiet princeps ex iuda neqꝫ dux

de femoribus eius donec veniat cui repositū est: ⁊ ipse erit expectatio gentium: In hoc etiam loco impletur prophetia Danielis. nam vsq̧ ad herodem xpi. i. sacerdotes erant principes iudeoꝝ: qui imperare ceperunt a. 65. olympiade: et ab instauratione tēpli sub dario vsq̧ ad hircanū: ⁊. 185. olympiade annis. 483 in medio transact⁊ quos Daniel siguit per ebdomadas. 69. que p̄dictos ānos efficiunt vt declarat Eusebius. Filij quoq̧ herodis post eū regnauerūt vsq̧ ad nouissimā iherosolimoꝝ captiuitatē nequaq̄ ex successiōe sacerdotalis gener⁊ pontificibus ꝯstitutis: neq̧ ꝑpetuitate vite: sed ḃm legem moysi seruientibꝰ deo Ignobiles vero quidā ⁊ alio tp̄e alij ⁊ nōnulli vnius āni siue modico amplius a romanis principibꝰ sacerdotiū emebant: que oīa etiam Daniel vaticinatꝰ est

¶ De destructione regni Egipti Capitulum. xxxv.

P Ost augusti ⁊ anthonij tercia dissensio exordiū sumpsit: quia repudiata sorore cesaris cleopatrā duxisset vxorem: acciacū bellū exortum est. Cleopatra quoq̧ ⁊ anthonius semet interfecerūt: ⁊ egipti regnū qđ fuit in alexandria destructū est: in quo ptolomei qui vocabant̄ lagide vsq̧ ad cleopatrā regnauerunt annis. 295 Defuncta ergo cleopatra: egiptus fit romana prouincia: quam primus tenuit cornelius gallus: de quo scribit Virgilius in buccolicis. Quidā ab hoc loco augusti monarchie primū annum cōputant: a quo sextilis mensis augusti nomē accepit: qui romanis plurimas leges statuit. censu rome agitato inuenta sunt hoīm ciuium romanorū. 4164000. id est quadries semel centena sexagintaq̄tuor milia. Thebe egipti vsq̧ ad soluz dirute sunt. Terentius varro nonagenarius moritur. Augustus calabriā ⁊ gallos vectigales facit. Augusto dum monarchia deferretur: renuit. Tyberius ab augusto missus occupauit armeniam. Virgilius brundisij moritur: ossa eius neapolim translata tytulo hꝰmodi suprascripto: quez ipse moriens dictauerat. Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nunc parthenope. Cecini pascua rura duces: augustus caium: agrippam adoptat in filium. Ipse quoq̧ augustus a senatu pontifex maximꝰ appellatꝰ. Tyberius de captiuis pānonijs triumphat. Oratius rome moritur. 52. etatis sue anno. Tyberius vastata germania imperator appellatur.

¶ De herode ⁊ eius crudelitate Capitulum. xxxvj.

H Erodes cesareā in noīe cesaris cōdidit que prius turris stracōis vocabatur. ipse quoq̧ antiochiam condidit ⁊ antipatridaz atq̧ herodionem in honorē patris sui antipatris ⁊ suum extruxit. innumerabilia quoq̧ opera in singulis siriarū vrbibus. ipse quoq̧ hircanum qui olim sacerdos iudeoꝝ fuerat a captiuitate partica regressuz ⁊ filium eius qui sacerdotio patri successerat: interfecit. sororem quoq̧ eius et vxorem suam cum duobus suis filijs iam adolescentibꝰ ⁊ matrem vxoris scȝ socrum suam crudelissime necat. Et ad hoc que crudeliter

gesserat etiã hoc addidit virum sororis sue salome interfecit: τ cũ eam alij tradidisset vxorez etiaz hunc necat. Scribas quoqꝫ τ interp̄tes diuine legis similiter scelere interfecit. Qui etiã cito post cũ xp̄i natiuitatē magoꝝ iudicio cognouisset vniuersos bethleem paruulos iussit interfici: hic morbo intercutis τ scatentibus toto corpore vermibus miserabiliter morit̃.

Tractatus sextus De xp̄i natiuitate. Capl'm. xxxvij.

IHesus xp̄s filius dei in bethleem iude nascit̃ anno .42. Octauiani nocte diei dñice τ anno. 15. tiberij p̄dicare orsus est: vixitqꝫ annis. 32. mēsibus trib⁹ iuxta illud euãgelij. Erat ihesus incipiens quasi annoꝝ. 30. Crisostom⁹ tamē dicit ꝙ xp̄s vixit plenarie. 33. annis τ tm̄ supra quãtum est a ntĩtate xp̄i vsqꝫ ad pasca. et sic vixit ꝑm eũ. 33. ãnis τ dimidio. Mortu⁹ est aũt ꝑm eusebiũ anno tiberij. 18. quo tp̄e sicut in ethnicoꝝ cōmētarijs reperit̃ multa mirãda cõtigerũt sicut in alio tractatu notauim⁹. Parũ aũt hoc tempus augustus cũ filio suo tyberio censum rome agitans inuenit hoīm nonagies ter centena τ. 70. milia. 9370000. quo tp̄e defectio solis facta August⁹ 76. etatis sue anno morit̃.

De Tiberio cesare. Capl'm. xxxviij.

POst quē tiberi⁹ terci⁹ imꝑauit. Et iudeoꝝ principatũ obtinuit herodes tetrarcha. Ouidi⁹ poeta in exilio morit̃. 13. vrbes terremotu corruerũt: Ephesus: magna Syra Sardis Moscene Aege: Hyero: Cesarcha: phliadelphia: Thelomustem⁹: Cume Smirna: Appollonia: Dyahircania. Pilatus a tiberio procurator iudee missus fuerat. Johannes filius zacharie in deserto iuxta iordanē fluuiũ predicans: filiũ dei in medio adesse testat̃. Ipse quoqꝫ dñs ih̄s signis τ virtutibus vera esse comprobans: que dixerat mirabilia q̄ in euãgelijs scripta sunt: fecit discipulis suis: vt cõuersionē gentiũ ad deũ annuncient: imperauit ꝑm ꝓphetias que de eo fuerãt ꝓlocute. Computant̃ aũt vsqꝫ ad. 15. annũ Tyberij cesaris a secundo anno instauratione tē pli: que facta est sub altero anno darij persarũ anni. 548. A salomone autez τ prima edificatione templi anni. 1060. A moyse τ egressu filioꝝ israhel. ex egypto anni. 1539. Ab abraham τ regno Nini anni. 2044. A diluuio anni. 2986. ab adam anni. 5228.

De incidētibus circa hec tp̄a. Cap̄. xxxix.

SCribit aũt iosephus inter alia mira que anno passionis xp̄i notauit ꝙ pilatus p̄ses secreto noctis imagines cesaris in tēplo statuerit. Et hec prima seditiōis τ turbatiōis iudeis causa extiterit Ecclesie iherosolimoꝝ primus ep̄s ab apl'is ordinat̃ iacobus frater dñi. Et ex hoc loco considerandũ quãte deinceps calamitates iu

deoꝝ gentē oppresserint. Pilatus post p̄dictā seditionē que ob cesaris imagi/
nes fuerat cōcitata sacrū thesaurū quē iudei corbanā vocant in aque ductum
ierl'imoꝝ expendēs secunde seditionis p̄buit seminaꝫ. Seian⁹ prefectus tyberij
qui apud eū plurimū poterat instantissime cohartat̄:vt gentem iudeoꝝ dele at
philo meminit in libro legationis secūdo: pilato de xp̄ianoꝝ dogmate ad tibe
riū referente tiberius detulit ad senatū:vt inter cetera sacra reciperet̄:verū cuꝫ
ex consulto patrū xp̄ianos vrbe eliminari placuisset. Tiberi⁹ per edictū accusa/
toribus xp̄ianoꝝ cōminatus est mortē. Scribit terculian⁹ ī apologetico Tibe
rius in campania morit̄.

De Caio. Capl'm. xl.

ROmanoꝝ quartus Caius regnauit annis tribus mensibus. 10.
Qui cognominat⁹ est caligula. Hic agrippā a vinculis liberatuꝫ
regem iudee facit. Factus prefectus egypti:multos iudeos pre/
mit cōsentiēte alexandrie populo: ⁊ crebrū aduersus eos clamo
ribus personante. Synagogas quoqꝫ eoꝝ imaginibus statuis
aris ⁊ victimis polluit. Ponti⁹ pilatus in multas incidēs calami
tates:propria se manu interfecit:vt scribunt romanoꝝ historici. Caius qui se
metip̄m in deos intulerat:p̄cepit syrie p̄fecto vt in ierl'imis statuaꝫ suā sub noīe
iouis maximi poneret:totoqꝫ orbe romano sicut philo scribit ⁊ iosephus in sy/
nagogis iudeoꝝ statue ⁊ imagines cesaris cōsecrate ponebant̄. Hic caius plu
ribus nobilib⁹ interfectis etiā sorores suas: quibus stuprum intulerat:insulaꝝ
exilio cōdēnauit ⁊ oēs exules iussit interfici. Tandē a protectoribus suis in pa
latio occidit̄ anno etatis sue. 29.

De Claudio ⁊ Petro apl'o. Capl'm. xlj.

QUintus romanoꝝ regnauit Claudius annis. 13. mēsib⁹. 8. die/
bus. 28. Petrus vō cū primū anthiocenā eccl'iam fundasset: ro/
mā mittit̄ vbi euāgeliū predicās. 25. annis eiusdē vrbis ep̄s per/
seuerat. Marcus euāgelista interpres petri egypto ⁊ alexādrie
xp̄m annūciat. Prim⁹ anthiochie ep̄s post petrū ordinat̄ Eno/
dius Agrippa rex iudeoꝝ annis. 7. imperās morit̄. Cui successit
filius agrippa a claudio substitutus. Prophetia agabi (quā in actib⁹ apl'orum
de fame in toto orbe terrarū futurā p̄dixerat) sub claudio explet̄. Claudi⁹ de
britanijs triumphat ⁊ orcadas insulas imperio adiecit romano. Descriptione
rome facta inuēta sunt romanoꝝ ciuiū sexagies nonies centena ⁊ quadragin/
tatria. 6943000. Tracia hucusqꝫ regnata in p̄uinciā redigit̄. Jherosolimis die
bus azimoꝝ orta seditione. 30000. iudeoꝝ perierūt. Claudi⁹ felicē p̄curatoreꝫ
iudee mittit:apud quē paulus apl's accusatus in sui defensionē p̄orat. Clau/
dius morit̄ anno etatis sue. 64.

De nerone ⁊ eius crudelitate. Caplm. xlij.

SExtus romanoꝝ Nero regnauit annis. 13. mensibꝰ. 7. diebꝰ. 28 Cuiꝰ auũculus fuit Caius caligula. Sub quo paulus romã mittit. Jacobꝰ frater dñi quẽ oẽs iustũ appellabant a iudeis lapidibus opprimit: in cuius locũ symeon uel symon secũdus assumit. Post marcũ euãgelistã primus alexandrie eps ordinat anianꝰ anthiochie secundus eps ordinat. Jgnatius ante mensaz Neronis fulmĩe cecidit: terremotus rome factus est. Jn asia tres vrbes terremotu cõciderũt. Nero rome in citharistarũ agone cõtendẽs cunctos supat. Statius in gallia rethoricã docet. Lucanꝰ cordubeñ. poeta morit. Seneca cordubeñ. ꝓceptor neronis: ⁊ patruus lucani poete incisiõe venarũ ⁊ veneni haustu perijt. Nero vero agrippinã matrẽ ⁊ sororẽ patris interfecit. Jpse quoqꝫ cum ceteris viris insignibꝰ: etiã octauiã vxorẽ suã interemit. Sed ⁊ plurimã partez rome vrbis incendit: vt silitudinẽ troie ardentis inspiceret. Jnsup vltra oia scelera sua: primus etiã in xpianos ꝑsecutionẽ fecit. Jn qua petrus ⁊ paulus gloriose occubuerũt: post petrũ primꝰ romã ecclĩaz tenuit linus. Cõtra iudeos rebellantes vespasianꝰ magister militie a nerone mittit. Qui plurimas vrbes iudee capit. Josephus scriptor historicus dux belli iudeoꝝ: cũ a romanis interficiẽdus esset: vespasiano ꝓnũciat de morte neronis ⁊ eiꝰ imperio. Nero vo cum a senatu quereret ad penã seipm interfecit atqꝫ in eo oẽs augusti familia consumpta est. Post quẽ galba in hibernia. Vitellus in germania: otto rome imperiũ tenuerũt. Galba septimo mense imperij sui in medio vrbis foro truncat. Otto tercio regni sui mense ꝓpria manu occubuit. Vitellus a vespiani ducibꝰ occisus in tiberim proijcit.

De Vespasiano ⁊ iudeoꝝ destructione. Caplm. xliij.

SEptimꝰ romanoꝝ Vespasianꝰ regnat annis. 9. mensibꝰ. 11: diebus. 22. Titus ab eo missus: iudea capta ⁊ iherusolymis subuersis. 600000. viroꝝ interfecit. Josephus dicit vndecies centena milia fame ⁊ gladio perijsse ⁊ alia. 100000. captiuoꝝ venũdata vt aũt tãta multitudo ibi reperiret cãm azimoꝝ fuisse refert: ob ꝗ ex omni gẽte iudea ad templũ cõfluẽtes i vrbe quasi carcere sũt reclusi. Oportuit enĩ his diebꝰ pasce eos interfici: in quibꝰ saluatorẽ crucifixerunt. Sic igit regnũ iudeoꝝ finitũ atqꝫ destructũ est. Tũc lues rhome facta est ita vt ꝑ multos dies fere. 10000. hoĩm mortuoꝝ referent. Tres ciuitates cipri terremotu corruerunt. Vespasianus. 69. etatis sue anno morit. Cui successit Titus romanoꝝ octauꝰ in vtraqꝫ lingua disertissimꝰ magne bonitatꝭ ⁊ bñficẽtie. Sꝫ de eo suisqꝫ successoribꝰ nõ vlteriꝰ ꝓsequit. Nã sufficit nobis ad eos ꝑuenisse: sub qbꝰ xps natꝰ est: ꝓdicauit ⁊ occisus ẽ suiqꝫ crucifixores iudei ꝯuersi sũt

Colligit᷑ aũt omne tempus in secũdũ annũ vespasiani ⁊ nouissimã euersionem iherosolimoꝝ a. 15. anno tiberij ⁊ p̃dicatione xp̃i anni. 42. a captiuitate quam ab anthiocho ꝑpessi sunt anni. 238. a darij secundo anno sub quo rursum templũ edificatũ est anno. 590. a prima edificatione sub salomone vsq᷒ ad nouissimã eius ruinã sub vespasiano anno. 1102.

De recollectione annoꝝ ſm Eusebiũ: Capl'm. xliiij.

NUnc expedit aliarũ rerũ gestaꝝ tp̃a breui recapitulatione colligere. Igit᷑ ſm Eusebiũ in prologo sue cronice anno. 42. imperij augusti xp̃s natus est. Et anno. 15. tiberij p̃dicare orsus est. Si quis aũt retrorsum cõputet reperiet a tiberio vsq᷒ ad annũ darij (sub quo templũ restauratũ est) annos. 548. Naz darij secũdus annus. 65. olimpiadis ãno prim o fuit. Et tiberij. 15. in. 201. illã olimpiadẽ incurrit: fuerunt ergo inter darium ⁊ tyberiũ olimpiades. 137. anni. 548. quadriennio in vnaquaq᷒ olimpiade computato. Deinde secũdo darij anno septuagesim⁹ desolationis annus explet᷑. A quo vsq᷒ ad primam olimpiadẽ retrorsuz numerant᷑. 64. olimpiades. In. 256. annis qui sil'r computant᷑ a predicte desolationis templi anno vsq᷒ ad qnquagesimũ Osie regis medoꝝ sub quo ysaias ⁊ osee fuerũt. Ita prima olimpias. Et in ysaie ⁊ reliquoꝝ q̃ cuz eo ꝓphetarũt incurrit etatẽ. Rursum si a prima olimpiade ad supiora vsq᷒ ad captiuitatẽ troie proueharis. Inuenies annos. 406. sicut curiosissima grecorũ historia cõscribit. Itẽ apud hebreos a supradicto osie anno ⁊ tp̃ibus ysaie ꝓphete vsq᷒ ad sampson ⁊ terciũ annũ labdon iudicis computabis annos. 406. Post hoc iteꝝ ad supiora cõuertere ⁊ cũ. 329. annos retractos impleueris grecoꝝ cytropẽ ⁊ moysen inuenies hebreoꝝ. Nã ab anno cytropis. 45. vsq᷒ ad captiuitatez troie. Et ab. 80. etatis moysi in quo populũ israhel de egypto eduxit vsq᷒ ad labdon ⁊ sampson computant᷑ anni. 329. Itaq᷒ sine vlla ambiguitate moyses ⁊ cytrops qui prim⁹ atheniensiũ rex fuit ijsdẽ fere tp̃ibus fuere. Ab. 80. vero anno moysi ⁊ egressu isrl' ex egypto vsq᷒ ad primũ annũ abrahe rep̃ies annos. 505. quos similiter a. 65. anno cytropis vsq᷒ ad ninũ ⁊ semiramidẽ assyrioꝝ principes cõputabis. Iterũ a natiuitate abrahe vsq᷒ ad totius orbis diluuiũ inuenies retrorsuz annos. 942. Itẽ a diluuio vsq᷒ ad Adam. 2242. annos in quib⁹ nulla penitus nec greca nec barbara nec gẽtilis reperit᷑ historia. Nũc etiaz supest vt hebreoꝝ annos ab abraham vsq᷒ ad moysen. A moyse vsq᷒ ad primã edificationẽ templi: ⁊ ab ea vsq᷒ ad secundam eius instaurationẽ ⁊ vsq᷒ ad aduentũ xp̃i videam⁹. A natiuitate aũt abrahe vsq᷒ ad moysen ⁊ egressum ex egypto cõputant᷑ anni. 505. A moyse vsq᷒ ad salomonẽ ⁊ primã edificationẽ templi anni. 479. Secundũ tñ minorẽ numerũ quẽ terci⁹ liber regnoꝝ cõtinet. Nã iuxta volumen iudicũ cõputant᷑ anni. 600. Circa quã computationis drãm diligent᷑ attẽde. An forte in ea fundari possit discrepantia que est inter

cōputationē Bede ꝛ cōputationē Alfoncij de annis ab Adam vsq ad xp̄m: de qua in alio tractatu satis diximus. A salomone vero vsq ad instauratiōez templi: que sub dario rege persarū facta est: colligunt anni. 512. A dario vsq ad predicationē xp̄i ꝛ. 15. annum Tiberij explent anni. 548. Itaq fiunt simul ab Abrahā vsq ad q̄ndecimū tyberij annū: anni. 2044. Similiter a Nino ꝛ semiramide vsq ad moysen ꝛ cytropē anni. 505. Et a citrope vsq ad primā captiuitatē troie anni. 329. A captiuitate troie vsq ad primā olimpiadem anni. 406. A prima olimpiade vsq ad secūdū darij annū ꝛ instaurationē templi anni. 256. A secūdo darij anno vsq ad q̄ndecimū tiberij anni. 548. fiunt simul a Nino vsq ad sedecimū tiberij totidē anni quot prius ab abrahā vsq ad tiberiū numerauim⁹. Et hoc ſm Eusebiū.

De recollectione annoꝝ ſm Hieronymū. Caplm. xlv.

Hieronymus vero qui eusebij cronicā de greco in latinū transtulit: ꝛ eam vsq ad temp⁹ suū cōtinuauit. In fine cronice sue annorū recollectionē breuius concludit ita scribēs. Ab vrbe condita vsq ad extremuz huius operis anni fiunt. 1131. hoc modo sub regib⁹ anni. 240. sub cōsulib⁹ anni. 464. sub augustis cesaribus anni. 427, colligunt omnes anni vsq ad presens tempus ita a tiberij anno. 15. ꝛ p̄dicatione xp̄i anni. 351. A secundo anno darij quo templū restauratū est anni. 898. Ab olympiade prima qua etate apud hebreos ysaias ꝓphetabat anni. 1161. A salomone ꝛ prima edificatione templi anni. 1412. A captiuitate troie quo tp̄e sampson apud hebreos fuit anni. 1561. A moyse ꝛ citrope primo rege actice anni. 1890. Sic igit finaliter concludunt ab abrahā ꝛ rege Nini ꝛ semiramidis anni. 2395. Ab abrahā vsq ad diluuiū anni. 942. Ab adam vero vsq ad diluuiū anni. 2242. quibus oībus simul collectis fiunt ab adam vsq ad. 14. annū valētis ꝛ valētiani iunioꝝ iterū omnes anni. 5579. Cuz igit (vt dictū est) a tiberij anno. 15. vsq ad. 14. annū valentis quo interijt numerent anni. 351. Et inde vsq ad abraham anni. 2044. Consequens est vt fiant oēs anni historie Eusebij ꝛ Hieronymi. 2395. Nos vero qui vsq ad hoc temp⁹ valētis nō ꝓsecuti sumus cronicā Eusebij sed solū vsq ad Vespasiani tēpus (vt p̄missuz est) deinceps sequimur cōes cronicas que omissa cōputatione per decadas ꝛ olimpiades a xp̄o ꝛ eius vicario petro ꝑ successiones sūmorum pontificū annoꝝ numerū notauerūt. Nec historicis narrationib⁹ insistemus: nisi quātū potuerint applicari ad tempora maximarū ꝛ maioꝝ cōiunctionū ac etiā reuolutionū saturnaliū de quibus infra dicem⁹. Ideoq longā narrationez quā de varijs regnis supra fecimus ad breuē recapitulationē regnoꝝ principaliū reducemus. Non quia ad alia nō sit habenda consideratio: sed ad ista maxime.

De recapitulatione quatuor principaliũ regnorũ. Capl'm .xlvj.

SCiendũ est igitur q̄ sm̄ quatuor partes orbis fuerunt principalia regna quatuor de quib⁹ daniel ꝓphetauit. Sed ꝛ de his antea ionichus predixerat sicut supra tactũ est. Primũ ab oriente fuit regnũ babylonicũ quod incepit a Nino tp̄e Abrahe. Ninus eni exceptis indis prim⁹ omniũ asye imꝑauit. Hoc aũt regnũ assirioruz in sardonopalo mutilatũ: qꝛ preter medos durauit vsq; ad tyrũ. Omnes vo anni regis assyriorũ a primo anno Nini computant̄. 1240. Et inde assyriorũ regnũ in medos translatũ est. Secũdũ a meridie fuit regnũ carthaginense quod incepit tp̄e iudicũ: quãdo carthago condita est: videlꝫ anno 143. post troianũ bellũ. Terciũ a septẽtrione fuit regnũ macedonicũ: quod nõ incepit ab alexandro: vt quidã dicunt: sed diu ante sm̄ Eusebiũ. Nã quando assyriorũ regnũ ad medos trãslatũ est: tũc macedonũ regnũ sumpsit exordiuz ab alexãdro tñ recepit augmẽtũ: a quo regnũ alexãdrinũ iniciũ ꝛ nomẽ accepit. Quartũ ab occidente fuit latinorũ quod diu postea a romulo romanũ vocatũ est sm̄ Eusebiũ. Et sicut dicit orasius ab vrbe condita. i. a romulo nuncupata vsq; ad mundi creationẽ numerant̄ anni. 4484. Et ab ea vsq; ad xp̄i aduentũ anni. 5199. quã cõputationẽ sequit̄ Beda. Et eãdẽ prius posuisse videtur Eusebius. Sed ab eo discordat Alfontius vt ĩ alio tractatu notũ est. Hec aũt quatuor regna hic notata sunt: non sm̄ ordinẽ originis: sed iuxta ordinez partiũ orbis videlꝫ orientis meridiei septentrionalis ꝛ occidẽtalis. Nã de eorum ortu ꝛ occasu varia ꝑmutatione ex superius dictis põt clarius apparere. Hic aũt notandũ est quod ait Aug⁹. 18. libro de ciui. dei. Inter plurima inq̄t regna terrarũ duo cernim⁹ longe ceteris prouenisse clariora assyriorũ primum deinde romanorũ. Illud prius in oriente: hoc posteri⁹ in occidente surrexit. denique in illi⁹ fine: hui⁹ iniciũ cõfestim fuit: regna cetera ceterosq; reges quasi appendices istorũ dixerim.

Tractatus septim⁹. De distinctione reuolutionũ saturnaliũ. Capl'm .xlvij.

QUia vero ad ꝑmutationes regnorũ ꝛ sectarũ nõ solũ habent respectũ coniũctiones saturni ꝛ iouis de quibus dictũ est. Sꝫ etiã reuolutiones saturni de quibus loquit̄ albumasar libro de magnis coniũctionib⁹ tractatu secũdo: differentia octaua. Ideo de his dicere ꝓpono: antequã ad cõiunctionẽ septimã vltra progrediar: docet ergo q̄ mora secte ꝛ regni ꝛ earũ ꝑmutatio accidunt sm̄ quãtitatẽ. 10. reuolutionũ saturnaliũ. Et p̄cipue si saturno cõueniat mutatio ad signa mobilia que sunt cancer: libra: capricorn⁹: aries. Dũmodo iupiter fuerit cadẽs ab eo. Sed si iupiter fuerit cũ eo: aut aspiciat eũ: minuit multũ de malo ꝓpter eius bonitatẽ. Qñ enim fuerũt cmoplete. 10. reuolutiones saturni In diebus darij regis persarum fuit apparitio alexandri magni ꝛ destructio

regni persarum et circiter post alios. 10. reuolutiones completas apparuit ihesus filius marie cū pmutatione secte. Et quando cōplete sunt. 10. alie: venit meni cū lege que est inter nazarenos et paganos. Et post decē alias venit machometus. Et illud forte est ante complementū. 10. vt in reuolutione nona vł post in vndecima. Et illud est fm quātitatē eius quod exigunt coniunctiones pm isse que sunt fortiores istis reuolutionib⁹. Et silr mutat hoc citius vel tardius fm proprietates planetarū dominantiū regnis diuersis: vt Saturn⁹ dominatur indie: iupiter babilonie: mars thracie: sol romanis et imperio: mercuri⁹ egypto: luna assyrijs.

De declaratione pmissoꝝ. Cap. xlviij.

Ad declaratione pdictarū reuolutionū sciendū est q reuolutio saturni est ei⁹ circuitus ab vno puncto incipiens: et ad idem punctū reditio. Et iste cursus eius vel circuitus pficit quasi in. 30. annis vt supra dictū est. Unde patet q premisse. 10. reuolutiones saturni fiunt in. 300. annis vel circiter. Sed in pmissis triplex occurrit dubiū: primū a quo puncto celi hmōi reuolutiones incipiūt. Secūdū quare plus ab vno q ab alio puncto celi incipere debeant. Tertiū cur. 10. tales reuolutiones plusq. 9. vel. 11. aut. 12. talem effectū aut significationē habeant. Hoꝝ dubioꝝ solutio nō est clara: nec tamē hic sed alibi declaranda: quia ista nō sunt pñtis inquisitionis. Sed pdictis hic presuppositis manifeste patet q semp inter tales. 10. reuolutiones ad minus est vna coniūctio maior saturni et iouis. 240. ānoꝝ plures etiā cōiunctiones saturni et martis 30. annoꝝ et alie plurime de quibus supradictū est. Et iste suos habent effect⁹ Et possunt dictarū reuolutionū significationes citius aut tardius compleri vł debilius vel fortius fm exigentiā hmōi cōiūctionū: vt ex dictis patet. Sciendū est insup q sicut ab alexandro magno vsq ad machometū note sunt hmōi reuolutiones: ita ab alexandro retrorsū superius cōputando. 300. annos, p. 10. reuolutionib⁹. Et ab illis iterū. 300. et sic vltra vsq ad principiū mūdi. Et maxime vsq ad diluuiū. A quo vsq ad alexandrū fuerūt anni circiter. 2799. Scdm Alfontiū possent notari post hmōi reuolutiones historie et cronice. Et vt plurimū circa hmōi tpa in pmutationibus sectaꝝ aut regnoꝝ reperiret aliqd notabile cōtigisse. Sicut pōt patere diligenter cōsideranti et veraciter calculanti: ea que ex historijs et cronicis superi⁹ sunt notata. Ex quib⁹ vnū pōt poni exemplū Nā cōpletis. 10. reuolutionib⁹ añ illas. 10. que pcesserūt alexandrū magnum cito post secuta est captiuitas iudeoꝝ sub. 47. olimpiade. Qñ nabuchodonosor rex caldeoꝝ irlīmis captis templū incēdit: et iudeoꝝ regnū defecit vt pleni⁹ supradictum est. Silr etiā a machometo citra cōputando vsq ad pñs tempus possent huiusmodi reuolutiones consignari. Et ea que fm historias et cronicas magis notanda secuta sunt eisdem reuolutionibus applicari: quod inferius facere proponimus.

De lege xp̄ianorum. Capl'm. xlix.

S Ed prius cõſiderandũ eſt id quod ſupra recitauim⁹ poſt alexan
drũ circiter alijs. 10. reuolutionib⁹ cõpletis apparuiſſe ihm xp̄m
filiũ marie cũ ꝑmutatione ſecte. Hoc enĩ poſt dictas reuolutio-
nes cõpletas factũ fuiſſe poſt annos circiter. 11. Manifeſte pa-
tet q꞉ ſm Alfontium ere alexandri magni ꝛ incarnationis xp̄i
ſunt anni. 3 11. menſes. 3. dies. 2. vnde clare ſequitur ꝙ albuma
ſar libro ꝑallegato vbi de his reuolutiõib⁹ loquit̃ errauit in hoc ꝙ inter alexã
drũ ꝛ xp̄m bis. 10. reuolutiones numerauit: dicens ꝙ poſt apparitionẽ alexã-
dri cõpletis. 10. reuolutionib⁹ apparuit acelaſer filius belquẽ qui reddit vim
perſis: ꝛ poſt alias decẽ reuolutiones apparuit iheſus fili⁹ marie. Nec tamẽ ex
hoc exiſtimãdũ eſt ꝙ lex xp̄i ex hmõi reuolutionib⁹ aut alijs legibus aſtrorum
dependeat quo ad ea que diuine ꝛ miraculoſe virtutis ſũt ꝛ oĩno nature vires
excedunt. Sed iſta ad ſanũ intellectũ referenda exiſtunt: ſicut in tractatib⁹ de
legibus ꝛ ſectis. Et de cõcordantia theologie ꝛ aſtronomie pleni⁹ declaraui-
mus. Nec eſt ſub ſilentio tranſeunduꝫ ꝙ circa hui⁹ benedicte incarnationis ꝛ
xp̄iane legis tp̄a multa notãda cõtigerũt: ad q̃ ꝑdicte cõiunctiones ꝛ reuolu-
tiones habere potuerũt aſpectũ. Nã romanũ imperiũ qđ pauloante iulij ceſa-
ris temp⁹ inceꝑat: tũc octauiani auguſti ſuccedẽte imperio incrementũ accepit
fuitqꜫ in maxima ꝓſperitate ꝛ pace: iuxta illud euãgelij. Exijt edictum a ceſare
auguſto vt deſcriberet̃ vniuerſus orbis. Sed ꝛ nõ multo poſt tp̄e aduerſarioꝝ
xp̄i. i. iudeoꝝ. Sub veſpaſiano ꝛ tyto facta eſt mira ſubuerſio. Et pri⁹ ſub nero
ne: poſtea vero ſub pluribus alijs impatorib⁹ fuit xp̄ianoꝝ horrenda ꝑſecutio
que tñ quãto maior fuit tanto xp̄iane legi maiora ꝓbuit incremẽta.

De diocleciano ꝛ ꝑſecutionib⁹ xp̄ianoꝝ. Capl'm. l.

A Dhuc aũt cõſideratione dignũ eſt: ad quod de alijs. 10. reuolu-
tionib⁹ ſuccedẽtibus addidit albumaſar videlicet ꝙ quãdo ille
cõplete ſunt veniet lex que eſt inter paganos ꝛ nazarenoſ. Sane
que ſit illa lex vel ſecta ex noſtr꞉ hiſtorijs ꝛ cronicis nõ plene in-
telligo. Cũ inter paganos quo ad dei cultuꝫ nulla proprie ſit lex
vera ſed ſola erranea ſecta idolatrie. Que longe ante ꝑceſſit ve-
rũ eſt tamen ꝙ Iſidorus. viij. li. ethimo. ca. v. vbi quot ſunt ſecte hereticorũ: ꝛ
vnde nomina acceperũt determinat. De nazarenis ſeu nazareis ita ſcribit. Na
zarei dicti ſunt quia xp̄m dñm qui nazarenus dictus eſt: filium dei confitentur
omnia tamẽ veteris legis cuſtodiũt. Poſſumus ergo dicere ꝙ forte hãc ſectaꝫ
aliqui ex paganis ſecuti ſunr: vel ꝙ inter paganos aliquis eam ſeruandaꝫ eſſe
ſuaſit. Utrum aũt hoc verum ſit vel quo tp̄e fuerit: id ex ſcripturis certis nõ ha
bem⁹. Ideo circa hec nihil affirmare ꝓſumim⁹. Sed ſciendũ eſt ꝙ expletis ab
alexnadro. 10. reuolutionib⁹ poſt annos. 11. menſes. 3. dies. 2. venit chriſtus.

Et a xp̄i incarnatione vsq; ad dyoclecianum fuerunt anni.283.menses.7.dies 29.ꝛ ita per ānos circiter.5.ante complementū aliarum.10.reuolutionū venit dyoclecianus a quo postea lex vel secta paganorū qđ annis roborata et quasi renouata est per legis xp̄ianorum persecutionez que ab ipso dyocleciano facta esse dr̄:nam sicut recitat Aug⁹.xviij.li.de ciui.dei.Quidam primā ꝑsecutionez computant que facta est a nerone:secundam a domiciano:terciam a troiano: quartam ab anthonio:a seuero quintam:sextam a maximo: a decio septimaz octauam a valeriano:ab aurelio nonam:decimā a dyocleciano ꝛ maximiano veruntñ ibidem ostendit beatus Aug⁹ ꝙ ante neronem ꝛ in xp̄o ꝛ in suis ap̄lis et discipulis graues persecutiones precesserunt que inter alias decem minime numerant̄.Postea insuper iulianus adeo ecclesiam persecutus est ꝙ xp̄ianos liberales lr̄as docere vel discere vetuit.sed etiaz valens supradicti valentiniani frater arcianus magna ꝑsecutione per orientis ꝑtes catholicā vastauit eccl'am Preterea rex gothoruz in ipsa gothia persecutus est xp̄ianos crudelitate mirabili:ideo Aug⁹ improbat illorum opinionem qui dixerunt post illam decimaz persecutionem dyocleciani non amplius ecclesiam passurā persecutiones vsq; ad tempus antixp̄i:vnde concludit ꝙ non videtur esse diffiniendus numerus persecutionum quibus exerceri oportet ecclesiam: inter has tñ persecutiones: merito fuit numeranda illa dyocleciani persecutio quaz in xp̄ianos crudeliter exercuit:ꝛ forte tunc inualuit illa lex vel secta quam esse apud paganos Albumasar superius designauit.

De secta sarracenorum Capitulum.lj.

SEd adhuc cōsiderare conuenit:quia sicut idem ait. Post illam sectam completis alijs decez reuolutionibus venit machomet⁹ videlicet post dyoclecianū per ānos.338.vel circiter: cuius sectā non solum designauer̄t reuolutiones predicte:sed etiam quedā precedens cōiunctio:de qua dicit Alkabicius differētia quarta ꝙ inter annum coniunctionis que significauit sectā sarracenoꝝ ꝛ inter annum alhegera.i.seditionis vel seductionis machometi qui fuit prim⁹ annus annoruz arabum:fuerunt.52.anni solares ꝛ.57.dies: ꝛ fuit ascendens anni cōiunctionis predicte secte signum geminoꝝ: ꝛ peruenit profectio eiusdē ad virginem.Primus ergo annus machometi:siue primus annus arabum: ꝛ ante annos arabū trāsierunt anni xp̄i.621.menses.6.dies.15.sicut in tractatu de vero tytulo lunari notauimus:ꝛ in hoc ↄcordāt tabule alfoncij:vnde ex his ꝛ alijs supradictis patet cuilibet legittime calculanti ꝙ post.10.reuolutiones ꝑdictas venit machometus post ānos circiter.33.ꝛ huic ↄcordant ere dyocleciani:ꝛ ere arabū que sunt anni.337.menses.10.dies.16.ꝰm alfonciū:a quib⁹ subtrahas.5.annos quibus ante complementū.10.reuolutionū dyoclecianuz venisse diximus:remanent.32.āni perfecti ꝛ vnus annus incompletus.De his

autem que circa hoc tp̄s contigerūt: narrant hystorie ꝙ phocas qui imperauit
anno xp̄i.652.grauissima bella aduersus regez persarū exercuit:quibꝰ romani
fortiter debellati plurimas prouincias ⁊ ipsam iherosolimā diuiserūt. Postea
eti am anno xp̄i.663.anno imperij eraclij cosdroe rex persarum multā partez
R.P.romane cepit:deuastauitqꝫ iherosolimaz:⁊ venerabilia loca incendit:et
multos captiuos in persidez duxit cum p̄cioso sancte crucis ligno. Sed anno
eiusdez eraclij.12.cosdroe ab eo interemptus est:⁊ populus xp̄ianus cū sancta
cruce a captiuitate reuocatus.Circa idem tempus machometus propheta sar
racen orum surrexit:⁊ sectam suam perniciosissimam introduxit.Sarracenos
vero ⁊ arabes qui hactenus sub regno persarum fuerant:eraclius deuictos ro
mano subiecit imperio:multa quoqꝫ magna ⁊ miranda post huius secte intro
ductionem contigerunt de quibus transeo gratia breuitatis.

¶ De septima coniunctione Capitulum.lij.

IAm vero de septima coniunctiōe maxima tractandū est quaz
diximus fuisse anno mundi.6080.a diluuio.3838.vel circiter
Et hoc anno post incarnationem xp̄i.735.vel prope:⁊ ante eā
circiter per.100.annos incepit secta machometi ꝑ quā postea
multa populo xp̄iano peruenerunt detrimenta:de quibus ad
hystorias remititmus.Circa huius ꝯiunctionis tempora post
illas supradictas decem aliasqꝫ plures imperatorum ⁊ regum
paganorum in xp̄ianos ꝑsecutiones secute sunt alie periculosiores hereticoꝝ
plurimorum ⁊ maxime arianorum:ex qua ariana heresi predicta machometi
secta tanqꝫ ex radice ramus precessit sicut docent hystorie: de quibꝰ heresibus
xviij.de ciuit.dei li.ita scribit beatus Augꝰ. Uidens autem dyabolus templa
demonum deseri ⁊ in nomen liberantis mediatoris currere genus humanum
hereticos mouit qui sub vocabulo xp̄iano doctrine resisterent xp̄iane:⁊ postea
subdit.Inimici enim ecclesie quolibet errore cēsentur:vel malicia deprauent̄:
si accipiunt potestatem corporaliter affligendi:exercent eius patientiam:si tan
tūmodo male sentiendo aduersantur exercent eius sapientiam.Et multa no/
notanda subiungit que hic inserere huius operis breuitas non permittit.

¶ De decem reuolutionibus a tempore machometi Capitulum.liij.

SEd sicut supra promisimus iam ab illo pseudo propheta macho
meto vsqꝫ ad nr̄a tempora per supradictas saturni reuolutiones
computabimus ⁊ eis notabiliora hystoriarum gesta que illoruz
temporibus contigerunt applicare curabimꝰ.Sciendum est igit̄
ꝙ completis.10.reuolutionibus supradictis que fere.33.annis
ante aduentū machometi terminate sunt vt premissum est cōpu
tando pro earum complemento pro alijs.10.reuolutionibus sequētibus.300
annos manifeste patet ꝙ anno xp̄i.889.vel circiter he.10.reuolutiōes cōplete
sunt:⁊ hoc fuit post aduentū machometi per ānos.267.vel prope:⁊ post dictā

coniunctionem maximam circiter per annos. 154. et sic ista coniunctio fuit quasi media inter. 10. reuolutiones predictas.

De gestis circa supradictam coniunctionem Capitulum. liiij.

Circa coniunctionis tempora vltra que generaliter promisimus aliqua contigerunt que specialiter sunt notanda: nam anno christi. 707. tempore sisinij pape maximum scisma fuit. postea papa constantinus philippum imperatorem denunciauit hereticum: eo quod sanctorum imagines deleuerat. deinde tempore gregorij secundi bonifacius episcopus gentem romanorum ad christum conuertit. huius tempore karolus pater pipini saxones debellat: alamanos et sueuos atque barbaros vsque ad danubium subegit: etiam et frisones burgundiam et lothoringiam: sarracenos quoque de transmarinis partibus cum inumerabili multitudine in prouinciam venientes deleuit. Tempore leonis imperatoris constantinopoli. 300000. hominum pestilentia perierunt. Eo tempore gens sarracenorum totam hispaniam occupauit: et cum postea etiam aquitaniam occupare voluisset: karolus marcellus plus quam. 300000. deleuit. Post dictam vero coniunctionem circa annum. 738. constantinus quintus filius leonis imperatoris qui contra imagines dei et sanctorum bellum indixerat: paternam pietatem secutus: consentiente sic anastasio constantinopolitano falsi nominis patriarcha: vocata sinodo omnes imagines christi et sanctorum mandauit deponi: et sic ecclesiam dei persequitur: vt etiam vesaniam dyocleciani transcendere videret. His temporibus imperator constantinopolitanus fere solo nomine imperabat: quia in oriente et meridie quasi totum principes sarracenorum occupauerant: a quibus christiani multam persecutionem sustinebant.

De gestis post dictas reuolutiones Capitulum. lv.

Sed et alijs omissis que post dictam coniunctionem secuta sunt: de his prosequimur que completis. 10. premissis reuolutionibus saturnalibus contigerunt. Igitur circa annum. 889. sub formoso papa magnum scisma multaque ecclesie alteratio fuit ex eius promotione subsecuta Circa hoc tempus gens vngarorum a sicilia egressa in pannoniam primitus venit: et inde reiectis incolis ibi vsque hodie permansit hec gens illo tempore adeo inculta fuisse narratur vt carnibus crudis ad cibum: humano vero sanguine vteretur ad potum: quemadmodum phalangi faciunt. His temporibus arnolphus imperator normanos qui gallia vastata lothoringiam et dardamam inuadebant incredibili plaga prostrauit. tunc cepit iugum normanorum et dacorum cessare: qui. 40. annis galliam vastauerunt. demum idem arnolphus longa infirmitate tabefactus: nulla medicinali arte potuit adiuuari quin a pediculis consumeretur: cui successit filius eius ludouicus: sed ad coronam imperij non peruenit vnde ipse fuit finis imperij quantum ad posterioritatem karoli culpis exigentibus quia ecclesias quas patres eorum construxerant non fouebant sed potius dissipabant. postea erepto imperio a francis italici ceperunt imperare: diuisumque fuit imperium: quia quidam tamen

in italia: quidā tm̄ in alamania impabant vsq3 ad ottonem primū qui vtrobiq3 imperare cepit.

¶ De alijs decem reuolutionib9 saturnalibus z postea gestis Capitulū.lvj.

POst predictas. 10. reuolutiotiones saturni secute sunt alie. 10. et complete anno xp̄i. 1189. vel circiter: circa qd tp̄s Innocentius tercius multis bonis operibus gloriosus digne cathedraz petri tenebat: cuius tp̄e a franc̄ z venetis capta est constantinopolis similiter innumerabilis sarracenoꝝ multitudo contra hispanos veniens ad patriam suā confusa redijt. His diebus liuonia pro magna parte ꝯuersa est ad fidē. Anno vero pontificat9 sui. 17. rome celebratū est gn̄ale ꝯcilium pro subsidio terre sancte: vbi etiaz pro statu vniuersalis eccl'ie multa vtilia statuta fuerunt: vbi etiam abbatis ioachim libellum quem contra magistrum petrum lombardi composuit: damnauit. Insuper etiam almaricū cum sua heretica doctrina: non tn̄ damnata est doctrina dicti abbat̄ ioachim qui in calabria floruit: pluresq3 libros vtiles scripsit. qui a regibus z principibus requirentibus ab ipso de peregrinatione quam faciebant ad terram sanctam: predixit ꝙ parum proficeret eo ꝙ nonduz tempus proficiendi aduenisset. hoc tp̄e impabat fridericus primus qui largus strēnuus z facund9 in oībus glo̅sus fuit. Tūc rex alapie cepit edissam ciuitatē que in gen̄. dicitur arachi: francosq3 ibidem captos aut morte aut seruitute damnauit: xp̄ianosq3 multiplir̄ afflixit. His temporib9 sol diu obscuratus est: famesq3 valida fuit. Eodem anno captū est sepulcrū dn̄i z eius crux: z a salhadino sub hoc imperatore sanctus thomas cantuarien̄. in ecclesia sua occiditur: super cuius morte heinricus rex anglicoꝝ postea apd papā alexandꝝ se excusauit: excusationēq3 suā iuramēto firmauit. Eodem tempore petrus comestor qui hystoriam scolasticaz composuit. huius pape innocentij tp̄e inceperunt duo ordines mendicantium videlicet fratrum sancti dominici z fratrū sancti francisci. Post quos alij mendicantiuz ordines multiplicati sunt que res magna z miranda fuit in ecclesia xp̄iana in qua prius nec mendica religio: nec religiosa mēdicitas fuerat approbata: nec admiratōe caret: quod circa idem tempus sub heinrico. 50. imperatore traditur tartaroꝝ dominium inicium habuisse: qui sub montibus indie in regione que dr̄ tartara quasi sub aliarum vicinarum gentium seruitute constituti regez fecerunt. cuius potestas miro et quasi miracl'oso modo breui tp̄e maxima facta est vt patet in hystoria tartarorum: vnde factuz est ꝙ cito post sub friderico sc̄do imperatore quj ab augusto primo. 95. fuit. Gens ista tartarorum occupatis orientalibus z crudeliter subactis: in duo agmina se diuidens vngariam z poloniam intrauit vbi nobilibusq3 vulgaribusq3 tam viris q̄3 mulierib9 in ore gladij exterminatis sic terras illas maxime vngariam redegerunt in solitudinē vt pre fame valida humanis carnib9 vescerent: z pleriq3 puluere cuiusdā mont̄ pro farina vterent̄

¶ De his que ante complementum decem aliarum reuolutionum gesta ⁊ facta sunt Capitulum.lvij.

S Ed res alias mirabiles ac miserabiles hic omittim⁹ q̃s euenisse ꝯstat vsqꝫ ad presentez annum christi. 1414. ante complementū aliarum decem reuolutionum:quod erit anno christi. 1489.vel circiter.Solum enim contenti sumus aliquid dicere de his que nostro tempore hucusqꝫ facta referentur:maxime a tp̄e cuiusdā maxime coniunctionis trium superiorū planetarū saturni iouis ⁊ martis:de qua in alio tractatu diximus:quod fuit anno xp̄i. 1345.die marcij 24.in. 19.gradu aquarij vel prope: cui proxime fuerunt alie due coniunctiōes saturni ⁊ mart(:vna post:⁊ alia ante.vna fuit anno xp̄i. 1327.die mensis aprił 31.in cancro gradu.6.minuto.8. Alia fuit. 1357.die mensis iunij.2.in cancro gradu. 15.minuto.24. He coniunctiones ſm astronomos magnos habuerūt effectus ⁊ precipue illa trium superiorum que ſm eos significauit aquarū dimi nutionem:⁊ victualium defectum:et ex consequenti pestilentiam: sicut postea docuit experientia: vnde post eam secuta est mortalitas quasi vbiqꝫ terrarum: que per excellentiam magna vocatur:qꝛ nulla tanta vix esse legitur.ipsa quoqꝫ multorum aliorum malorū causa fuit quorum hucusqꝫ remanēt vestigia. Ego siquidez per. 5.circiter annos post dictam coniunctionez natus sum:nec huius nostri temporis mala enarrare sufficerem pestes:clades:prelia:seditiones:mi randosqꝫ ac miserandos casus:non solum ciuitatum et populorum:sed etiam regum ⁊ principum:inter mala non est silendum hoc horrendum scisma quod ab annis.36.vsqꝫ hodie perseuerat.

¶ De vigintiduobus scismatibus ecclesie Capitulum.lviij.

C Uius aūt occasione scismatis:de alijs etiam scismatibus ecclesie breuiter aliquid dicendum est: vnde a quibusdam .22.scismata fuisse numerantur preter alias intrusiones ab imperatoribus et populo romanis factas: expulsis de roma veris pontificibus sū mis. Primum itaqꝫ scisma fuit inter cornelium ⁊ nouacianum. Secundum fuit inter liberium ⁊ felicem.Tercium fuit inter da masum primū ⁊ vrsinum.Quartū inter bonifacium primū ⁊ elialium presbiteꝝ Quintum inter symachū primum ⁊ laurentium. Sextum inter sisimū ⁊ discorū Septimum inter stephanum tercium ⁊ constantinum: qđ scisma si bene consi deretur multum simile presenti scismati reperitur Octauum fuit inter gregoriū secundum ⁊ sisimum. Nonum inter leonem quintum ⁊ christoferum presbiteꝝ Decimum inter iohannez duodecimum nobilem romanum ⁊ leonem octauū Undecimum inter gregorium quintum ⁊ iohannez placentinum.Duodecimū inter benedictum quintum ⁊ leonem predicum. Tredecimum fuerat tempore benedicti octaui.Decimumquartum tempore benedicti noni. Quindecimum

inter alexandrum secundum ⁊ cadulum episcopum parmeñ. Sedecimuз inter gregorium septimū ⁊ anthonium vel gimbertum raueñ. qui clemens dictus est Decimumseptimum fuit tempore pascalis scdi. Decimumoctauū inter gelasiū secundū ⁊ burdinum hispanum. Decimumnonum inter innocentium secundū ⁊ petrum leonis. Uicesimum inter alexandrum tercium ⁊ quartū scismaticos. Uicesimūprimū fuit tempore ludouici de bauaria qui contra iohannem papā vicesimumsecundum antipapam petrum de corbario ordinis minoruз a quo suscepit coronam imperij. Uicesimūsecundū est presens scisma quod peius est ⁊ magis induratū quolibet p̄cedente: nullumqз tamdiu pseuerasse legitur.

¶ De magno ecclesie scismate Capitulum. lix.

SEd mirandū stupendūqз nimis est q̄ ad huius exterminationē scismatis sepe ⁊ multum multifarie multisqз modis laboratū est et tandem licet tarde propter hoc celebratum in ciuitate pisana solēne conciliuз generale: nec tñ adhuc istud monstruз extirpari voluit. Quapropter iterum decretum hoc anno sacrū concilium congregandum in ciuitate constancieñ prouincie maguntineñ. vbi rex romanorum: ⁊ vngarie rex promisit interesse. Et nihilominus ſm aliquos astronomos prenosticatū est ex figura celi anni p̄sentis q̄ retrogradatio iouis in principio anni in prima domo significat destructionē religionis: ⁊ pacem in ecclesia adhuc non firmari. Sed deus est ille vere sapiens qui solus dominat̄ astris: cuius singulari auxilio huic malo conueniens poterit adhiberi remediū alioquin formidandum est ne istud sit illud magnum scisma q̄d esse debet pre ambulum aduentus antexp̄i: de quo multa scripserunt sancta Hildegardis et venerabilis abbas Joachim ⁊ quidam alij qui futura mala ecclesie quasi pro phetice preuiderūt: de quo scismate ipse apl's Paulus vbi de aduentu antexp̄i loquitur ante prophetasse videtur: dicens illum non esse venturum nisi venerit discessio primum ⁊c̄. Quod exponunt sapientes de discessione id est scismatica diuisione vel subtractione obedientie romane ecclesie seu romani imperij: sed de his ista sufficiant.

¶ De octaua coniunctione maxima Capitulum. lx.

IAm vero de octaua ɔiunctione maxima loquamur quam fu/turam esse diximus: si deus voluerit anno ab inicio mūdi. 7040 a diluuio. 4798. a xp̄i incarnatione. 1693. vel circiter. Et post illam erit complementum. 10. reuolutionū saturnalium anno xp̄i. 1789. ⁊ hoc erit post dictam coniunctionem per annos. 97 vel prope: ⁊ inter dictam coniunctionem ⁊ illud complementū dictarum. 10. reuolutionuз erit status octaue spere circiter per annos. 25. q̄d sic patet: quia status octaue spere erit anno. 444. post sitū augiū que ſm tabulas astronomicas sunt adequate ad annum xp̄i. 1320. perfectum Et id̄ anno xp̄i. 1764. quib⁹ annis si addas. 25. sunt āni. 1789. quos prediximꝰ

vnde iterū patet q ab hoc anno xpi. 14 14. vsq ad statū octaue spere erunt āni 253. pfecti. His itaq psuppotis dicim⁹ q si mundus vsq ad illa tpa durauerit qd solus deus nouit: multe tunc et magne et mirabiles alterationes mundi et mutationes future sunt: ⁊ maxime circa leges ⁊ sectas: nam cū predicta coniunctione ⁊ illis reuolutionib⁹ saturni ad B concurret reuolutio seu reuersio superioris orbis id est octaue spere p quā ⁊ p alia pmissa cognoscit sectar mutatio vt in pricipio huius tractatus notatū est. Et plenius notauit Albumasar libro de magnis coniunctionibus tractatu .ij. differentia vltima circa finem.

¶De aduentu antixpi ⁊ eius secta Capitulum .lxi.

VNde ex his probab iliter concluditur q forte circa illa tpa veniet antexps cū lege sua vl secta damnabili que maxime aduersa erit ⁊ contraria legi xpi: nam licet de aduentu sui determiato tpe vel momento hri non possit humanitus certitudo: sicut alibi declarauim⁹: tñ indeterminate loqndo qd circa illa tpa ventur⁹ sit: pōt hri probabilis coniectura ⁊ verisilis suspitio per astronomica iudicia. Cum enim dictum sit fm astronomos circa illa tpa fieri mutationē sectarū: ⁊ fm eos post machometu erit aliqs potens qui legez fedam ⁊ magicā constituet. Ideo verisili pbabilitate credi pōt qd p⁹ sectā machometi nulla secta veniet nisi lex antixpi

¶De sex sectis principalibus Capitulum .lxij.

IAm sicut notauim⁹ in tractatu de legibus ⁊ sectis fm astronomos: sex secte principales distinguunt ex coniunctione ⁊ applicatione iouis ad alios sex planetas: quia si coniungatur iupiter satno de sectis figt iudaicā: si marti figt super legez caldaicā que docet adorare ignem cuius nate mars est. si aūt soli figtur lex egiptiaca que colit militiaz celi cuius princeps est sol. si veneri figre dr super legez sarracenor que tota est venerea. si vero iupiter coniungat mercurio tunc est lex mercurial: ⁊ hanc quidā dicunt esse xpianor. Alij aūt dicunt xpianam legem esse solis. Si aūt coniungat iupiter lune tunc erit vltima quā attribuunt antixpo. Utrum aūt ista solidam veritatē contineant non est pñtis opis discutere: sed tñ ista principalr fundantur in dictis Albumasar libro de magnis coniunctionibus dra qrta tractat⁹ pmi: in quo tractatu qtuor sunt dre in quib⁹ principalr docet qualr aspicitur ex parte coniunctionū apparitio prophetarū ⁊ eorū qui pphetisant successorūq eorum. Huius aūt tanti astronomi doctrinā possent in hac materia reddere suspectaz ea que scribit eodē libro dra vltia tractat⁹ .xxj. vbi ipse qui erat de secta machometi dicit moraz durationis huius esse. 584. anor vltra qd tpus eam satis diu durasse cognoscim⁹. Et adhuc manifestius errasse videt: quia dicit morā legis romanor id est xpianorum esse. 1460. annor qui sunt maximi anni solis vltra quod tempus iam tunc multo amplius durauerat.

¶De octo preambulis aduentus antixpi Capitulum .lxiij.

SEd quia de aduentu antixp̄i sum⁹ locuti. Sciendū q̄ methodi⁹
martir de quo in libro illustrium virorum meminit Hieronimus
de pncipio ⁊ consūmatione seculi multa scripsit que diuina reue/
latione accepisse dicitur: inter que aliqua cōmemorat que erunt
pambula aduent⁹ antexp̄i Quoꝝ primū est discessio al's dissensio
de qua in scd̄a ad Thessaloniceñ. epl'a dicit Paul⁹. Nisi venerit
discessio primū ⁊c̄. sed de hac iam breuiter aliquid tetigimus. Secundum pre/
ambulum quod postq̄ꝫ absorpta fuerint plurima regna que aduersus regnum
romanoꝝ confluxerant: consurgent pro illis aduersus romanū imperium filij
israhel: filij agar: de quibus Daniel predixit. Et hoc erit in septimo millenario
annoruꝫ mundi eo q̄ appropinquabit consūmatio seculi: ⁊ non erit longitudo
amplius tpm. Hic tñ attende q̄ sicut dicit hystoria scolastica Methodius post
200. annos ab adam cyliades. i. etates seculi per millenaria annoꝝ annotauit
Tercium preambulū est q̄ terrā promissionis propter pctā inhabitantiū in ea
obtinebūt filij ismahel. i. sarraceni q̄ deberet esse terra xp̄ianoꝝ: ⁊ hec euenient
propter iniquitates varias: specialiter propter peccata sodomie. multaq̄ꝫ mala
enumerat que super diuersis regnis ⁊ regionib⁹ ventura predixit. ⁊ ad hoc ap/
plicat illud apl'i. Nisi venerit discessio primū ⁊c̄. dicens q̄ discessio est disciplina
vel correptio qua corripient̄ vniuersi habitatores t̄re: de qua diffuse prosequtur
Quartū preambulū est qd̄ in predicto tp̄e discessionis. i. discipline ⁊ correctiōis
minuetur spiritus perfectoꝝ: ⁊ multi abnegabunt veram fidem: etiam sine aliq̄
vi tormenti aut flagelli: ⁊ associabunt̄ transgressorib⁹: sicut de his predixit apl's
Et hec oīa fient vt per tribulationes probentur ⁊ manifestentur electi. Quintū
preambulū est q̄ post tribulationeꝫ que fiet a filijs ismahel ipsi iocundantes in
victorijs eoꝝ gloriantesq̄ꝫ: quia desolauerunt persidā ⁊ romaniā ciliciaꝫ quoq̄ꝫ
⁊ siriam capadociā ⁊ ysauriam: africam quoq̄ꝫ vel siciliam ⁊ eos qui inhabitāt
proxime romaꝫ ⁊ insulas: ⁊ blasphemantes dicent. Nequaq̄ꝫ habebunt xp̄iani
ereptionē de manibus nr̄is. Tunc subito exurget super eos tribulatio: ⁊ exiliet
rex grecoꝝ siue romanoꝝ in furore magno a mari ethiopie super promissionis
terram habitantes. Et erit rex romanorū imponens iugū super eos septies tm̄
quantum erat iugum eorum super terraꝫ. Sextum preambulum erit q̄ postq̄ꝫ
indignatio ⁊ furor regis romanorū exarserit super eos qui abnegauerunt xp̄m
erit pax ⁊ tranquillitas super terraꝫ: qualis nondum est facta: sed neq̄ꝫ fiet sibis
vlla eo q̄ nouissima est ⁊ in fine seculoꝝ: ⁊ hec est illa quam apostolus exposuit
quia cum dixerint pax ⁊ securitas: tūc eis superueniet subitus interitus: de qua
etiam xp̄s loquitur in euangelio. Sicut in diebus noe ⁊c̄. ita erit ⁊ ī nouissimo
die. Septimū preambulū erit post illam pacē tunc reserabunt̄ porte aquilonis
⁊ egredientur virtutes gentium illarū quas cōclusit intus alexander. ⁊ ꝯcutiet̄
oīs terra a conspectu eoꝝ: ⁊ varijs crudelitatibus corrumpet̄: ⁊ cōtaminabitur

ab eis. Post ebdomadā vero tpis qn̄ cōprehenderint ciuitatē Joppem: mittet dn̄s vnum ex principibus milicie sue: ꝛ percutiet eos in vno momento tpis. Octauū p̄ambulū erit q̄ postea descendet rex romanoꝝ ꝛ morabit̄ i irl'm septimana tpis ꝛ dimidia qd̄ est. 10. annis ꝛ dimidio: ꝛ tūc apparebit filius pditionis.

De antixp̄i ortu ꝛ fine ꝛ cōsumatione seculi.

Hic aūt antixp̄s pditionis filius: vt ibidem Methodius subdit nascet̄ in Corosani: ꝛ nutriet̄ in bethsayda: ꝛ regnabit in capharnaum. Cum vero apparuerit antixp̄s. ascendet rex romanorum ad locū vbi pro nobis xp̄s mortē sustinuit: ꝛ tollet coronā de capite suo: ꝛ ponet eam super crucem: ꝛ tradet regnū xp̄ianoꝝ deo patri. Et cum exaltabit̄ crux in celum sursuz: tradet ↄtinuo sp̄ūm suum rex romanoꝝ. Et tunc destruet̄ omnis principatus ꝛ potestas: vt manifestius appareat filius pditionis. Erit aūt hic de tribu dan s̄m prophetiaz iacob patriarche sicut ꝛ iudas traditor dn̄i de eadem tribu fuit. Faciet aūt ille fantastica ꝛ mendacia signa ꝛ prodigia multa super terram. Et is seducet (si fieri pōt) etiā electos: sicut dn̄s explicauit. Ingrediet̄ hic ad iherosolimā: ꝛ sedebit in templo dei sicut deus cum sit homo carnalis. Cūq3 multiplicata fuerit tribulatio dierum: non sinet diuinitas filiū pditionis aspicere perditionem generis humani: sed mittet famulos suos Helyam ꝛ Enoch ad arguendū inimicum ꝛ ostendendū eum mendacem in conspectu omniū gentium: quos in furore ꝛ ira interficiet. Tunc apparebit signū aduentus filij hominis ꝛ veniet in nubibus celi cum gloria. Et interficiet eū dn̄s spiritu oris sui s̄m expositionē apostolicā. Tunc fulgebūt iusti sicut stelle. Impij aūt proijcient̄ in infernū. A quo nos eripiat: qui est benedictus deus in secula seculoꝝ. Amen.

Explicit tractatus de cōcordia astronomice veritatis ꝛ narrationis historice a dn̄o Petro cardinali Cameraceñ. completus in ciuitate Basilieñ. anno xp̄i 1414. mensis Maij die decima.

Incipit elucidariũ astronomice cõcordie cũ theologica ⁊ historica veritate.

Ibi diligẽtius ꝑscrutanti astronomoꝝ dicta
clariꝰ innotuit veritas suꝑ aliquibꝰque scripsi
i tractatu ꝑmo de ꝯcordia theologie ⁊ astro-
nomie ac etiã i cractatu secũdo quẽ illi supad
didi de cõcordantia astronomice veritatis ⁊
narrationis historice. Et ideo ad illoꝝ decla
rationẽ hũc terciũ tractatũ quẽ elucidarium
astronomice ꝯcordie cũ theologica ⁊ histori-
ca veritate in titulo illis cõiũgere dignũ duxi
tãq̃ necessariũ ad ꝑfectũ eoꝝ complementũ.
Nec verebor in re taz ardua fateri me ibi ali-
qua minus ꝑfecte minusq̃ cõplete scripsisse q̃
hic opꝰest elucidare ꝑfectiꝰ ⁊ cõpletiꝰ explica-
re. Nã sĩle inuenio viris peritissimis cõtigisse
Multi siqdẽ magni astronomi multa de tẽperie aeris ⁊ de his que eueniũt in
mũdo scripserũt sed in suis libris semꝑ aliqua omittũt. Ptholomeꝰ enĩ in qua-
dripartito multa scribit vtilia ꝫ docet regulas generales ꝓnosticãdi ꝑ eclypses
luminariũ deinde ꝓnosticãdi primo ꝑ quartas anni ⁊ postea ꝑ cõiunctiones ⁊
oppositiones luminariũ ⁊ deinde ꝑ eoꝝ quadraturas sed de cõiũctionibꝰ ma-
gnis videlz triũ suꝑiorũ planetarũ ⁊ de reuolutionibꝰ annoꝝ mũdi nihil deter
minat Albumasar i maiori introductorio multas dicit regulas notabiles eas
tñ nõ ponit in ordine ⁊ lz de cõiunctionibꝰ magnis ꝑtractet de eclypsibꝰ tñ lu-
minariũ nõ multũ loquit̃ nec eoꝝ iudicia manifestat. Alkindiꝰ vero int̃ oẽs rõ
nabiliter ꝓcedit nihil tñ loquit̃ de cõiũctionibꝰ magnis nec de eclypsibꝰ Messa
hala tñ quasi totaliter de magnis effectibꝰ ꝑtractat. Sed dorotheus ⁊ aomar
⁊ sergiꝰ paucas regulas sed notabiles ponũt: de eclypsibꝰ vero ⁊ magnis cõiũ-
ctionibꝰ nihil dicũt. Linconieñ. etiã ⁊ alij moderni ẜm dignitates planetarum
essentiales ⁊ accidẽtales solũ de aeris mutatione iudicãt. Et sic discurrẽdo ꝑ
oẽs nullus de tẽperie aeris sufficient̃ loquit̃. Quid ergo mirũ si minꝰ mihi peri
to illud accidit cuiꝰ sĩle taz peritis astronomis euenisse cognoscit̃ sed hec hacte
nus de ꝓlogo. Iã ad tractatũ accedo q̃ quadragita capitula cõtinebit.

Primũ capitulũ de generalis diluuij presignatione.
Secundũ de natiuitatis xp̃i figuratione.
Terciũ de magni anni declaratione.
Quartũ de annoꝝ fridaricoꝝ distinctione.
Quintũ de etatum mundi breui recapitulatione.
Sextum de annoꝝ mundi varia numeratione.
Septimũ de causis erroꝝ in annoꝝ mundi computatione.

 Cap. j.

Exordiar igit̄ ab elucidatione eoruꝫ que scripsi in tractatu de cōcordia theologie ꝛ astronomie incipiēs a verbo quinto vbi dixi ꝙ de theologicis ꝓphetijs quibus astronomica iudicia possunt cōuenient̄ aptari aliq̄ expedit exēpla particularit̄ annotari vnuꝫ de veteri aliud de nouo testamēto. Primū de generalis diluuij ꝓsignatione. Secundū de natiuitatis xpi figuratione de quibus

hic aliqua specialiꝰ dicenda sunt. Sciēdum est ergo circa primū ꝙ sicut dicit Aomar in fine libri sui de natiuitatibus ante iniciū annoꝝ diluuij per.279.annos fuit coniūctio significans diluuiū. Et hoc idē asserit Albumasar primo libro de cōiunctionibus magnis differentia prima nisi ꝙ ipse ponit illam coniunctionē significantē diluuiū ipsum ꝓcessisse per.287.annos tamē per priorē numerū quasi omnes astronomi operant̄ vnde oēs fere actores in hoc cōcordāt ꝙ illa coniūctio principaliter diluuiū significans nō fuit de maximis coniunctionibus que fiunt in capite arietis videlicet saturni ꝛ iouis sed fuit ipsoꝝ coniunctio in.14.cancri ꝛ illa precessit diluuiū.279.annis romanis cum.248.diebus ꝛ.8.horis fere. Et hec fere fuit ante xp̄m.3381.annis solaribus.200.diebus ꝛ.9.horis sicut hec patent practicanti eorūdem planetarū motus ſm radices doctrine Alfonsi. Unde nota ꝙ de hac coniunctione henricus de machlinia magnus alberti magni discipulus supra librū magnarū cōiunctionū: albumasar differentia prima ita scribit Inueni per tabulas machlinieñ. vltimo verificatas annū coniunctionis significantis diluuiū.3382.annis ante annū incarnationis dñice. In illo eni anno inueni mutationē triplicitatis per cōiūctionē iouis cum saturno circa.5.gradū cancri in mēse iunio illius anni ꝛ hoc iuxta motus ordinatos ſm nonam speram ratione cuius etiam imago nauis que archam Noe significare poterat in directo loci coniunctionis illius erat: hec igit̄ coniunctio per mutationē triplicitatis ad signa aquea ꝛ precipue ad signū mundi quod est cancer cōuenienter diluuiū significare poterat ꝛ destructionē per cathaclisinū. Item idem sic ait mirabilē aūt moduz coniunctionis inueni in fine quidem mensis septimi. Inueni coniunctionē iouis cum saturno circa principiū.4.gra.leonis ꝛ ex hoc processerunt ambo cōtinue quousq͂ peruenit iupiter ad.9.gradum leonis ꝛ saturnus post ipsum in.3.gradu ꝛ ibi erat statio. Postea vero retrogradati sunt ambo ita ꝙ in reuolutione anni sequentis cum sol intraret arietem per annos.3381.ante incarnationē dñi per retrogradationē coniuncti sunt circa finem.28.gra.cancri ꝛ paucis diebus post erat statio deinde vero inceperunt dirigi ꝛ sic perpendi ꝙ per annū ꝛ amplius erant infra terminos coniunctionis. Et quid mirū si talis cōiunctio suꝑrem maximam significauit tum per duplicationē coniunctionis in signis contrarijs in fine cōtrarietatis ꝛ maxime talibus vt sunt leo ꝛ cancer tum etiam ꝓpter imagines alias que sunt in directo finis cācri ꝛ principij leonis vt est imago nauis per quam archa Noe significat̄ ꝛ propter alia multa liquide patentia intelligenti hec ille: hoc aūt quod ait hanc cōiunctionē fuisse per mutationem triplicitatis simpliciter loquēdo non potuit esse ſm veros motus quia sic illa non fuit prima in hac triplicitate aquea sed forte potuit esse ſm motus medios ſm quos etiā intelligit̄ fuisse illa coniunctio circa.5.gra.cancri vel forte intellexit hanc coniunctionē triplicitatis non simpliciter sed ſm quid ꝛ accidē

taliter respectu coniunctionis circa principiū·4·gra·leonis. Inde etiam patet discordātia tabularū ex differētia gradus cōiunctionis quē ipse ponit ad gradum qui hic ponit̄ ſm tabulas Alfonsi. Quibus p̄suppositis manifeste patet falsitas illius opinionis quā verbo vicesimo eiusdem tractatus quasi probabilem recitaui ꝛ supra quā annos coniunctionū maximarū consignaui videlicet ꝙ duobus annis fere ante diluuium fuit vna maxima coniūctio saturni ꝛ iouis. Ad cuius confirmationē cuiusdam Arabis astronomi allegabat̄ auctoritas. Hoc enim esse non potuit nam cōiunctio principaliter significans diluuiū fuit eorundē saturni ꝛ iouis quasi in medio cancri que precessit diluuiuz·279·annis fere vt dictū est. Et quia fuit in medio cancri adhuc restabant·120·anni anteꝗ̄ coniunctio eoꝝ veniret ad triplicitatē eorum subsequentē. Et per cōsequens necessario mutatio triplicitatis aquatice in igneā fuit annis·159·ante diluuiū ꝛ māsit in eadem mutatione vsqꝫ post diluuiū·120·annis: ꝛ tūc mutauit se in triplicitatē terream. Patet ergo ꝙ post diluuiū quasi fuit in medio triplicitatis ignee: ꝛ sic nulla coniunctio circa diluuiuz potuit esse in principio alicuius signi ignei: ꝛ hoc vtiqꝫ verum est habendo respectū ad durationē triplicitatis ignee per·240·annos: ꝛ ad medios illoꝝ planetarū motus ſm ꝙ ꝓcessit Albumasar: sed habendo respectum ad veros eoꝝ motus possibile est ꝙ aliqua coniunctio ipsoꝝ precessit diluuiū sub certo numero annoꝝ magno vł paruo etiā in signo eiusdem triplicitatis ignee vel terree sequenti vel aquatice precedenti semper tamē in propinquo. Et ista diuersitas huius respectus prouenit ex directione vel retrogradatione ipoꝝ duoꝝ planetarū tempore huius coniunctionis vel circa. Scire aūt que coniunctio eoꝝ imediate precesserit diluuiū non pertinet ad propositū pertractare licet ista forte naturaliter loquendo fecerit pro diluuij fortificatione. Nam hic nobis sufficit loqui de supradicta coniunctione diluuium principaliter significante. Cuius figura sequitur ascendente primo gradu Arietis ſm omnes actores.

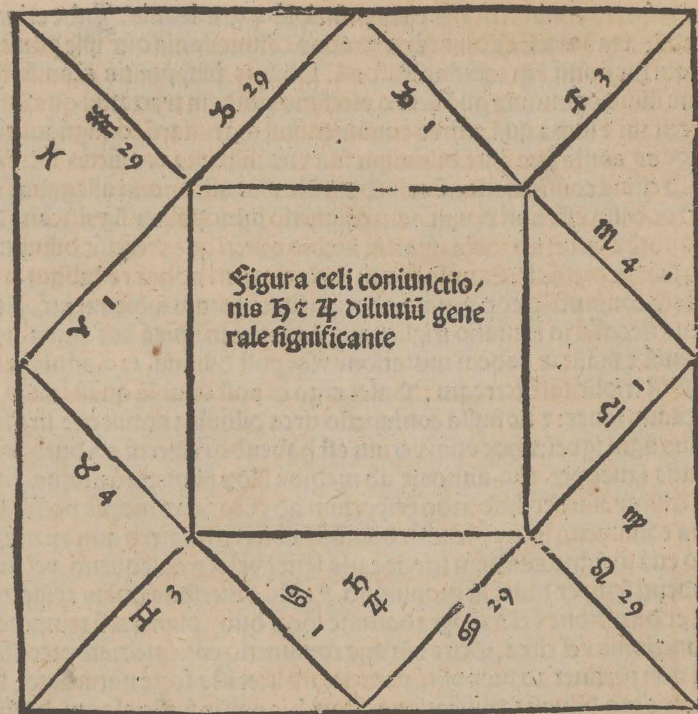
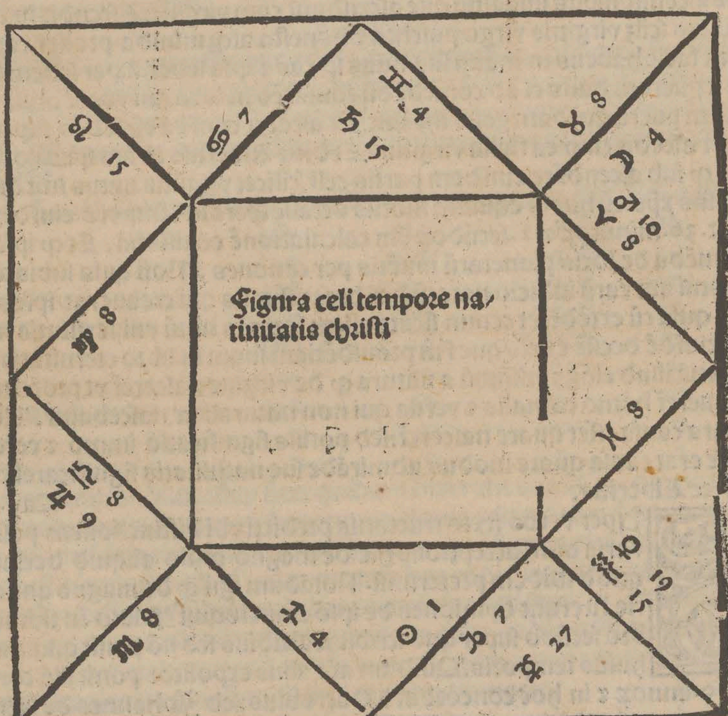

Figura celi coniunctionis ♄ ꝛ ♃ diluuiū generale significante

Figura sequēs est ad latitudinē.32.gra.s.hierusalem. Tamē ꝑm aliquos ascēdens natiuitatis xp̄i fuit.2.gra.51 .mi.26.secunds libre: ꝛ sic natus fuisset per terciā partem hore ante mediam noctem sed ponendo.8.gra. virginis natus fuisset circiter per duas horas ante mediā noctem vt patet.

Capl'm.2.

Circa secūdum exemplū supra notatū videlicet de figura natiuitatis xpi sciendum est q hec figura subscripta valet in dicta natiuitate ascendēte.8.gra.virginis vel circa secundū q dicit Albumasar differentia prima tractatus.6.in capitulo de ascensionibus imaginū prout hoc allegat Albertus magnus vnde dicit albumasar. Et ascendet in prima facie virginis puella. Et subiungit Albertus. Et iam scimus q ascendente eadem parte celi natus fuit dominus ihesus xps 7c. De huius vero figure significatiōe ad astronomoꝝ iudicia remitto salua tamen illa modestia atq reuerentia quam in predicto tractatu notaui,

Hic aũt notandũ est ꝙ circa hanc figurã natiuitatis xp̄i ⁊ eius significationez in.34.capitulo huius tractatus aliqua narrabunt̃ que probabiliter videntur xp̄iane legis excellentiã ⁊ quandã theologie ⁊ astronomie consonantiã suadere:sed nec est hic pretermittendũ ꝙ ꝫm aliquos circa figuram natiuitatis xp̄i Albertus magnus errauit in suo speculo:quia ut dicunt nõ fuit virgo nec aliqua facies virginis in ascendente natiuitatis ihesu. Sed fuit ascendens libra vt aliorũ etiam quorũdam prophetarum. Nam ascendens natiuitatis xp̄i ꝫm aliquos fuit.2.gra.51.mi.26.secunda libre. Et sic natus fuisset quasi per terciam partem hore ante mediã noctem sed ponẽdo ascendens.8.gra.virginis natus fuisset circiter per duas horas ante mediũ noctis. Tamen virgo fuit in ascendente ꝯiunctionis significantis natiuitatẽ xp̄i q̃ p̄cessit forte ꝑ.6.annos vel circiter cuius precisam calculationẽ peritioribus relinquo. Superaddit tñ Albumasar in suo maiori introductorio tractatu.6.differentia prima in capitulo de ascensionibus imaginũ que ascendunt cum virgine. Ascendit in prima facie illius scilꝫ virginis virgo pulchra ⁊ honesta atꝙ munda prolixi capilli ⁊ pulchra facie habens in manu sua duas spicas ⁊ ipsa sedet super sedem stratã ⁊ nutrit puerum dans ei ad comedẽdũ consistẽs in loco qui vocat̃ abrie ⁊ vocat ipsum puerũ quedam gens ihesum. Et ascẽdit cum ea vir sedẽs super ipaz sedem:⁊ ascẽdit cum ea stella virginis. Et dicit Albertus in suo speculo. Jam scimus ꝙ sub ascendẽte eiusdem partis celi scilicet virginis natus fuit dñs noster ihesus xp̄s:cũ hoc ꝙ equatio motus octaue spere in tempore eiusdez fuit 8.gra.⁊.30.minutoꝝ ⁊.2.secũdoꝝ ꝫm calculationẽ certissimã. Et ꝙ ipsa erat tũc minuẽda de locis planetarũ inuẽtis per canones. Non quia subiacet stellarũ motui aut earũ iudicio natorũ desideratissimus qui creauerat ipsas stellas:sed quia cũ extẽderet celum sicut pellem formãs librũ vniuersitatis noluit litteris eiusdẽ deesse ex eis que ꝫm prouidẽtiam suam in libro eternitatis sunt scripta etiã illud elõgantissimũ a natura ꝙ de virgine nasceret̃ vt profecto per hoc innueret̃ homo carnalis ⁊ verus qui non naturaliter nascebatur. Non ꝙ celi figura causa esset quare nasceret̃:sed potius significatio immo ⁊ vero verius ipse erat causa quare modus admirãde sue natiuitatis significaret̃ per celum:⁊ hec Albertus.

Cap.3.

Super verbo sexto tractatus predicti vbi distinctionem posui de varia anni acceptione hic de magno anno aliquid declarabo quod ibidem pretermisi. Notãdum igit̃ ꝙ de magno anno varie fuerunt opiniones de ipso enim loquit̃ Plato in thimeo libro secũdo super quo scribit Calcidius sed nõ ponit quantitatez huius temporis. Quidam aũt alius expositor ponit illũ continere.15000.annoꝝ ⁊ in hoc concordat Macrobius:sed Johannes de sacrobusco in compoto suo dicit ꝙ magnus annus est spacium temporis in quo oẽs

planete simul cum stellis fixis vniuersis ad loca que in prima origine mundi tenuerunt reuertuntur: de quo Josephus vbi loquitur de longeuitate antiquorum ponit q in .60000. annorum circulo magnus annus completur: sed premissa opinio de .15000. annorũ cõmunior est: vnde versus. Milia ter quinq mundus complectitur annos. Ut plato testatur magnum quos nuncupat annum: huic tñ vulgari opinioni non est fides adhibenda: naz vt dicunt experti astronomi stelle ideo fixe dicuntur in celo: quia motus earum vix comprehẽditur: de hoc motu stellarum fixarum: et de huius magni anni quantitate vide plenius infra ca. 36. in figura motus octaue spere post finem huius tractatus. Centum enim annorum curricula perlabuntur dum tantuz .1. gradũ pertranseunt cum qõlibet signum .30. gradus contineat. Et cum constet .12. esse signa sequitur stellas in 36000. annorum cursum suum perficere. et hic est magnus ãnus philosophorum de quo Plato et Aristotiles ac alij loquuntur: sed an talis sit futurus incertum est fm fidem catholicorum.

Capitulum .4.

Super verbo septimo vbi pro confirmatiõe opinionis fm Augustinum de longeuitate antiquorum d xi de annis fridaricis fm Alkabicium: hic describam eorundem annorũ tabulam fm Albumasar septimo libro maioris introductorij differẽtia octaua.

Planete.	Anni fridarici.	Añi maximi.	Añi maiores.	Añi medij.	Añi minores
Sol	10	1461	120	39 ꝺ	19
Luna	9	520	108	39 ꝺ	25
Saturnus	11	465	57	43 ꝺ	30
Jupiter	12	427	79	45 ꝺ	12
Mars	7	284	66	40 ꝺ	15
Uenus	8	1151	82	42	8
Mercurius	13	480	76	48	20
Caput	3	0	0	0	0
Cauda	2	0	0	0	0

¶ Hic autem notandum est q sicut quidam dixerunt quantitas temporis vite erit fm quantitatem annorum dictorum a planetis significantibus ãnos vite. Et sunt illi anni eorum maximi anni. Insuper fm aliquos vita hominis vltra 80. annũ est cõmuniter quasi mors: propter hoc vt dicũt q circa hunc terminũ anni iouiales deficiunt videlicet ãni iouis maiores qui sunt .79. Unde iupiter est planeta humanus adeo beniuolus et vitalis vt de eo dicat Julius fermicus q homines essent immortales si nunq in geniturіs hominis iouis benignitas vinceretur a malorum potestate scilicet a saturno et marte.

Capitulum .5.

SUper verbo nono vbi dixi de etatũ mundi distinctiõe hic breuez earum recapitulationez subijciam. Dico ergo ꝙ cum prima etas incepit ab adam vsqꝫ ad diluuium de hac est maior discordãtia. nam Augꝰ. xv. de ciui. dei ca. ij. dicit ꝙ in hac computantur ãni 2262. sm codices nostros: sed sm. 70. interp̃tes cum quibus concordant Eusebius ⁊ Beda in libro de temporibus ac alij omnes cõmuniter: hec prima etas continet annos. 2242. sed sm Hieronimũ hec etas non plene ꝯtinet. 2000. sed Albumasar dicit ꝙ inter creationem adc ⁊ diluuiũ fuerunt anni. 2226. mensis vnus dies. 13: hore. 4. In hac aũt materia hebrei a 70. interpretibus discordant vt patebit: sed magis a Josepho: quia ipse primo antiquitatũ ca. iij. ponit ꝙ pluuia diluuij incepit. 27. die aprilis: ⁊ vsqꝫ ad hanc diem ab adam fuerunt anni. 2656. quod quidem tempus vt ait idem in sacris libris conscriptum multa integritate significatum est: sed sm hebreos hec etas solum continet annos. 1656. Et hanc discordiam quidam nituntur ꝯcordare per hoc ꝙ de vno annorum nostrorum Josephꝰ fecit duos: ⁊ sic superfluit ille millenarius superadditus hebraice veritati. Unde cõmemorant Josephus et Beda ꝙ antiquorũ vita tam diurna apud modernos est inopinabilis nisi per viam istam scꝫ ꝙ vnus annus computetur pro duobꝰ vel pro quatuor: sed huic dicto ꝯtrariatur Augꝰ vt in tractatu predicto declaraui. Secunda etas ꝯtinet sm Josephum ⁊ Hieronimũ ⁊ hebreos ãnos. 292. sm vero. 70. ⁊ Aug. 1072. sm Bedam ⁊ Marianum. 522. sm Eusebium. 942. ⁊ Eusebius ⁊ sui sequaces computant sm annos solares: sed. 70. sm annos lunares quibus etiam vtunt̃ hebrei. Tercia etas ab ortu abrahe vsqꝫ ad regez dauid habuit ãnos. 942. per generationes. 14. sm vtrãqꝫ editionem: ⁊ hoc idem dicit Rabanus. Quarta etas sm hebreos ꝯtinet annos. 473. menses. 6. dies. 10. vt dicit ibidẽ Rabanꝰ sed sm aliquos continet. 474. integros: ⁊ in hoc ꝯcordat Beda: ⁊ hec etas fuit a principio regni dauid vsqꝫ ad transmigrationez babilonis. Quinta etas fuit a dicta transmigratione vsqꝫ ad natiuitatez christi: hoc est vt quidam dicunt a marcio ante combustionem templi in autumno factam vsqꝫ ad kal' aprilis vel marcij: vnde hebrei incipiunt annuz: ⁊ continet hec etas sm Rabanum ãnos 589. sed sm verissimam traditionem vt quidam dicunt sunt anni. 591. Sexta etas incipit a xp̄i natiuitate qui sm magistrum hystoriarum natus est in nocte dominice diei anno ab vrbe condita. 752. octauo kal' ianuarij. Et ea die qua dixit. Fiat lux: visitauit nos oriens ex alto. Quidam autem considerationem habentes ad quatuor etates hominis ⁊ ad quatuor signa principalia que distinguunt quatuor quartas zodiaci: iuxta hoc dixerunt q̃tuor mundi tempora vel etates videlicet vt patet infra capitulo. xxxiiij.

Capitulum. 6.

Super verbo. 10.⁊ duobus sequentibus:⁊ super finali ꝯclusione
preallegati tractatus addam hic breuem recollectionez variarũ
opinionum de annis ab origine mundi vsqꝫ ad natiuitatem xp̄i
Sciendũ est igitur ꝙ iuxta hebraicã veritatẽ a mundi creatione
vsqꝫ ad natiuitatẽ xp̄i fuerũt anni.3971.⁊ ſm mgr̄m hystoriarũ
vsqꝫ ad annuz tyberij.15.quo xp̄s fuerat baptisatus computant̃
ab adã ſm computationez hebraicã anni.4000.⁊ in hoc ꝯcordat Beda seq̄ns
Eusebiũ: ãnotando ꝙ.16.ãno tyberij fuerat principiũ.81.iubilei ſm hebreos
Ex quibus patet ꝙ a natiuitate xp̄i vsqꝫ ad.15.tyberij fuerunt.29.ãni cõpleti:
tñ sicut dicit Bacon in ep̄l'a ad clementẽ papã ſm hebraicã veritatez vt Beda
recitat fuerũt anni ab adam vsqꝫ ad xp̄m.3952.⁊ iste numer⁹ examinat̃ discur
rendo per oẽs etates ſm hebraicã veritatẽ: sed hanc hebreoꝝ computationez
non sequunt̃ plurimi sicut.70.interp̄tes Joseph⁹ Eusebius Orosius Ysidorus
Beda ⁊ alij multi sicut diffuse in dicto tractatu declaraui qui omnes maiorez
annorũ numerũ posuerunt: licet inter eos sit discrepantia que maxime ꝑuenit
ex varia cõputatione prime etatis de qua iam dictũ est. Et licet quidaz dicant
ꝙ cõputatio hebreoꝝ qui posuerunt vsqꝫ ad diluuium annos.1656.in quibus
87.cicli ⁊.3.anni magis sit seq̄nda:tñ Aug⁹ videt̃ sentire ꝙ.70.verius compu-
tauerũt vt patet.xv.de ciui.dei ca.xj. vnde maior pars autoꝝ illos insequẽdo
computat.2242.annos vsqꝫ ad diluuium vt Ysidor⁹ Eusebius Beda ⁊ plures
alij:⁊ Aug⁹ ab isto numero non multũ variat qui ponit.2262.nec multũ discor
dat Albumasar qui dicit libro.j.de magnis ꝯiunctionibus differẽtia.j.ꝙ iam
narrauit Belenus vel Bemen⁹ ⁊ alij extra eum ꝙ inter creationẽ ade ⁊ noctẽ
diei veneris qua fuit diluuium fuerũt anni.2224.vel.2226.mensis vnus dies
13.hore.4.idem Albumasar eodez libro in fine tractatus quarti refert ꝙ indi
plura annoꝝ milia estimauerunt. Ex p̄missis probabiliter ꝯcluditur ꝙ omnes
opiniones de ãnis mundi vsqꝫ ad xp̄m reijciende sunt que non se extendũt ad
5000.annoꝝ:⁊ recipiendi sunt numeri annoꝝ quos ponunt Eusebius ⁊ Beda
⁊ eorũ sequaces vsqꝫ.5199.⁊.5196.ſm.70.prout dicit magister hystoriarũ:vel
5330.vt dicit Odnithon:sil'r.5210.ſm Ysidoꝝ sicut quidam allegant ⁊.5500.
ſm grecos vt aliqui dicunt ⁊.5530.ſm quosdam codices ⁊.5326.anni.3.dies
16.hore.30.minuta ſm Albumasar ⁊ Alfonsum sequendo vnaz calculationẽ
vel.5328.anni dies.6.hore.8.minuta.30.sequendo aliam calculationem sup-
ponendo scꝫ ꝙ coniunctio significans diluuium precessit ipsum per.279.ãnos
vt dicit Aomar quem sequuntur alij astronomi preter Albumasar vt predictũ
est. Item si addant̃ illi anni quos ponit Aug⁹ ab adã vsqꝫ ad diluuiũ videlicet
2263.annis positis ab Alfonso a diluuio vsqꝫ ad xp̄m videlicet.3101.cũ dieb⁹
318.fient anni.5363.et dies.378. Isti ergo sunt numeri qui excedunt.5000.
annoꝝ:⁊ tñ inter illos est magna discordia;vnde verisimile est ꝙ ille numerus

quem ponunt Eusebius ꝛ Orosius ꝛ alij sequẽtes eos multũ accedunt veritati videlicet. 5199. ꝛ. 70. non discrepant ab eo numero nisi ꝙ ponũt. 3. ãnos minꝰ ꝛ in dicto numero Eusebij concordant Orosius Beda Marcus Martinus ꝛ Hildas in cronicis suis: quorum cõcordantia magnum dat argumentũ ꝙ iste numerus multum appropinquat veritati: sed astronomi qui precisius calculãt tẽpora ab isto numero aliqualr̃ discordant: nam ꝺm Albumasar ꝛ Alfonsum ponunt duo numeri suprascripti iuxta duplicem calculatoꝝ qui non discordãt nisi in. 10. diebus. Et sunt anni integri absqꝫ fractionibus. 5328. vt supra patet ꝛ isti numero etiaꝫ satis prope ꝯcordat ille numerus qui colligitur ab ipsis. 70. ꝛ ab Alfonso videlicet. 5343. ꝛ dies. 318. et similiter concordant multum cum numeris positis ab astronomis: numerus collectus ab Augustio et Alfonso: videlicet. 5363. ꝛ dies. 318. ꝛ maxime ꝯcordat multũ cum numerꝭ astronomoꝝ numerus ille quem assignant ꝺm opinionem. 70. interpretum videlicet. 5330. et ille numerus examinatur per omnes etates: ꝛ ideo cõcluditur ꝙ isti numeri vltimo positi sunt seruandi inter omnes alios ꝛ alij sunt reijciendi. Utrum aũt aliquis istoꝝ sit precisus incertum est: verisimilius tñ videtur ꝙ illi numeri ab astronomis collecti multum inuitantur precisioni. Quibus autẽ plus dubium relinqtur: nec hoc aliqs scire potest vt dicit quidã doctor nisi ei fuerit inspiratũ et hoc causa est magni erroris in astronomia: qa ꝓpter hoc vt idem ait q̃si impossibile est scire in quo orbe magno sumꝰ a mundi creatione qḋ tñ scire valde necessarium est ad astronomoꝝ iudicia vt postea tangetᷣ. Nec ista incertitudo annoꝝ mũdi solũ est causa erroris in astronomia: sed etiã scandali in theologia vt in dicto tractatu notaui. Utrum autẽ de hoc naturaliter hr̃i possit certitudo per viam quã ibi tetigi dubium reputaui: de qua re magis inferius apparebit.

Capitulum. 7.

OCcasione tante varietatis opinionũ predictarũ in computando annos mundi quidã assignauerũt. 10. errores seu causas quare plures errauerũt in calculatione tempoꝝ. Primo qa quantitatẽ anni diuersi diuersimode sumpserunt nec vera anni q̃ntitate vsi sunt: ꝛ de hoc Augꝰ. xv. de ci. dei ca. xij. et Solinꝰ circa principiũ libri sui sicut alibi declaraui. et specialiter de hoc dixi in tractatu predicto verbo. 6. ꝛ duobus sequentibus. Secundo quia supposito ꝙ omnes quantitatem qua vtitur ecclesia posuissent adhuc non bene precise ꝓcessissent. nam illa non est precisa vt declaraui in tractatu de correctione kalendarij. Et licet hic error sit modicus ꝛ parum fecerit ad propositum quantum ad annos integros tamen bene fecit quantum ad dies ꝛ dierũ fractiones. Tercius error quia diuersimode incipiunt annũ: ideo non est mirum si in computatione annorum non concordarunt. Quartus quia multi cum acciderũt fractiones annorum eas computauerunt pro anno integro sicut. 70. frequenter fecerunt.

Quintus error quia quidam p̄termiserunt aliquas generationes ⁊ in aliquibꝫ
pretermiserunt plures ānos: ⁊ in prima etate due generationes caynā: ⁊ in illa
⁊ alijs etatibus plures annos omiserunt vt ostendunt quidā autores. Sextus
quia āni in sacra scriptura ab aliquibꝫ magis erant mistici ⁊ enigmatici q̄z veri
anni sicut de. 6000. annorū Methodij qui potius habent significare. 6. etates
q̄z numerum annorum. Et ponunt eam aliqui ad exemplum qđ non multum
mihi videtur ad propositum pertinere videlicet de. 7. ebdomadibus Danielis
abbreuiatis que sunt. 490. anni lunares computati a secundo āno artarxersis
regis qn̄ permissum est templum reedificari vsqꝫ ad passionem. Septimꝰ error
fuit quia quidam noluerunt credere ꝙ antiqui ante diluuium vixerint per tot
annos sicut in sacra scriptura continet̄: ideo auferebāt. 1000. annos de prima
etate quos Josephus posuit sicut supra tactum est. Octauꝰ quia tp̄e diluuij nō
remanserunt nisi. 8. aīe de genere humano: vnde illi non multū tunc aduertert̄
ad annos qui p̄cesserunt ab origine mundi: q̄re difficile est annos ante diluuiū
precise calculare. Nonus fuit quia quidam nihil penitus dixerunt de tempore
durationis diluuij qđ vnum annum integrum continebat quem illi obmiserūt
Unde hebrei aliqui ponunt ꝙ annus diluuij fuit. 1657. alij ꝙ fuit. 1656. ⁊ per
consequens s̄m eos fuit annus. 3988. reuolutionis mundi. Et ista differentia
potest concordari ꝙ minor numerus sit annus diluuij inchoantis: maior vero
annus diluuij finientis. Aliqui autē inceperunt secundam etatem a principio
diluuij: aliqui vero a fine. Decimus error fuit quia sol in tēpore iosue stetit per
spacium vnius diei: ⁊ similiter in tempore ezechie per spacium. 10. horarum de
quibus non cōmemorat aliquis in calculatione temporum.

CIrca premissa occurrit quedam opinio merito reprobanda: nā
illi qui vt predictū est auferūt a prima etate mundi. 1000. annos
de numero iosephi vt eum ꝯcordent cū hebreis pro sua opiniōe:
hanc precipue allegant causam: quia vt dicunt prima habitatio
hominum fuit sub equinoxiali circulo vel prope tanq̄z sub loco
temperatissimo reddente terram fertilissimā ubi duo sunt yma
solsticia ⁊ duo alta: ideo hn̄t duas estates ⁊ duas hyemes q̄re de vno nostrorū
annorum fecerunt duos: ⁊ sic ille millenarius iosephi in prima etate superfluit
Sed ista ratio potest rationabiliter improbari: nā dicitur Geñ. iij. ꝙ misit deꝰ
adam de paradiso voluptatis vt operaretur terrā de qua assumptus est. i. s̄m
magistrum hystoriarum in agro damasceno de quo sumptus fuerat: et in quo
caym fratrem suum abel occiderat: et iuxta quem adam et eua sepulti sunt in
spelunca duplici. Hic vero ager est in valle mambre iuxta ebron ad orientē sic
dictus a damasco seruo abrahe: sicut scribunt cosmographi. Unde non est ille
ager prope ciuitatem illam magnam damascum qui caput est sirie: sed ab illo
loco distat fere per. 5. dietas. Constat aūt ꝙ ebron versus septentrionē circiter

per.4.miliaria distat a bethleem que.6.miliarib⁹ fere in austrũ a iherosolimis in dorso situata est:vnde patet ꝙ ebron non distat a iherusalẽ per duas dietas Sic ergo prima habitatio hominum cepit circa ebron bethleem ⁊ iherusalem: ⁊ cõtinue plus ⁊ plus processit versus septentrionem: sed ex tabulis azarchelis patet ꝙ latitudo iherusalem est.32.graduum: ⁊ eius longitudo.56.graduum Maxima vero solis eleuatio fuit ãno xpi.1345.sicut inuentum est.23.graduũ 29.minutorũ. Ergo latitudo iherusalem maior est maxima solis declinatione per.8.gradus ⁊.31.minuta:et per consequens prima habitatio hominum fuit circa tropicum estiuum per tantum spacium terre quantum correspondent.8. gradus in celo videlicet per.453.miliaria: et hoc supponendo ꝙ vni gradui in celo correspondent in terra.56.miliaria et due tercie vnius miliaris sicut dicit campanus. Ex quibus clare patet falsitas opinionis predicte. Cap.9.

SUper verbo.13.⁊.14.dicti tractatus:⁊ super primo cap̃.tractat⁹ de concordantia astronomie ⁊ narratonis hystorice:⁊ ad confirmandum ea que ibi dixi de coniunctionibus trium superiorum planetarum: hic allegabo quedam notabilia dicta magnorum autoruz. Notandũ est igitur ꝙ Messahala libro suo de coniunctionibus cap̃.ix.dicit ꝙ res maxime eueniunt ex coniunctione planetarũ altiorum:et hoc fit a tarditate motus eorum. Et cuz fuerint ꝯiuncti omnes tres in vno termino vel facie ⁊ aspexerit eos sol significat destructionẽ sectarum ⁊ regnoꝝ ⁊ eorum mutationẽ:⁊ res maximas ẜm eorum fortitudinẽ Et hec est maxima coniunctio que significat aduentus prophetarum:⁊ destructionem quorundam climatum: et precipue si adiuuerit aliquis planetarum inferiorum. Et ca.x.dicit ꝙ coniunctio saturni ⁊ iouis est coniunctio maior:et significat magnos euentus in mundo ⁊ sectas. Et ca.ij.dicit ꝙ cõiunctio saturni ⁊ martis est coniunctio media:⁊ significat euentus qui fiunt ex guerra ⁊ bellis ⁊ contrarietatibus: ⁊ cum eo concordat Albumasar libro.ij.de coniunctionib⁹ magnis differentia octaua. Cõiunctio vero iouis ⁊ martis vt dicit Messahala ca.xij.est ꝯiunctio minor ⁊ significat euentus ex pluuijs ⁊ niuib⁹ ⁊ corruptione aeris:⁊ etiam guerram:sed Ptolomeus ⁊ Haly in centiloquio propositiõe.58 ⁊.64.volunt intelligere per coniunctionem maiorem coniunctionem saturni ⁊ iouis in ariete:⁊ cõiunctionez mediam coniunctionẽ eorum cum mutantur in nouã triplicitatẽ:⁊ ꝯiunctionẽ minorẽ qñ ꝯiungunt in reliquis signis. Ca.10.

OCcasione premissoꝝ ⁊ super verbo.15.predicti tractatus ⁊ super ca.57.et.59.tractatus de ꝯcordantia astronomie ⁊ narrationis hystorice vbi aliqua dixi de quadaz trium superiorũ ꝯiunctione ⁊ de p̃sentis scismatis duratione. Hic aliquas magnas coniunctiones illam precedẽtes ⁊ aliquas sequentes volui breuiter annotare. Sciendum est igitur ꝙ sicut ibi dixi anno christi.1345.

Juenerunt tres planete supiores videlicet die. 21. marcij in eadem facie eiusdē signi videlicet, in. 19. gradu aquarij. Et preter hoc fuit eclipsis lune vniuersalis eodem tempore videlicet per. 2. dies τ. 9. horas ante coniunctionem magnam saturni τ iouis que tunc apparuit in eodem mense. Et illa eclipsis cum illis coniunctionib9 magnis significabat magnos effect9 τ durabiles fm astronomos sicut experientia docuit. Et illa cōiunctio que fuit in aquario signo fixo τ hoc significauit effect9 fortiores τ magis vniuersales: ac plus durabiles ꝙ alie coniunctiones que fuerunt in eadem triplicitate: τ ꝑsertim magis ꝙ ille que fuerūt in signis mobilib9 vel cōmunibus de quibus statim dicam. fuit enim vna coniunctio predictam imediate precedens anno xpi. 1325. τ fuerunt simul ꝯiuncti sol iupiter τ saturnus in. 19. gradu geminorū. fuit etiam alia supradictam imediate subsequens in anno domini. 1365. in. 8. gradu scorpionis. Et fuit media eorum scʒ saturni τ iouis ac solis coniunctio in libra: τ ita debuisset mansisse in triplicitate aerea in qua sumus: sed propter eorum directionem peruenit coniunctio eorum ad scorpionem. Et quia istud signum semper est inimicum religioni: ideo dixerunt aliqui ꝙ illa coniunctio valde significatiua fuit presentis scismatis. Et post anno christi. 1385. coniunctio eorum imediata in geminis: τ post hanc imediate sequens fuit anno. 1405. 12. ianuarij in. 25. g̃. aquarij. Et hanc quidam reputant facere per terminationem scismatis et vnione ecclesie propter coniunctionem duoꝝ superioꝝ in aquario in cuius triplicitate sumus: quia fit per hanc coniunctionē reditus ad signum triplicitatis aeree: licet imediate precedens fuerit in scorpione que pretendebat scisma: sed cū difficultate τ tarditate propter signū fixum: τ quia versus occidentez sunt planete: hec etiā coniunctio significabat odia principum almanoꝝ: τ hec sufficiant de illis magnis cōiunctionibus que illam (que fuit anno christi. 1345.) secute sunt.

Cap. 11.

Sed hic occurrunt alique magne coniunctiones que licet non fuerint in ariete: tamen merito debent specialiter designari: qa sub eis certe magne mutatiōes facte sunt τ notabiles effectus quos predicte coniunctiones diu antea precesserunt. Una fuit de qua in principio huius tractatus dictum est que signauit diluuium. Alia fuit tempore magni nabuchodonosor videlicet. 16. annis romanis cum. 336. diebus ante ipsum: τ ante xp̄m per. 763. annos τ. 281. dies τ hec fuit in principio triplicitat9 terree τ per ꝯsequens fuit mutatio τ ꝯiunctio saturni τ iouis in principio tauri marte existente in. 5. gradu arietis: hec ꝓcessit transmigrationem filiorum israhel: τ magnas mutationes indicauit. Alia fuit circiter per. 26. annos ante natiuitatez xp̄i τ fuit in signo cancri de qua dixi in verbo quinto tractatus predicti: videtur tamen fm aliquos ꝙ magis notanda esset illa que fuerit ante christum fere per. 6. annos in principio arietis: et hec

signauit super legem mercurialem futuram ꝑm aliquos astronomos: hec autē sola posita est ꝑm medios motus dictoꝝ planetarum. Cetere vero hic ānotate dicunt̄ a peritis astronomis fuisse diligenter verificate ⁊ adequate ex radicibꝰ verorum motuum ꝑm tabulas alfonsi. Alia fuit anno incarnationis xp̄i. 571. incompleto ⁊ fuit in. 5. gradu scorpionis: venere existente in. 1. gradu eiusdem signi: ⁊ hec ꝑm omnes significauit sectam machometi que sequebat̄ postea per 50. annos fere videlicet anno xp̄i. 661. fere vt plenius notaui in dicto tractatu de concordia astronomie ⁊ narrationis hystorice. Et imediata eorū cōiunctio precedens videlicet saturni ⁊ iouis fuisset circa annos xp̄i. 600. circa principiū cancri si fuissent directi: vel circa finem geminorum si fuissent retrogradi. Alia fuit dictorum duorum planetarum etiam notabilis coniunctio post annos xp̄i 808. completos adiunctis. 193. diebus cum. 23. horis fere ⁊ fuit in. 6. gradu sagittarij: ⁊ etiam fuit mutatio triplicitatis aquatice in igneam ⁊ hec debuisset fuisse in principio sagittarij: sed propter eorum directionem processit vsq₃ ad. 6 gradum eiusdez. Sub hoc autem tempore viguit dominium francigenarum ⁊ presertim karoli magni ⁊ suorum: ⁊ alij effectus notabiles sunt secuti. Alia fuit eorundem planetarū coniunctio anno xp̄i. 1226. incōpleto die quarta marcij vel aprilis circa principium aquarij videlicet ambobus existentibꝰ in. 3. gradu aquarij: ⁊ fuit ibi mutatio triplicitatis terre in aereaz: in qua triplicitate adhuc ad presens sumus ⁊ erimus in eius participatione ⁊ significatiōe vsq₃ ad ānos 1465. vel circa: ⁊ ibidem tunc erit coniunctio eoꝝ: ⁊ etiam mutatio triplicitatis aeree in aquaticam: ⁊ quia tunc mars fuit in angulo celi in scorpione in domo propria multum fortis illa coniunctio habuit significare super mutationibus ⁊ destructionibus regnoꝝ ⁊ regum pturbationibus legum: ⁊ sub hac ꝯiunctione inceperunt ordines predicatorum ⁊ minorum: et sub eodem tempore inualuit dominium tartarorum multaq₃ alia mirabilia sunt secuta.

SEd adhuc de aliquibus maximis cōiunctionibus expedit verā calculationez subiungere. Sciendū est ergo q̄ sicut aliqui periti astronomi dicunt se veraciter calculasse ⁊ practicasse ꝑm radices alfonsi post xp̄m. 53. annis solaribus completis cum. 91. diebus videlicet secunda die mensis aprilis āni. 54. incompleti fuit vna coniunctio saturni ⁊ iouis in capite arietis videlicet pertransitis vno gradu ⁊. 17. minuto signi arietis existente tunc sole in. 2. gradu ⁊ mercurio in. 6. gradu eiusdez signi: ⁊ hec ꝯiunctio ꝑm eos licet nullum habuit significatū super terremotibus seu diluuijs magnis propter debilitatem ⁊ casum saturni ⁊ martis ⁊ remotionem eoꝝ ab angulo terre ⁊ a signis terreis: tn̄ alios maximos effectus durabiles ⁊ adhuc durantes signauit: et adhuc sumus in partipatiōe ⁊ diuisione eiusdem ꝯiunctionis ⁊ erimus per multos ānos. Et post predictam saturni ⁊ iouis ꝯiunctionem fuit vt dicunt alia eorum ꝯiunctio vera sub anno

dñi·908·26·marcij: ꝛ fuit in·9·gradu arietis: deinde post annos xp̄i·1761·erit iterum vna cõiunctio eorum in·16·gra·arietis· Et postea anno xp̄i·2616·con iunctio eoꝝ vera in·25·gradu arietis: ꝛ iste cõiũctiones nõ sunt simpliciter de maximis quia nõ sunt in principio arietis sed vt dicunt post has intermedias erit vera maxima circa principiũ arietis circa annos xp̄i·3469·ꝛ sic ſm eos int̃ predictas duas cõiunctiones veras simpliciter maximas sunt anni·3415·vel circiter. Nõ tamẽ per hoc excludit̃ quin alique fuerunt intermedie coniunctio nes vere simpliciter maxime.

Cap̄·13·

SI vero obijciat̃ ꝙ hec sunt contra illud qđ in dictis tractatibus de cõcordia sepe allegatũ est in Alkabicio ꝛ alijs videlꝫ ꝙ satur ni ꝛ iouis cõiunctio in principio arietis fit in·960·annis semel re spondet̃ ꝙ illud ꝛ alia que ibi dicta sunt de temporibus vnifor mibus illius cõiunctionis ꝛ aliarũ sunt intelligenda de coniun ctionibus medijs ꝛ nõ de coniunctionibns veris. Nam coniun ctionũ verarũ tempora raro sunt vniformia seu equalia. Exemplũ de cõiũctio ne solis ꝛ lune quia sicut dixi in tractatu de ciclo lunari: licet cõiunctio media solis ꝛ lune id est reditus lune ad solem ſm vtriusqꝫ cursum mediũ semper fiat in equali tempore tamẽ tempus lunationis vere id est tempꝰ reditus lune ad solem ſm vtriusqꝫ cursum verũ raro est equale tempori lunationis equalis cũ lunatio vera quãdoqꝫ maior est lunatione equali quandoqꝫ minor. Et ita pro portionabiliter in alijs cõiunctionibus planetarũ. ¶Nota ꝙ in veris cõiunctio nibus·5·planetarũ specialẽ facit varietatẽ ꝛ difficultatẽ eoꝝ retrogradatio ꝛ directio· Nam·3·superiores a sole retrogradi sunt·4· signis ꝛ postea·8· signis directe vel fere. Et venus postq̃ꝫ transiuerit solem·45·gradibus vsqꝫ ad·48·vl̕ circiter incipit esse retrograda. Mercurius postq̃ꝫ solem transiuerit·23·gradi bus vsqꝫ ad·25·vel circiter fit retrogradus: sed tamen astronomi iudicant ſm cõiunctiones veras quia autores volũt influẽtias planetarũ magis habere ꝓ cessum in cõiunctionibus veris q̃ꝫ in medijs. Unde ſm Alkindũ in effectibus magnis prouenietibus ex magnis cõiunctionibus saturni ꝛ iouis nõ debemꝰ habere respectũ ad eoꝝ motus medios sed ad veros ꝛ ad verã eoꝝ cõiũctionẽ lꝫ Albumasar ſm medios motus eoꝝ ꝓcesserit. Nec propterea tantus auctor ĩ hoc oĩno reprobãdus est quia vt credo ipse ꝓcessit in computationibus muta tionũ magnarũ ad propinquũ qđ fieri solet cũ medijs motibus ꝛ nõ veris. Ex predictis manifeste sequit̃ ꝙ cũ illa cõiũctio triũ superioꝝ anno·1345· de qua dictũ est fuit cõiũctio vera ꝛ nõ media nõ est possibile ꝙ cũ similis fiat in oibus 224·annis sicut aliqui dixerũt vt recitaui verbo·15·tractatus de cõcordia sed media cõiunctio illi correspondẽs sequebat̃ eam ꝛ fuit circa·23· iulij eodẽ an no in·25·gradu aquarij uel fere· Utrũ aũt inter duas tales medias cõiunctio nes fuerunt·224·anni vt ibi ponit̃ nõ est certum. Et cuꝫ hoc ibi positum fuerit

pro exemplo nō requiritur illius exempli verificatio: quia quodcūq; certū temp^9 signatum inter duas tales cōiūctiōes medias seu duas alias quorūlibet planetarū sufficeret ad propositū illius quod ibidē querit̄. Hic vero notandū est φ cōiunctio triū superiorū vera vel etiā media rarissime fit ſm eūdē gradum ⁊ ideo non posuerūt de hoc autores regulam certam sed tamen in. 40. annis vel circiter in vno signo cōiungunt̄ saturnus ⁊ iupiter ⁊ in eodez signo vel prope inuenit̄ mars ⁊ hoc large loquendo isti tres possunt dici cōiuncti verbi gratia. Anno. 1345. fuit vna talis cōiunctio ipsorum triū ⁊ postea anno. 1385. deinde erit alia anno. 1425. vlterius sequitur ex premissis φ falsa est illa opinio quā recitaui verbo. 20. eiusdem tractatus. Nec deductio ibi facta vel cōsignatio. 8. cōiunctionū maximarū super illa fundamenta cōtinet veritatē: sed hoc postea manifestius declarabo. Caplm. 14.

Upcr. 16. ⁊ super verbo. 17. vbi narraui varias opiniones de pncipio anni ⁊ de loco celi sub quo fuit iniciū mundi. Hic ad illoꝝ declaratione aliqua notāda subiungam. Sciendū est igit̄ φ licz varie gentes aut nationes diuersimode inceperint annū suuz: tamen nō omnes ideo posuerūt initiū mundi vbi fecerunt inicium anni verbi gratia: licet romani inceperint annū suum in solstitio hyemali nō tamē hoc fecerūt quia ponerent ibi fuisse iniciū mūdi: sed quia vt dicit magister historiarū in principio ianuarij tunc vel pauloante incipit sol nobis apparere: licet aūt hebrei incipiant annū in equinoxio vernali: nō tamen est concors hebreoꝝ opinio φ ibi mundi fuerit iniciū. Pro cuius declaratione notādum est φ vt quidam dicūt aliqui doctores hebrei quos cōmuniter moderni iudei insequunt̄ posuerūt φ anno dñice incarnationis. 1204. ſm dionysiū fuit. 22. septembris feria quarta fere vltimus dies. 266. reuolutionis a principio mūdi ⁊ illū annū primū reuolutionis prime ponūt solum fuisse in imaginatione exceptis. 6. diebus vltimis ideo istum annū vocāt annū vanitatis seu imaginatū. Et vltimū diem illius dicūt fuisse diem sexte ferie ⁊ ibi fuisse creatum Adam ⁊ in eadem fuisse primam cōiunctionē mundi realem post horas 14. Ita φ adam in ipso die creationis sue in vespere vidit primā nouam lunā ⁊ i sequēti sabbato ⁊ in crastino incepit. 29. prime reuolutionis siue primi cicli lunaris. Hoc aūt φ pro sex diebus vltimis totū vnū annū imaginant̄ notabile est quoniā pro regula habent φ in computando annos quos semper a certo mense incipiunt pro vno tantū die alterius anni totuz annū ponūt in numero vt si quis regnauerit die alicuius anni sequenti anno dicat̄ duobus annis regnasse. Isti ergo ponūt quod luna fuit creata soli cōiuncta ⁊ φ prima mundi creatio fuit in septembri videlz. 21. die huius mensis vbi scribimus festū sancti Mathei: sed etiam Uincentius in speculo parte prima in principio dicit φ arabes ⁊ egyptij incipiunt annum a septembri quia in creatione mūdi legunt̄ arbores fructū habuisse. Alij aūt ponunt mūdum incepisse in octobri. Et hoc

probare nititur Bacon in epistola ad clementē papam vbi loquitur de principio mūdi inducēs textum scripture Exodi.23.et.24.capitulo vnde concludit ꝙ non est dubium quin ſm ordinem temporū naturalē principium mūdi fuerit in lunatione octobris. Et hoc vt dicūt astronomi oriētales egyptij greci ꝛ persi: ꝛ quasi omnes considerāt qui a patriarchis ꝛ prophetis habuerūt astronomiā. Et licet moyses cōstituerit anni principium in aprili quantum ad initia solēnitatū vt dicit Josephus tamē in alijs obseruauit principiū mundi ꝛ anni in octobri. Alij aūt dicunt principiū mundi fuisse in aprili videlicet in equinoctio vernali ꝛ hec est cōmunior opinio vt statim dicet. Cap. 15.

Notandū ergo ꝙ cōmuniter astronomi docent resoluere annos ab origine mundi ab introitu solis in arietem. Et in hoc concordant antiqui astrologi vt Albumasar vt allegaui verbo. 19. tractatus predicti. Similiter Hali abenragel libro octauo capitulo.35. dicit ꝙ inuētum est in libro cronicarum mundi ꝙ signum mundi est aries ꝛ planeta eius sol in ascendente eius est cancer ꝛ iupiter in eo. Et concordat maior pars theologorum ꝛ compotistarū ꝙ mūdus fuit creatus in vernali equinoxio ꝛ vsus ecclesie tenet principiuꝫ seculi tūc fuisse. Concordant in hoc Isidorus ethymologiarum Rabanus magister historiarū Seruius super georgica Uincentius in speculo historiali: Johannes de sacrobusco linconien. ꝛ plures alij. Unde patet quod apud ecclesiam catholicam hec opinio cōmunior est ꝛ probabilior estimatur. Si vero queratur cur antiqui astrologi reuoluebant annos mundi ab introitu arietis ꝛ quare iniciuꝫ signorum ibi esse voluerūt cum in circulo nullum principiū esse videatur. Respondetur ꝙ ſm ꝙ dicunt Julius firmicus libro tercio in principio ꝛ Macrobius super somnio scipionis circa medium vbi agit de principio mūdi ꝙ incipiens die isto qui primus omniū luxit. Inuenimus mediū celi in ariete esse positum quia super medium celi in omnibus genituris possidet principatum. Et quia mediuꝫ celi quasi vertex esse dicitur. Et quasi mundi caput in exordio lucis apparuit. Et quia ex hoc loco totius geniture fūdamēta colligimus oportune ex hoc signo iniciū oībus signis datum est presertī cū maxia pars stellarum ꝛ ambo luminaria radios suos in hoc signū miserūt. Et ī hoc cōcordat Albumasar tercio maioris introductorij differētia qnta ī pricipio. Licet aūt hec opinio alijs probabilior videatur tñ nō est certa sed apud multos sapiētes sub dubio relinquitur. Et huic snīe nō discordāt ea q̄ dixi verbo. 18. tractatus supradicti. Cap. 16.

Uper verbo. 19. eiusdē tractatus vbi ſm vnam opinionē temptaui describere figurā seu faciē celi in principio mundi hic aliq̄ volo tangere dubia cōsideratione digna. Primuꝫ est ꝙ sicut in eodē tractatu notaui ſm varias opiniones de principio mūdi varie essent describēde huiusmodi figure. Secūdum dubiū est quia etiam p̄supposita cōmuniori opinione ꝙ mundus creatus

sit in equinoctio vernali illi qui hoc ponūt nō cōcordant in figura celi. Et hoc patet multipliciter primo qꝛ ꝯm aliquos astronomos aliqui sunt gradus in signis zodiaci qui dicunt̄ domus planetarū: quia sub illis planete dicunt̄ fuisse creati. Et sequēdo hanc opinionē in dicta figura positi sunt planete in domibus suis ꝑter solem ⁊ lunā. Sed ꝯm alios videt̄ ꝙ eadē rōne omnes deberēt poni in domibus suis. Cur enim tam uarie ꝙ sic ponant̄ aliqui ⁊ nō alij. Secūdo qꝛ ibi nō ponit̄ mercurius sicut planete alij in domo sua principali videlicet in virgine quia nō pōt tantū distare a sole sed ꝯm aliquos cōsimili ratione: nō debet ibi poni in geminis quia mercurius nō potest distare a sole vltra 23: gradus. Et ideo deberet ibi poni in tauro vel in piscibus. Et remanet dubiū in quo illoꝝ signoꝝ ⁊ in quoto gradu Tercio iupiter ponit̄ ibi in sagittario vel ꝯm aliquos debet poni in piscibus. Sed vt in precedenti capitulo dictum est Haly ponit ꝙ ascendēs mūdi est cancer ⁊ iupiter in eo. Et in hoc Albumasar videt̄ cōcordare ⁊ ideo premissa figura nō est totaliter ꝯm eum quantū ad situationē planetarum. Quarto aliqui recitant ⁊ hoc dicit doctor anglicus ꝙ ismaelite ⁊ caldei dicunt solem in prima parte arietis esse creatum: saturnū in prima parte capricorni remotum a sole. 90. partibus: iouem in prima parte sagittarij remotū a sole. 120. partibus: martem in prima parte scorpionis remotum a sole. 150. partibus: mercuriū in prima geminoꝝ remotū a sole. 60. partibus. lunā in prima cancri remotam a sole. 90. partibus. Et ꝯm hanc opinionē describenda est figura celi longe aliter ꝙ̄ ibi posui: vnde ex predictis patet ꝙ in dicto tractatu merito dixi quia valde difficile est huiusmodi figuram certitudinaliter describere ⁊ in fine eiusdem conclusi ꝙ de hoc ⁊ alijs concernentibus scripseram ibi non diffinitiue determinando sed disputatiue inquirēdo ista reseruans examini peritoꝝ

Cap. 17.

Super verbo. 20. ⁊ vltimo tractatus predicti hic signanter notandū est ꝙ sicut iam supra tetigi falsa est opinio quā ibidem recitatur que ex premissa figura celi nitit̄ primam cōiunctionē maximā a priori concludere ⁊ cōsequenter alias coniūctiones maximas consignare. Et hoc patet multipliciter primo quidem quia falsa est deductio qua ibi concludit̄ ꝙ prima coniunctio maxima fuit anno ab origine mūdi. 320. vel circiter. Nam si hoc esset verū tunc sicut ibidem cōcludit̄ fuisset vna maxima cōiunctio ante diluuiū per duos annos vel circiter. Hoc aūt esse non potuit sicut in primo capitulo presentis tractatus sufficiēter probatum est. Similiter vt ex deductione eiusdem opinionis patet fuisset vna cōiunctio maxima ante xpi incarnationē annis circiter. 225. Et vna alia post incarnationē annis. 735. vel prope sicut ibidē dicit̄ sed hoc non videt̄ possibile quia sicut in duodecimo capitulo presentis tractatus dictū est post incarnationē anno. 53. fuit vera cōiunctio maxima ⁊ hec nō potuit distare a con-

iũctione media ſibi correſpõdẽte per tot annos ſicut vni vel alteri illarũ duaꝝ
aſſignant̃. Ex quibus patet ꝙ loquendo de cõiũctionibus medijs que dicunt̃
fieri in.960.annis:ille.8.cõiũctiones maxime que ibidẽ cõſignate ſunt ⁊ etiaꝫ
in tractatu de cõcordia aſtronomie ⁊ narrationis hiſtorice nõ habẽt veritatẽ
vbi aũt huiuſmodi cõiũctiones medie veraciter debeãt cõſignari propono in
ferius declarare ſi deus mihi cõcedere voluerit. Cap̃.18.

SEd prius aliqua notare volui ſuper tractatu predicto de cõcor/
dia aſtronomie ⁊ hiſtorice veritatis videlꝫ ſuper primo capitulo
vbi leuiter tetigi de reuolutionibus ſaturnalibus que fiũt in.30.
annis ſm Albumaſar ⁊ de reuolutionibus magni orbis qui ſm
alios aſtronomos fiũt in.360.annis. Et dicaꝫ etiã aliqua ſuper
47.capitulo ⁊ alijs ſequẽtibus vſqꝫ ad.60. In quibus de dictis
reuolutionibus ſaturnalibꝰ ſatis diffuſe tractaui. Super his igit̃ notãdũ eſt ꝙ
de predictis reuolutionibꝰ ſaturnalibꝰ pauci aſtronomi preter Albumaſar cõ
ſiderãt aut per eas iudicãt. Et vnde illã cõſideratiõe habuit vel vbi has re/
uolutiones computare inceperit cauſam inuenire nõ potui niſi ꝙ ſicut aliqui
dicunt ſi ſciret̃ aliqs magnꝰ effectus ſaturninꝰ ab illo tũc poſſet incipi huiuſmo
di ſaturnina reuolutio ſed iſtud eſt debile fundamẽtũ. Et ideo aſtronomi cõ/
munius ⁊ verius iudicãt ꝑ reuolutiones orbis magni que propinque ſunt ĩ nu
mero annoꝝ ad dictas reuolutiones. Quare de illis hic aliquid dicere expe/
diens iudicaui. Cap̃.19.

SCiẽdũ eſt ergo ꝙ antiqui philoſophi dixerũt ⁊ experiẽtia docuit
ꝙ ſigna ⁊ planete dominant̃ orbibus ſucceſſiue id eſt vnũ ſignuꝫ
⁊ vnus planeta regũt mũdũ vniuerſaliter per.360.annos ⁊ hoc
temporis ſpaciũ vocãt orbem magnũ vnde Leupoldus tracta/
tu.5.ſũme ſue vbi breuiter enumerat ea ꝑ que ſciunt̃ generales
⁊ maiores mũdi alteratiões. Inter illa ponit ꝙ ſciunt̃ per duos
orbes cõtinẽtes.360.annos ⁊ ꝑ ſigna dominãtia in cõiũctione diluuiũ ſignifi
cante. Oẽs aũt aſtronomi cõiter dicũt ꝙ in cõiũctione ſignificãte diluuiũ que
ipm preceſſit per.279.annos incipiebat nouus orbis. Et hoc ponit Aomar in
fine libri ſui de natiuitatibus allegãs ad hoc Aroſaxat. Et dicit ꝙ illi orbi pre
fuit ſaturnus cũ ſigno cancri. Et cõcordat in hoc Albumaſar primo de cõiun/
ctionibꝰ magnis differẽtia prima. Nota ꝙ ibi dicit Henricus de machlinia ꝙ
albumaſar magnã facit vim de ſignis orbium ⁊ dominijs eoꝝ necnõ de conſe
quẽtibus ad hoc. Et quia huiuſmodi rei fundamentũ cõſiſtit in verificatione
numeri annoꝝ cõiũctionis ſignificãtis ſuper diluuiũ: ideo diligẽter cõſiderat
per tabulas ad meridiẽ mechlinie cõpoſitas quas ipſemet correxerat vtrũ eue
nerit illa cõiũctio per.3958.annos ante annũ cõiunctionis ſignificãtis ſuꝑ ſe/
ctã arabũ ⁊ reperit in illo anno ſaturnũ a ioue diſtare qͣſi ꝑ.4.ſigna:quapropt̃

corruptũ esse indicauit numerũ quẽ ibi ponit Albumasar ideo approbãdo nu
merũ quẽ ponit Aomar libro de natiuitatibꝰ dicit ꝙ respexit ad annos.3951.
ante cõiũctionẽ significantẽ sectã arabũ ⁊ inuenit quesitũ ⁊ ibi mirabilẽ modũ
cõiũctionis ad illud tẽporis inuenit de quo supra circa primũ capitulũ. Nisi ꝙ
ipse ponit dictã cõiũctionẽ precessisse diluuiũ p.287.annos: sed opinio Aomar
est cõmunior vt in capitulo primo huius tractatus dictũ est. Si ergo illi.279.
anni ab illa cõiũctione vsqꝫ ad diluuiũ addanẽ annis a diluuio vsqꝫ ad xp̄m q
sunt anni.3101.dies.318. ſm Alfonsum resultant a dicta cõiũctione significã
te diluuiũ vsqꝫ ad xp̄i natiuitatẽ anni.3380.9.dies ex predictis. Quos annos
si diuiserimꝰ p.360.annos qui sunt quãtitas vnius orbis fit numerus quotiẽs
9.⁊ remanẽt anni.140.indiuisi. Cum ergo in cõiunctione significãte diluuiũ
inceperit nouus orbis cui p̄fuit saturnus cum signo cancri vt dictũ est. Ex hoc
manifeste sequiẽ ꝙ orbi in quo xp̄s fuit natus prefuit mars cum signo arietis.
Et ꝙ annus natiuitatis xp̄i fuit.141.annus.10.orbis a cõiunctione significã-
te diluuiũ sicut patet legittime calculãti distribuẽdo planetas ⁊ signa illis.10.
orbibus.

Cap.20.

EX predictis quidam inferũt ꝙ falsa est opinio quam composuit
Odinton videlicet ꝙ primo orbi a principio mũdi dñabaẽ aries
tãqꝫ circuli pñcipiũ. Et sol pre alijs planetis eo ꝙ oẽs alij planete
nituntẽ motu solis hoc fundamẽto presupposito dicit vltra ꝙ ad
talem reuolutionẽ signoꝝ cuilibet distribuẽdo annos.360. pro
vno orbe magno necessario requirunẽ anni solares equati.4320
Et tot esse debuerũt vt ipse ait ad hoc ꝙ incarnatio xp̄i correspõdet primi ho-
minis creationi. Si igiẽ diuidamꝰ.4320.p.12.nihil remanebit ⁊ per cõsequẽs
pficienẽ seu dñabunẽ orbi incarnationis ⁊ similiter passionis xp̄i signũ arietis
⁊ iupiter fidei prelatus si p.7.planetas distribuerimꝰ. Si aũt his.4320.annis
vsqꝫ ad incarnationẽ addamꝰ.33.annos quibus fuit xp̄s in carne fient.4153.
vsqꝫ ad passionẽ quos si diuidamꝰ per.19.remanẽt.2.⁊ sic erit annus passio-
nis.29.annus cicli decẽnouenalis sed hec opinio est cõtraria cõiori opinioni
de annis ab origine mũdi vt patet ex supradictis: similiter eiꝰ fundamẽtuꝫ est
cõtra cõem opinionẽ astronomoꝝ de magnis orbibꝰ de quibus in precedenti
capitulo dictũ est ideo aliqui eam reprobãt dicẽtes cõi opinioni astronomoꝝ
esse credendum.

Cap.21.

SEd quãtũ ad istud fundamẽtũ magis occurrit dubietas. Nam
huic opinioni cõcordare videẽ dictũ Haly ⁊ etiã Albumasar vbi
supra allegatũ est qꝛ dicũt ꝙ signũ mũdi est aries ⁊ planeta eius
sol ⁊ in ascẽdẽte eius est cãcer ⁊ iupiter in eo. Similiter Albuma
sar ponit vt supra dictũ est ꝙ ab Adam vsqꝫ ad diluuiũ fuerũt an
ni integri.2228. A quibus si subtrahamꝰ annos qui fuerũt a cõ-

iūctione diluuij vſq͛ ad ip̄m diluuiū remanēt anni. 1947. ab adā vſq͛ ad con/
iūctionē p̄dictā. In hoc aūt ānoꝝ ſpacio nō fuerūt niſi qnq͛ magni orbes cuꝫ
aliquibus annis q̄ nō cōplēt qntū orbē quod ſic patet. Nā ſi. 1947. diuidamꝰ
ꝑ. 360. erit numerꝰ quotiēs. 5. ⁊ remanēt anni indiuiſi. 147. Ex quibꝰ ſequit̄ ꝙ
ſm illā cōem aſtronomoꝝ opinionē in principio mūdi non incepiſſet magnus
orbis ꝙ videt̄ incōueniēs. Et hoc tn̄ nō ſequeret̄ ſm aliaꝫ opinionē p̄dictā vn̄
pꝫ ꝙ magna eſt in his aſtronomoꝝ opinionibꝰ dubietas ⁊ modica certitudo
Et hoc auget iterū difficultatē in deſcriptione figure celi a principio mūdi. Ex
quo vlteriꝰ ſequit̄ ꝙ valde difficile eſt vel forte impoſſibile ex prima figura celi
ānos ab origine mūdi ꝑ viā a priori veraciter calculare. Nā ſi hoc fieri potuiſ/
ſet nō ē veriſile ꝙ periti aſtronomi iſtud facere neglexiſſent. Cap. 22.

Remiſſis diebꝰ nō obſtātibꝰ expediēs videt̄ ſequendo cōem opi/
nionē aſtronomoꝝ orbē magnū in quo nūc anno xp̄i. 1414. ſu/
mus ingrere. Notandū ergo ꝙ anno xp̄i. 1345. quo fuit illa ter/
cia planetarū cōiūctio de qua ſupra dictū eſt vſq͛ ad annū imp/
fectū adiūctis annis. 279. q̄ fuerūt a cōiūctione ſignificāte dilu/
uiū vſq͛ ad diluuiū ⁊ deinde adiunctis annis q̄ fuerūt a diluuio
vſq͛ ad annū p̄dictū ꝑfecti fuerūt in toto āni. 4725. ſicut pꝫ ex ſnīa aucap libro
ſuo de magnis reuolutiōibꝰ. Nā ſm eū āni a diluuio vſq͛ ad xp̄m fuerūt. 3102
⁊ hoc idē dicit Odinton. Cū tn̄ ſm Alfonſuꝫ fuerūt anni. 3102. ⁊ dies. 318. vn̄
videt̄ ꝙ cōputādo iſtos dies ⁊ oēs alias fractiones que reſultāt in illo tp̄e cō/
uenient̄ ſuꝑaddi pōt vnus integer annꝰ ſuꝑ duos annos poſitos ab Alfonſo.
Si ergo illis. 3102. annis addant̄. 279. anni a cōiunctione diluuij vſq͛ ad di/
luuiū ip̄m ⁊ ſimiliter. 1344. anni a xp̄o vſq͛ ad predictū annum. 1345. imperfe
ctū erunt in toto anni predicti. 4725. Ex quibus patet ſm Aucap ⁊ Aomar ꝙ
predicto anno xp̄i. 1345. imperfecto peruenit ſignū magni orbis ad leonem ⁊
dn̄s eius orbis de planetis fuit luna. Et gradus aūt ad quē ꝑuenit directio vł
diuiſio fuit. 16. tauri ⁊ eiuſdē diuiſor fuit ſaturnꝰ ſicut patet deducēti ſm aſtro
nomoꝝ doctrinā. Et dominabit iſtud ſignū leonis ⁊ iſte planeta ſcꝫ luna vſq͛
ad ānos dn̄i ꝑfectos. 1679. Et tūc erūt. 18. reuolutiones magni orbis ꝑfecte.
Et incipiet. 19. reuolutio cui dn̄abit̄ ſaturnꝰ cū ſigno virginis ⁊ ꝓportionabilit̄
diuidi poſſunt orbes magni a principio mūdi vt patebit Cap. 23.

Uia ergo aſtronomi in ſuis iudicijs multū conſiderāt ad orbes
magnos: iō oēs hic diſtinguere volui qꝛ ad eos aptari poterunt
multi magni ⁊ notabiles effectus ⁊ mirabiles mutationes de q̄/
bus ſcripſi ī tractatu de cōcordia aſtronomie ⁊ narratiōis hiſto
rice. Ex p̄dictꝭ igit̄ colligere poſſumꝰ ꝙ a pricipio mūdi non fue/
rūt niſi. 18. orbes magis cōpleti videlꝫ. 5. ante illā cōiunctionem

que significauit diluuiū. Et post eā. 13. vsqꝫ ad orbem magnū sub quo sumꝰ de
presenti. Primus itaqꝫ orbis cōpletus incepit anno a principio mūdi. 148. sm̄
cōputationē Albumasar de qua supradictū est: sed sm̄ cōputationē Eusebij q̄
cōmunior est sm̄ quā hic annos vsqꝫ ad diluuiū prosequar incepit anno. 164.
quia Eusebius ponit. 16. annos plusqꝫ Albumasar a principio mundi vsqꝫ ad
diluuiū. Et quia nullus preter Josephum ponit tot annos ante principiuz di/
cti primi orbis qui possent facere vnum orbem completū: ideo ille ponit̄ primꝰ
quia nullus precessit qui habuerit principiū in re sed solum in imaginatione si
cut supra dictū est de anno primo reuolutionis lunaris quē hebrei ponunt so
lum fuisse in imaginatione exceptis. 6. diebus vltimis. Similiter ergo assigna
ri posset vnus magnus orbis qui nō fuisset in re sed solum in imaginatione ex
ceptis. 163. annis vltimis: sed illum nō pono primum quia nō habuit realiter
principiū nec integraliter complementū illis tamen annis. 163. predictis pre/
fuit signū capricorni: ꝛ de planetis iupiter. Et cōsequenter primo orbe comple
to prefuit signum aquarij ꝛ de planetis mars ꝛ sic successiue distribuendo si/
gna ꝛ planetas sm̄ ordinem. Unde secundus orbis magnus incepit āno a p̄n
cipio mundi. 524. cui prefuit signū pisciū ꝛ de planetis sol. Terciꝰ incepit anno
884. cui prefuit aries ꝛ venus. Quartus anno. 1244. cui prefuit taurus ꝛ mer/
curius. Quintus anno. 1604. cui gemini ꝛ luna. Sextꝰ anno. 1964. vbi fuit cō/
iunctio que significauit diluuiū cui orbi prefuit cancer ꝛ saturnus: Septimus
anno. 2324. cui leo ꝛ iupiter. Octauus anno. 2684. cui virgo ꝛ mars. Nonus
anno. 3044. cui libra ꝛ sol. Decimus anno. 3404. cui scorpio ꝛ venus. Undeci/
mus anno. 3764. cui sagittarius ꝛ mercurius. Duodecimus anno. 4124. cui ca
pricornus ꝛ luna. Decimustercius anno. 4434. cui aquarius ꝛ saturnus. Deci/
musquartus anno. 4844. cui pisces ꝛ iupiter. Decimusquintus āno. 5204. que
fuit. 10. orbis a cōiūctione diluuij sub quo natus est xp̄s anno eiusdem orbis
141. cui orbi prefuit aries ꝛ mars vt supra dictū est. Decimussextus orbis ince
pit anno. 5564. cui taurus ꝛ sol. Decimusseptimus anno. 5924. cui gemini ꝛ ve
nus. Decimusoctauꝰ anno. 5284. cui cancer ꝛ mercurius. Decimusnonus que
nūc currit anno xp̄i. 1414. ꝛ nōdū est completus incepit anno. 6644. cui preest
leo ꝛ luna. Uicesimus incipiet anno. 7004. cui preerit saturnus ꝛ virgo: ꝛ hoc
erit anno xp̄i. 1659. vt dictū est. Ex predicta magnoꝝ orbiū calculatione ma/
nifeste cōcludit̄ verificatio computationis Eusebij ꝛ suoꝝ sequatium de annis
mundi vsqꝫ ad diluuiū sed non de annis a diluuio vsqꝫ ad christum: ꝛ cum ipse
ponit a principio creationis mundi vsqꝫ ad christum annos. 5199. subtractis
2242. quos ponit ante diluuium remanēt sm̄ eum a diluuio vsqꝫ ad xp̄m āni
2957. sed sm̄ predictam orbium calculationē a principio mundi vsqꝫ ad xp̄m
sunt anni. 5344. A quibus deductis annis. 2242. vsqꝫ ad diluuium remanent
a diluuio vsqꝫ ad xp̄m anni. 3102. sm̄ Alfonsum ut supra dictum est. Et ista

calculatio que verior reperit̃ excedit computationem Eusebij de annis: 145.
Et in hoc corrigenda est computatio Eusebij ⁊ Bede quam cõmuniter seqtur
ecclesia sicut conclusi in dicto tractatu de concordia theologie ⁊ astronomie: ⁊
de his hec sufficiant.

Capitulum. 24

SEd iam ad coniunctiones maximas redeamus: ⁊ primo aliqua
de eorũ significatiõe dicamus. Sciendum itaqꝫ ꝙ philosophi ⁊
oẽs astronomi ꝯcordant ꝙ per tres planetas sup̲iores saturnũ
iouem ⁊ martem ⁊ eorum coniunctiones ⁊ oppositiones ⁊ aspe-
ctus significant̃ ⁊ fiunt magni et vniuersales effectus in mundo
Mali quidaꝫ effectus per saturnũ ⁊ martem. Boni aũt per iouẽ
Per saturnũ aũt propter nimiam sui frigiditatem ⁊ tarditatem motus sui atqꝫ
sui elongationẽ a nobis effectus mali ⁊ diu valde durabiles. Per martẽ vero
propter sui nimiam siccitatem ⁊ velocitateꝫ sui motus effectus mali ⁊ venenosi
ac pungentes ⁊ cito recedentes. Complexio aũt iouis ex calido ⁊ humido con
ueniens omni vegetabili effectus bonos ⁊ ꝯuenientes medio modo durabiles
habet influere. Unde a coniunctionibus magnis istorũ planetarum ⁊ eorum
applicationibus procedendũ est ad scientiaꝫ magnoꝝ accidentium in mundo
ẜm sentenciã Ptolomei in centiloquio verbo. lxiiij. ⁊ hec est intentio Haly p̃te
octaua ca. j. ⁊ oĩm alioꝝ: ⁊ ibidem dicit Haly ꝙ pro sciendis rebus generalib⁹
oĩm generũ ⁊ mundo hoc scitur ab ascendentib⁹ cõiunctionũ vel preuentionũ
que fiunt ante introitum solis in arietem ⁊ ab ascendente reuolutionis eiusdẽ
⁊ ab ascendente propioris coniunctionis planetarum antecedentis ipsaꝫ reuo
lutionem: ⁊ a loco lune in reuolutione ⁊ in coniunctione planetarum ac etiam
in ꝯiunctione ⁊ oppositione predictoꝝ: ⁊ a locis oppositionis ⁊ coniunctiõis ⁊
ab ascendentib⁹ ⁊ ãnis ꝯiunctionũ maiorũ. Que si oĩa salua fuerint significãt
saluationẽ: ⁊ si impedita significant damnationẽ: ⁊ ẜm Haly ibidẽ accidentia
terremotuũ ⁊ diluuiorũ habentur a significationibus saturni: vt qñ eius radij
fuerint in signis aqueis vel terreis ⁊ ipse habuerit dominiũ in reuolutione ⁊ in
radice vel luna infortunata ab eo: q̃re in talibus iudicijs necesse est ad radicẽ
deuenire: quia teste Ptholomeo in centiloquio verbo. 64. qñ quis loquitur de
coniunctione minori radicem scire debet a qua procedit videlicet ꝯiunctioneꝫ
mediam ⁊ consequenter maiorem ⁊ deinde maximaꝫ. Maior enim cõiunctio
dat significationes coniunctas ⁊ alie minores diuidunt illas: ⁊ hec est intentio
Haly vbi supra qñ de radice scienda loquitur. Sic ergo primo scire oportet ra
dices et consequenter ad magis particularia descendere. Ex quibus patet ꝙ
absqꝫ ꝯsideratione magnarũ coniunctionũ non debet fieri iudicium magnoꝝ
effectuum futurorum mundum vniuersalem mutantium ⁊ diu dominabilium
vnde signata reuolutionum ãnualium non sunt fortia sed transitoria et ãnum
suum non excedentia nec mundũ vniuersaleꝫ ĩmutantia: quia in eis alie ⁊ alie

sunt figure ꝛ dispositiones celestes planetarū ꝛ stellarū in diuersis climatibus ꝛ regionibus. Considerandum est etiaꝫ ꝙ teste Haly parte octaua ca. vj. aliq̄n oppositio quorundam planetarum etiam superiorꝫ deterioris est significatiōis q̄ꝫ eorum coniunctio ac magis durabiles ꝛ firmiores effectus significat Consi derādū insup ꝙ effect⁹ magnarū cōiūctionū sepe multū diu postea subsequunt̄ sicut supra pꝫ de ꝯiūctione diluuiū signte ꝛ de ꝯiūctiōe significāte legeꝫ macho meti. Cōsiderandū preterea ꝙ alique coniunctiones maxime propter ꝯcursuꝫ quorundā particularium non sunt tante significationis sicut alie quedam con iunctiones que non sunt de maximis sicut patet de duabus coniunctionibus predictis ꝛ alijs quibusdam supra notatum. Considerandū deniqꝫ ꝙ coniun-ctiones maxime que sunt ꝯm veros motus planetarū regulariter sunt maioris significationis q̄ꝫ coniunctiones medie vt supra dictum est. Unde propter hoc dicunt aliqui ꝙ Albumasar in pluribus errauit ꝙ indicia sua super motus me dios fundauit sicut ꝛ plurimi antiquorū. Et ex hoc sequitur ꝯm eos error ipsi⁹ de fine legis machometi: ꝛ de destructione legis christi: ꝛ de iudaice legis exal tatione quorum descriptiones temporꝫ preterierunt vt experientia docet. Hec igitur ideo premisi vt cum loquimur de cōiunctionibus maximis nullus ꝓpter considerationem vnius huiusmodi coniunctionis leuiter presumat precipitare iudicium de maximis effectibus inde proxime secuturis. nam in iudicando de talibus oportet omnia predicta ꝛ alia multa particularia diligenter attendere vnde qui aliter faciunt sepe venerandam astronomie scientiaꝫ quantum in eis est infamem reddunt contemptibilem ꝛ suspectam.

Capitulum. 25.

Iam vero de maximarum coniunctionum ꝯm medios motus legittima calculatione loquamur vt ille qui in fine predicti tra-ctatus de concordia theologie ꝛ astronomie ꝛ in pluribus ca. alterius tractatus de concordantia astronomie ꝛ narrationis hystorice ꝯm falsam quandam opinionem consignate suut ve-raciter corrigantur. Pro quo sciendū ꝙ sicut supra dictum est post xp̄i natiuitatem anno. 53. fuit vna vera ꝯiunctio maxima: ideo scita coniunctione media eidem propinquiore que fuit in principio arietꝭ facile erit alias priores ꝛ posteriores ꝯsignare presupponādo ꝙ quelibet talis ꝯiunctio media saturni ꝛ iouis fiat in. 960. annis vel circiter. Et notanter dixi vel circiter: q꞉ illa coniunctio minor est que ꝯm Alkabicium ꝛ alios cōmuniter dicitur fieri in. 20. annis: ex qua plures replicata fiunt alie ꝯiunctiones saturni ꝛ iouis magna maior ꝛ maxima sicut in alijs tractatibus dictum est nō precise ꝯtinet illos. 20. annos: nam sicut dicit quidā Abrahaꝫ iudeus dictus auenesre in quodam tractatu de magnis ꝯiunctionibus dicta cōiunctio saturni ꝛ iouis non contingit nisi semel in. 20. annis octaua parte vnius anni minus: ꝛ vt ideꝫ

ſit. Cõmerguntur de triplicitate in triplicitatem hoc modo ſicut qñ incipiunt coniungi in triplicitate ignea que dicitur aries leo ſagittarius:ita ſcꝫ ꝙ coniungantur in principio arietis. Poſtea in.20.anno in ſagittario quod eſt nonum ſignum ab ariete ⁊ ibi coniungũtur in medietate tercie partis ſagittarij.poſtea in.40.anno iunguntur in leone quod eſt.9.ſignũ a ſagittario.deinde in anno 60.iungũtur in ariete:⁊ hec ꝯiunctio vadit in hunc modũ duodecies. Poſtea 13.coniunctio mutatur de predicta triplicitate in ſuccedentem triplicitatem:et aliquando tres huiuſmodi coniunctiones perficiuntur in.58.ãnis cum tribus partibus vnius anni incomplete vt ipſe dicit:ſed moderni aſtronomi ſequẽtes radices motuum planetarum ſꝫm Alfonſum poſitas dicunt preciſiuſ videlicet ꝙ dicta minor coniunctio ſaturni ⁊ iouis fit in.20.annis minus.52.diebꝰ fere ⁊ hoc nunꝗ̃ fallit in eorum medijs ꝯiunctionibus:ſed in eorum cõiunctionibꝰ veris ſicut ſupra tactum eſt nulla certa dari poteſt regula quantum vna diſtat ab alia:nam aliquando media precedit veram:aliquando vera mediaꝫ:⁊ hoc valde multipliciter variando: quia aliquando vna ſequitur vel precedit aliam in multo tempore:aliquando in modico. Et aliquando vera cum media concordat in tempore:ſed hoc ꝯtingit rariſſime videlicet quando ipſi planete ſunt in auge vel oppoſito augis ecentrici vel epicicli His itaꝗ̃ preſuppoſitis dico ꝙ predicta coniunctio maxima que fuit anno.53. poſt chriſtum non cõcordauit in tempore cum media coniunctione ſibi correſpondẽte:nam illa media ſequebatur eam ⁊ fuit.12.die ſeptembris in.11.gradu ⁊.6.minuto arietis: ⁊ ita non fuit maxima coniunctio media:quia licet fuerit in ariete non tamẽ fuit in principio arietis id eſt infra.6.gradus illius ſigni: ſed aliam his preſuppoſitis pro radice calculant aliqui quam ponunt illis eſſe propinquiorem ⁊ dicunt ꝙ ante natiuitatem chriſti per.5.annos ⁊.320.dies videlicet.14.die februarij fuit illa media cõiunctio ſaturni ⁊ iouis in.3.gradu ⁊ in.11.minuto arietis. Premiſſis igitur pro fundamento ſuppoſitis conſequenter ad illam ꝯiunctionem mediaꝫ ſimpliciter maximaꝫ poſſunt alie tam priores ꝗ̃ poſteriores preciſe ⁊ veraciter calculari.

Capitulum.26.

SEd hec preciſa calculatio non eſt neceſſaria ad propoſituꝫ: naꝫ hic ſufficit breuitatis gratia coniunctiones maximas cõſignare ſꝫm computationeꝫ veritati propinquam preſuppọnendo etiam computationem annorum ab origine mundi ſuperius poſitam ca.23.vbi de magnoꝝ orbium ꝯſignatione dictum eſt videlicet ꝙ mundus inceperit.5343.annis ante chriſtum. His itaꝗ̃ p̃ſuppoſitis capiendo pro radice illam coniunctioneꝫ predictam que fuit ante xp̄m 5.annis ⁊.320.diebus:⁊ computando inter duas tales.960.ãnos ſicut ponũt Alkabicius ⁊ conſequenter alij:⁊ numerando illos ãnos integros dimittendo dies predictos ⁊ alios qui in huiuſmodi coniunctionibuſ eſſent numerandi cũ

alijs minutis ⁊ fractionibus si velimus precise computare: his inquam omissis propter faciliorem cõputationem: ⁊ causa breuitatis dico ꝙ a principio mundi possumus octo tales coniunctiones hoc modo consignare.

Prima anno	538	Secunda anno	1498
Tercia anno	2458	Quarta anno	3418
Quinta anno	4378	Sexta anno	5338
Septima anno christi	955	Octaua anno christi	1915

¶ Hec autem consignatio intelligenda est fieri circiter prope veritatez: quia vt patet ex dictis ista cõputatio non est precisa tam propter omissionez predictoꝝ dierum ⁊ aliarum fractionum q̃z etiam propter aliam rationem supra tactam videlicet quia quelibet media ꝯiunctio saturni ⁊ iouis a proxima media imediate p̄cedente vel sequente semper distat per ãnos. 20. non integros sed min⁹ 52. diebus fere. Unde sequitur primo ꝙ quelibet talis minor coniunctio que cõmuniter dicitur fieri in. 20. annis completur in: 19. annis ⁊. 313. diebus fere Secundo ꝙ magna seu media coniunctio dictorum planetarum quaz aliqui dicunt fieri in. 60. ãnis fit in. 59. ãnis ⁊. 209. diebus fere. Tercio ꝙ maior eorũ coniunctio que fit de vna triplicitate in aliam ⁊ cõmuniter dicitur fieri in. 240. annis completur in. 238. annis ⁊. 2 15. diebus fere. Quarto maxima cõiunctio que dicitur fieri in. 960. ãnis completur in. 953. annis ⁊. 91. diebus fere: ⁊ sic in qualibet. 8. predictarũ esset differentia de. 7. annis vel circiter qui. 7. ãni essent a qualibet huiusmodi coniunctione subtrahendi. Et forte hanc imprecisionez voluit De⁹ vt secreta celi absconderet ab indignis ne eis ex nimia familiaritate vilescerent. Ex predictis etiam patet ꝙ ante diluuiũ non fuerunt tres maxime ꝯiunctiones medie sicut in ꝑallegatis tractatibus s̄m vnam opinionẽ posui ex cuius errore dicte. 8. cõiunctiones male fuerũt cõsignate: sed solum fuerũt due medie: ⁊ fuerunt tres maxime coniunctiões vere: quia cum vna fuerit. 22. ãnis fere ante diluuium vt statim dicetur: verisimile est ꝙ in. 2020. ãnis p̄cedentib⁹ fuerunt due medie: quarũ prima fuit forte in principio mundi vel prope: ⁊ hec verisilr̄ est illa notabilis cõiunctio superioꝝ planetarum ad quam Albumasar ⁊ Alfonsus habuerũt respectũ circa principium mundi sicut inferius tangitur. Cuius rei verificatio hic sub dubio ponitur: qa dependet ex verificatiõe prime figure celi que fuit in creatione mundi: que valde nobis dubia est ⁊ difficilis vt manifeste patet ex supradictis ⁊ infra dicendis.

Capitulum. 27.

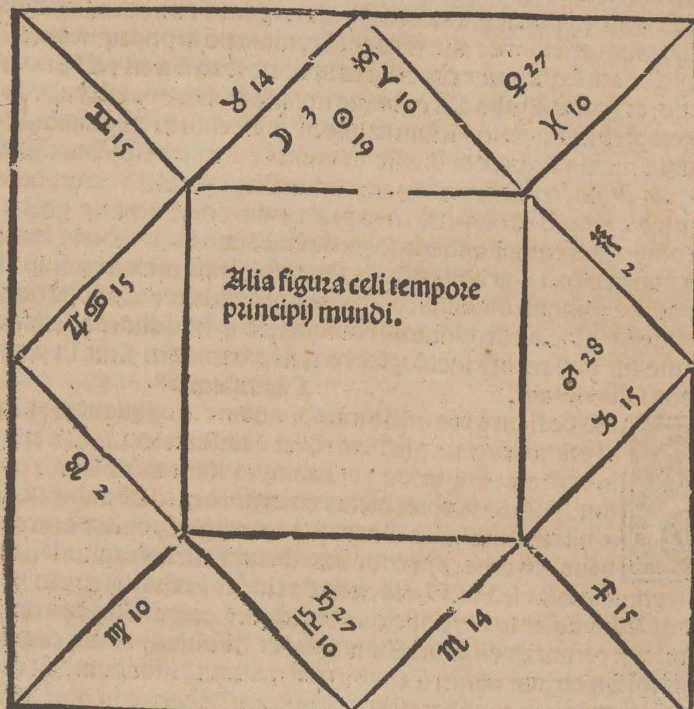
Ex predictis patet clare ꝙ duobus annis ante diluuium non fuit aliqua coniunctio maxima in capite arietis: sed etiam non fuit aliqua coniunctio saturni ⁊ iouis tunc in ariete sicut dictum fuit in principio huius tractatus. Ueruntamen circa finez primi tractatus de concordia astronomie et theolgie contrarium etiam allegatur dixisse Arabs astronomus: sed huius allegationis

falsitas ostenditur. Nam sequendo in his radices motuũ planetarum sm̄ Al
fonsum positas licet iam aliquantulũ superaddãt: inuenitur ꝙ ante diluuium
duobus annis cum. 21. diebus fuit ꝯiunctio media iouis cum saturno in. 19.
gradu sagittarij: sed vera coniunctio eorum huic medie correspondens ꝓcessit
predictam mediam in. 14. diebus: ita illa vera coniunctio fuit ante diluuium
duobus ãnis ⁊. 35. diebus ⁊ fuit in. 15. gradu sagittarij. Et sic patet ꝯtra illud
dictum ꝙ vtraqꝫ coniunctio tam vera quam media imediate precedens diluuium
fuit in sagittario ⁊ non in ariete: sed tamẽ verum est ꝙ ante diluuium. 21. ãnis
complet. cum. 337. diebus fuit iouis ⁊ saturni media coniunctio in. 18. gradu
arietis: ⁊ vera eorum coniunctio illi medie correspondens precessit eam in. 53.
diebus fere ⁊ fuit in. 6. gradu arietis videlicet ante diluuium. 22. ãnis cum. 25
diebus. Et hec dici potest prima in triplicitate ignea ⁊ vna de maioribus: quia
circa principium arietis: nec alia vera eorũ coniunctio in principio ariet. hanc
precessit vel etiam sequebatur circa illa tempora: ⁊ ideo illa est valde notabilis
coniunctio: et quam Arabs astronomus notasse credendus est: vnde in eius
allegatione predicta reputo vicium scriptoris fuisse cum scripsit duobus annis
ante diluuium: quia scribere debuisset. 22. annis ⁊ supple. 25. diebus. Insuper
verũ est ꝙ. 8. annis fere ante predictam veram ꝯiunctionem dictoꝝ planetarũ
fuit vna media eorum coniunctio circa principium arietis scꝫ in. 7. gradu eius
sed vera ꝯiunctio ei correspondens sequebatur mediam in. 170. dieb⁹ fere: ⁊ fuit
ipsa vera ꝯiunctio in. 28. gradu piscium. Quantũ aũt predicte tres ꝯiunctiones
satni ⁊ iouis de ꝓpinquo diluuium ꝓcedentes pro eius fortificatione naturalr
operate fuerint iudicio astronomorũ relinquo: sed ꝙ he ⁊ alie constellationes
ad hoc iuuerint non reputo theologice veritati contrarium sicut in predictis
tractatibus satis notaui.

Capitulum. 28.

SEd de figura pro inicio mundi quam sm̄ opinionem vnã posui
in primo tractatu predicto restat dubium: vtrum illa stare possit
in veritate cũ superius. xvj. ca. multa contra eam dubia obiecta
sint: hic dico propter dictas obiectiões ꝙ alia danda est non tñ
multum distans ab illa: in qua sm̄ aliquos ponitur cancer ascen
dens: sed iupiter in eodẽ ascendente vt in sua exaltatione: mars
etiaꝫ in septima domo: sed in. 28. capricorn⁹ vt in sua exaltatione: ⁊ in hoc etiã
concordat Albumasar in introductorio tractatu. v. ca. vij. allegans circa hoc
antiquitatem: veruntamen idem Albumasar et Alfonsus ponunt etiam circa
inicia mundi sm̄ certum numerũ annoꝝ non multum distantium. Et vt videt
posse intelligi ex eorum consideratione ꝙ ipsi non habuerũt in h⁹modi inicio
respectum ad situs planetarum in signis: sed ad certam magnam ⁊ notabilem
coniunctionem superiorum planetarum circa tempora per eos descripta sicut
hoc ex calculationibus deprehendi posset. Et forte deus voluit habere iniciũ

mundi in huiusmodi coniunctione maxima notabili:sed tñ in hoc non concor
dat cõmunis opinio cum tamen inuenire planetas in locis suis aptis vt cõmu
niter omnes pretendunt:licet diuersimode hinc ꝛ inde est multum laboriosum
vnde talem primam figuram celi veraciter describere:et consequenter ad eam
veras coniunctiones minores magnas maiores ꝛ maximas precise calculare
esset opus vtile:sed difficile ꝛ quod specialem requireret tractatum. Hoc autē
non est presentis negocij:sed maiori eget inquisitiõe ad sublimitatem astrono
mice scientie pertinentē. Hic tñ sm aliquos ꝑitos astronomos figurã celi satꝭ
probabiliter calculatã subscribere vtile iudicaui:in qua omnes planete sunt in
exaltationibus suis preter mercurium qui est in termino suo ꝛ facie.

Alia figura celi tempore principij mundi.

¶ Secundum ponentes istam figuram inceptionis mundi: mundus incepisset ante christum. 5492. annis et. 223. diebus et fuisset aux solis illo tempore in. 19. gradu arietis ita quod verus solis et medius motus fuissent idem: et sic medius mot⁹ augium et stellarum fixarum signatus in tabulis deficeret qualibet die in. 37. quartis 51. quintis. 14. sextis que deberent cuilibet diei addi: ita quod sequens esset medi⁹ motus augium stellarum fixarum in vna die. o. signa. o. gradus. o. minuta. o. secunda. 4. tercia. 48. quarta. 32. quinta. 31. sexta: secundum etiam eosdem medius motus lune in vna die signatus in tabulis Alfonsi excederet qualibet die in. 3 quartis. 32. quintis. 7. sextis. 7. septimis. 35. octauis. Ita quod sequens esset medi⁹ motus lune in vna die. o. signa. 13. gradus. 10. minuta. 35. secunda. 1. tercia. 11 quarta. 38. quinta. 37. sexta. 37. septima. 25. octaua: secundum etiam eosdem medius motus solis in vna die signatus in tabulis Alfonsi deficeret qualibet die in. 58 quinta. 34. sexta. 18. septima. 21. octaua. Ita quod sequens medius motus solis esset in die. o. signa. o. gradus. 59. minuta. 8. secunda. 19. tercia. 38. quarta. 15 quinta. 38. sexta. 14. septima. 21. octaua: et secundum eosdem medius motus saturni excederet qualibet die in tabulis Alfonsi. 54. quartis. 2. quintis. 7. sextis. 56. septimis. 15. octauis. Ita quod motus sequens esset mot⁹ saturni in vna die medi⁹ o. signa. o. gradus. 2. minuta. o. secunda. 34. tercia. 23. quarta. 38. quinta. 13. sexta. 3. septima. 45. octaua: et secundum eosdem medius motus iouis in tabulis Alfonsi qualibet die excederet in. 2. tercijs. 29. quartis. 8. quintis. 47. sextis. 3. septimis. 55. octauis. Ita quod motus sequens esset medius iouis in vna die. o. signa o. gradus. 4. minuta. 59. secunda. 12. tercia. 57. quarta. 58. quinta. 36. sexta. 46 septima. 5. octaua: et secundum eosdem medius motus martis excederet qualibet die in tabulis Alfonsi in. 2. tercijs. 14. quartis. 58. quintis. 20. sextis. 50. septimis. 53. octauis. Ita quod motus sequens esset medius martis in vna die. o. signa. o. gradus. 31. minuta. 26. secunda. 36. tercia. 29. quarta. 6. quinta. 39. sexta. 9. septima. 17. octaua: et secundum eosdem medius motus argumenti veneris excederet qualibet die in. 5. tercijs. 59. quartis. 30. quintis. 1. sextis. 21. septimis. 25. octauis. Ita quod motus sequens esset medius argumenti veneris in vna die. o. signa o. gradus. 36. minuta. 59. secunda. 21. tercia. 24. quarta. 29. quinta. 29. sexta. 36 septima. 45. octaua: et secundum eosdem medius motus argumenti mercurij excederet qualibet die in. 1. tercijs. 30. quartis. 15. quintis. 10. sextis. 6. septimis. 41. octauis. Ita quod motus sequens esset medius motus argumenti mercurij in vna die o. signa. o. gradus. 6. minuta. 24. secunda. 6. tercia. 12. quarta. 25. quinta. 41 sexta. 53. septima. 19. octaua.

Capitulum. 29.

Ex premissis etiã clare patet ꝙ sicut vera figura celi ponenda est alia ꝙ̃ illa q̃ in dicto tractatu posita est:sic etiam ille octo medie coniunctiones maxime que in.xxvj.ca. superius cõsignate sunt multum distant a locis sub quibus consignate fuerant in duob⁹ precedentibus tractatibus:ꝛ ideo ꝯiunctiones huiusmodi aliter applicande sunt maxime ꝛ alterationes ꝛ mutationes rerum ꝙ̃ notate fuerunt in toto processu de ꝯcordantia astronomie ꝛ hystorice veritat[is] Ueruntamen applicationes notabilium rerum gestarum ibidẽ consignate nõ sunt propter hoc ꝯtemnende:quia multipliciter saluari potuerunt. Primo per ꝯsiderationem ad ꝯiunctiones veras non solum maximas:sed etiam ad alias de quibus alique valde notabiles superius recitate sunt. Secundo potuerunt huiusmodi applicationes saluari per ꝯsiderationem ad reuolutiões magnoꝝ orbium ꝛ signoꝝ ac planetarũ eis dñantium de quibus supra dictũ est. Tercio per ꝯsiderationem ad ꝯiunctiones medias que fiunt in mutationibus de vna triplicitate in aliã in.240.annis vel circiter: ꝛ hanc applicationẽ valde particulariter ꝛ diffuse ꝓsecutus est ille abrahã predictus in suo ꝑallegato tractatu de quo hic aliqua breuiter notare decreui. Capitulum.30.

Sciendum est igitur ꝙ ille actor incipit a ꝯiunctione magna que testificatᷣ super regnũ israhel:que habuit exordium in triplilitate aquea in medio cursu sole intrante in primũ minutuꝫ arietis: in tercia pte.8.hore.25.die mensis adar hebrei.2365.anno a creatione mundi hic fuit.474.ãnis.205.diebus post diluuium ꝛ fuit vna ꝯiunctio saturni ꝛ iouis ĩmediate ꝓcedens illã ꝯiunctionem que infra ponitur sub anno.2736.ꝛ die.189.ꝛ tunc inceperũt saturn⁹ ꝛ iupiter coniungi in medio cursu q̃si in medio primi gradus piscium:sed fuerũt ꝯiuncti in vero cursu eorũ in principio ꝑdicti anni in.24.gradu aq̃rij que est triplicitas aerea ꝛ fuit.2.gradus leonis ascendens super clima egipti vbi tũc erat israhel: ꝛ aries in medio celi:ꝛ dñs hore erat sol qui est dñs ascendẽtis:ꝛ erat in decia domo ſm gradus signorum:ꝛ ſm equationes domoꝝ erat in nona domo: et saturno ꝛ ioui apparuit vis solis in nona domo que est domus gaudij solis:et mars dñs domus solis erat cum eo in ariete ꝛ respiciebat saturnuꝫ ꝛ iouem in septima domo cum luna amicabilli aspectu. Hec ergo coniunctio vt ipse dicit signauit magnum genus orituruꝫ in hoc seculo; ꝛ ꝙ renouaretur noua lex que audiretur vſqꝫ ad extremum terre: quia fulgor solis in media reuolutione ãni fuit in medio celi:ꝛ quia ascendens est signum forte:ꝛ similiter signũ in quo est ꝯiunctio signauit ꝙ illius gentis regnum erat stabile ꝛ dñabile multũ videlicet tantum quantũ sunt anni maximi solis qui sunt.1461.deinde applicat ista ad natiuitatem moysi ꝛ aaron ꝛ ad subiectionem filioꝝ israhel per pharaonem et ad miracula in egipto facta:ꝛ ad exitum iudeorũ de egipto:et ad legem moysi

datã quãdo preuenit sol in puncto augis sui in geminis ⁊ ad prelia ⁊ victorias filioꝝ isrl' ⁊ ad mortẽ moysi. Et ad ingressum Josue in terrã promissionis. Et ad mortẽ senioꝝ qui vixerũt post Josue ⁊ cõcludit ꝙ quotiẽscũq cadit cõiunctio in piscibus vbi fuit in illa prima cõiũctione renouat' semꝑ super isrl' aliqua tribulatio: ⁊ hec de illa cõiunctione sufficiant. Cap. 31.

Post illã prosequit' aliã sequentẽ cõiũctionẽ magnã in triplicitate ignea q̃ ſm mediũ cursuz fuit in ariete que testificabat' super regnũ isrl' tribulationes ⁊ mala quoꝝ maxima pars debebat venire ex parte orientis. Et in diebus illis incepit regnũ ethiopie. Et surrexerũt multi reges cõtra isrl' ⁊ reges israhel qui fuerũt tp̃e illius cõiũctionis parũ durauerũt. Post illã sequit' alia cõiũctio in triplicitate terrea que incepit in tauro ⁊ in hac detecta fuit prophetia ĩ israhel ⁊ regnũ eius habuit principiũ. Et sub hac natus fuit rex Dauid in anno. 13. a cõiũctione ⁊ tunc palam apparuit samuel ꝓpheta in israhel. Et hec signauit ꝙ rex saul qui tunc regnabat debuit parũ viuere ⁊ super fortitudine ⁊ stabilitate regni dauid signauit sed tamẽ super diuisione regni ⁊ ꝙ in eo surgerent proditores cõtra regnũ salomonis. Et durauit postea regnũ isrl' tot annis quot sũt maximi anni martis qui sunt. 264. Sequẽs cõiũctio triplicitatis aeree incepit in geminis ⁊ signauit abscisionẽ regni israhel ⁊ in anno hoc illius cõiunctionis quãdo peruenit reuolutio ad arietẽ quod est signũ martis salmanasar rex assirioꝝ captiuauit iudeos. Alia coniũctio de triplicitate aquea incepit in cancro. Et hec significauit damnũ super israhel ⁊ euasionẽ a captiuitate in breui. Et nabuchodonosor rex babilonie captiuauit ieconiã regem iuda. Et in hac cõiũctione cepit rex babylonie totã terrã egypti ⁊ fuit deserta isrl'. 40. annos postea euaserũt iudei a captiuitate. Et nõ durauit regnũ nabuchodonosor sibi ⁊ filijs suis nisi. 70. annis. Et venit regnũ persarũ ⁊ medoꝝ qui regnauerũt. 54. annis. Et hoc fuit. 20. annis antequã reedificaret' Hierusalẽ ⁊ postea venit regnũ alexandri macedonis qui regnauit. 12. annis ⁊ post diuisum fuit regnum babylonie in quatuor partes ⁊ alique illarũ partiũ nõ durauerũt nisi parum. Et hoc iterũ euenit q2 signũ cõiũctionis fuit mobile sed regnũ israhel durauit ⁊ cõfortatũ fuit quia deus dedit eis plusq̃ ꝓmittebãt planete. Sequẽs cõiunctio de triplicitate ignea incepit in leone ⁊ signauit anxietates ⁊ penas ⁊ tribulationes suꝑ sapiẽtes ⁊ scribas qui fuerũt tũc in isrl' ⁊ remanserũt in illo regno quã diu durauerũt cõiũctiones in hac triplicitate. Post quaz sequit' cõiunctio in triplicitate terrea q̃ fuit in virgine ⁊ signauit finẽ dierũ regni q2 significationes oẽs cões reuolutionis fuerũt signa aspicientia se preter hãc. Et nomen ⁊ fama isrl' erat tũc suꝑ terrã sicut fulgor solis quãdo est ĩ medio celi vsq ad hãc cõiũctionẽ. Et in primis cõiũctionibus fuerũt planete ⁊ luminaria ⁊ cõiũctiones significãtes exaltationẽ israhel hic signauerũt ecõtra videlz occultationez

legis ꝛ defectũ regni isrl'. Et tũc euenit captiuitas per mamũ Titi post. 20. annos ab hac cõiunctione. Et hoc apparet ꝙ xp̃s fuit sub cõiunctione p̃cedente quia eius natiuitas p̃cessit pluribꝰ annis Titũ ꝛ illaȝ captiuitatẽ iudeoꝝ. Et in hoc fuerũt pfecti anni a natiuitate Moysi. 1440. Post illaȝ sequit̃ coniunctio magna in triplicitate aerea sed illã vt credo industriose omisit ille abrahã iudeus nec ante istã vel post aliud specialiter loquit̃ de xp̃o aut lege ipsiꝰ sed prosequit̃ de cõiunctione magna que incepit in triplicitate aquea in scorpione que signauit nouã sectã ꝛ falsum ꝛ mendacem prophetã nasciturũ de vilibus gentibus videlicet machometũ de quo ꝛ eius regno ac lege diffuse loquit̃. Hec coniunctio fuit post incarnationẽ xp̃i anno. 570. vel circiter. Et dicit ꝙ regnum illarũ gentiũ duraret tot annis quot sunt maximi anni veneris videlicet. 1051. Et finaliter concludit ꝙ ille vilis propheta surrexit in. 4. mense arabũ ꝛ nõ regnauit donec peruenit ad etateȝ. 51. anni ꝛ regnauit. 11. annis ꝛ obijt viliter. Alia cõiunctio sequens incepit in triplicitate ignea ꝛ fuit in sagittario ꝛ signauit super regnũ saracenoꝝ ita ꝙ maxima pars eoꝝ fugit in hispaniam. Ultima cõiunctio quã iste ponit in suo tempore in triplicitate terrea que incepit in capricorno. Et hec signauit bella ꝛ tribulationes magnas ex parte occidẽtis. Et in hac cõiunctione cepit debilitari regnũ sarracenoꝝ ꝛ in cõiunctione. 6. illius triplicitatis surrexerũt gentes xp̃ianoꝝ ad recuperandũ regnum hierusaleȝ de saracenis. Et fuerunt prelia in hispania in omnibꝰ regionibus in quibus sagittarius habet potestatẽ per xp̃ianos qui tunc fecerũt passagiũ vltra marinũ versus hierusalẽ ad expugnandũ sarracenos. Et quia ista coniunctio redibat ad virginẽ ꝛ fuerunt iupiter ꝛ saturnus cõiuncti in fine virginis vbi fuit ascendẽs reuolutionis anni ideo signauit ꝙ bella ꝛ tribulationes deberent venire in terrã hierusalẽ quia cõiunctio redibat ad virginẽ quia hec est cõsuetudo eius ꝙ semper eueniunt prelia in hac triplicitate ꝛ concludit ꝙ in hac cõiunctione debet incipere redemptio israhel. Et ita ibunt leuando ꝛ cadendo donec veniat coniunctio ad aquariũ ad locum vbi fuit primitus sed in hac redemptione isrl' deceptus fuit iste sicut ꝛ ceteri iudei in eius expectatione ꝛ sic ceca obstinatione fallunt̃ verũtamen vt ipse dicit. 8. coniunctio illius triplicitatis terree ostendit multas tribulationes in terra babylonie ꝛ israhel. Et. 12. cõiunctio eiusdẽ triplicitatis que erat a capricorno ostendit multas tribulationes ꝛ prelia ĩ terris christianorũ ꝛ sarracenorũ per totum tempus istius cõiunctionis absq̧ quietẽ Sed post hanc venit coniunctio ad virgineȝ in anno. 4946. ꝛ hec significat mala ꝛ guerras per totum munduȝ. Et dicit ꝙ hec significat iniciũ destructionis sarracenoꝝ ꝛ eoꝝ scete nec possent narrari mala futura in hac cõiunctione sed quicquid sit de alijs malis de bona ꝛ vtili destructione illius secte nondum apparuit.

Cap. 32.

HEc autē ex abrahe illius dictis breuiter recitaui vt ex his capiat̄ exēplū applicādi has ꝛ similes cōiūctiones medias ad magnos ꝛ mirabiles euētus rerū quales multos notaui in ꝑallegato tractatu de concordia astronomie ꝛ hystorice veritatis. Et poterit sumi radix ad cōsignandū tales cōiunctiones ex illa quā dictus abrahā notauit primā que signauit super regnū isrl':sed quia dicit illā fuisse.2365.anno a creatione mūdi sciēdū est ꝙ in hoc sequit̄ computationē hebraicā sed sequēdo cōputationē alfonsi multo plures annos ponimꝰ vt supra ostensum est ideo dicimꝰ ꝙ illa cōiunctio fuit.474.annis ꝛ.205.diebꝰ post diluuiū. Et inde ante ꝛ post possent alie hmōi cōiūctiones cōputari. Uerū tamē pro maiori cōcordātia harū cōiunctionū mediarū que fiunt in triplicitatibꝰ cū illis.8.maximis supradictis expedit ab eadē radice sumere cōputationis exordiū videlꝫ ab illa coniunctione que fuit circiter ꝑ.5.annos ante xp̄m ꝛ fuit secūda cōiūctio in triplicitate illa ignea sicut aliqui probāt ex hoc ꝙ ꝑ.25.annos ꝛ.268.dies ante natiuitatē xp̄i fuit vna media cōiunctio saturni ꝛ iouis in.30.gra.cācri vel primo leonis. Et ꝺm eos hec fuit illa cōiūctio quā bachon doctor anglicus notare voluit que signauit suꝑ lege xp̄i vt recitaui in tractatu de legibus ꝛ sectis quarto capitulo sed ipse doctor vel eius scriptor defecit ī numeratione annoꝝ ꝛ etiā quia illa nō potuit esse in tauro sed debuit scribere in cancro et numerando.42.annos inter xp̄um et cesarem debuit scribere ꝙ illa coniunctio fuit in.16.anno a cesare ꝛ in.26.anno ante christuꝫ. Et sic patet ꝙ cū illa cōiūctio fuerit in fine cancri erit attribuenda principio leonis vbi incepit triplicitas ignea. Et per cōsequēs illa cōiunctio sequēs fuit secunda in illa triplicitate ignea. Et licet ista secūda fuerit cōiunctio maxima tamē precedēs merito notāda fuit tāꝗ̄ vna de maioribꝰ quia in ea incepit illa triplicitas vnde cōcludo ꝙ a qualibet istarū cōiunctionū pōt capi radix cōputationis aliarum cōiunctionū precedentiū ꝛ sequentiū tamen ꝑcisius ab illa prima in qua incepit triplicitas ignea. Hoc igit̄ ꝓsupposito ꝛ computādo annos a creatione mūdi prout supra dico ꝙ huiusmodi coniunctiones maiores que procedunt per triplicitates possumus consignare hoc modo inferius in tabulis descriptas.

Capitulū.33.

SCiendū est igit̄ ꝙ prima cōiūctio maior fuit ꝺm aliq̊s anno a creatione mūdi.134.die.353.eiusdē anni incōpleti ꝛ fuit in triplicitate aerea ī.30.gra.geminoꝝ. Uñ ex hoc pꝫ cuilibet legittime calculāti ꝙ prima cōiūctio minor fuit āno a creatiōe mūdi.15.die.300 eiusdē anni incōpleti. Post quā aliquibꝰ cōiunctionibꝰ minoribꝰ interpositis sequebat̄ predicta cōiunctio maior vel precisius calculando. Hec fuit minor coniunctio sequens illam que inferius prima ponit̄. Et post eā alie cōsequentes prout subscripta tabula docet. Et notanduꝫ est ꝙ

in prima tabula signant hmõi cõiũctiones p annos a creatione mũdi vsq3 ad xpm in secũda vero p annos a natiuitate xpi vsq3 deinceps. Et sunt iste cõiun ctiones pscisi⁹ calculate quã ille.8.cõiũctiones maxime de quibus superi⁹ di ctũ est supponẽdo mũdũ incepisse p.7343.annos cõpletos ante xpm ẽm tabu larũ Alfonsi et Meridiani psiensi calculationẽ. Prima minor cõiũctio saturni et iouis fuisset anno.15.die.300.incompletis et fuisset in.15.gra.tauri.29.mi. 34.secũda cõpletis:verũ eadẽ cõiunctio saturni et iouis ẽm calculationem que supra calculata est fuisset in.14.gra.57.mi.cõpletis ipsius tauri per.228.dies ante tempus cõiũctionis prescripte.8.anno die.12.incõpletis. Sed quia ista cõiũctio nõ fuit prima istius triplicitat ẽm illos qui mũdũ ante pdictũ temp⁹ dixerũt incepisse iõ nõ cepi illã p prima maiore sed primã que sequit post illam p mutationẽ triplicitatis que hic prima ponit. Nota qp iste cõiũctiones calcula te sunt ẽm medios motus supponẽdo radicẽ hic notatã et sequẽdo cõmunẽ re gulã qp inter duas cõiũctioues tales sint.240.anni vel circiter sed pauce sunt i principio triplicitatũ ideo proprie nõ debẽt dici cõiũctiones maiores.

Anno a principio mundi.115.die.41.fuit cõiunctio i triplicitate aerea in.22. minuto libre.

Anno.353.die.155.fuit coniunctio saturni et iouis in triplicitate aquea in.7. gradu scorpionis.

Anno.591.die.271.fuit cõiũctio i triplicitate ignea i.12.gradu sagittarij.

Anno.830.die.20.fuit cõiũctio in triplicitate terrea in.18.gradu capricorni.

Anno.1068.die.135.fuit cõiũctio in triplicitate aerea in.24.gradu aquarij.

Anno.1036.die.250.fuit cõiunctio in triplicitate aquea in.29.gradu piscium post hanc sequit triplicitas ignea.

Anno.1546.die.0.fuit cõiũctio in triplicitate terrea in.5.gra.tauri.

Anno.1783.die.115.fuit cõiunctio in triplicitate aerea in.11.gra.geminor.

Anno.2021.die.230.fuit cõiũctio in triplicitate aquea in.13.gra.cancri.

Anno.2259.die.324.fuit cõiũctio in triplicitate ignea in.22.gra.leonis

Anno.2498.die.75.fuit cõiunctio in triplicitate terrea in.28.gradu virginis post hãc sequitur triplicitas aerea.

Nota qp coniunctio illa saturni et iouis immediate precedens illam coniun ctionem que ponitur infra anno.2736.fuit illa quam Abraham Auenesre po suit primam significantem super regnum et legem israhel de qua supra. Et hec fuit.474.annis.205.diebus post diluuiũ. Et ita dicta prima coniunctio quam signauit abraham cum.20.fere annis precessit dictam coniunctionem que hic 12.ponitur inter maiores que a principio mundi fuerunt secũdum Alfonsum consonum. Videt vt omnis maior coniunctio sequens quã ponit idem Abra ham precederet suam per equalem differentiam temporis sicut per.20.annos vel circiter prope illum numerum verbi gratia sicut prima Abrahe precedit

duodecimã illarũ per.20.annos fere. Ita secunda precederet decimãterciaʒ ꝛ tercia decimãquartã per.20.annos vel circiter . Et hec intellige ſm medios motus.
Anno.2736.die. 189.fuit cõiunctio in triplicitate aquea in.3.gra. ſcorpionis.
Anno.2974.die.305.fuit cõiũctio in triplicitate ignea in.9.gra.ſagittarij.
Anno.3213.die.54.fuit cõiunctio in triplicitate terrea in. 15. gra. capricorni.
Anno.3451 .die. 169.fuit coniunctio in triplicitate aerea in .20. gra. aquarij.
Anno.3689.die.284.fuit cõiunctio in triplicitate aquea in.26.gradu piſcium poſt quam ſequitur triplicitas ignea.
Anno.3928.die.34.fuit cõiũctio in triplicitate terrea in.2.gra.tauri.
Anno.4166. die. 149.fuit cõiũctio in triplicitate aerea in.7.gradu geminorũ.
Anno.4404.die.264.fuit cõiũctio in triplicitate aquea in. 13.gra cancri.
Anno.4643.die. 13.fuit cõiũctio in triplicitate ignea in. 19.gra.leonis.
Anno.4881 .die. 129.fuit cõiũctio in triplicitate terrea in.24.virginis.
Anno.5119.die.243.fuit cõiunctio in triplicitate aerea in.30.gra.libre. Poſt hanc imediate facta eſt mutatio triplicitatis hui⁹in aqueã.
Anno.5357.die.359.fuit cõiũctio in triplicitate ignea in.6.gra.ſagittarij.
Et fuit iſta cõiũctio vltima anno xp̄i. 14.die.359. Et ante iſtã in eadẽ triplicitate fuit prima media cõiũctio ante xp̄m p.5.annos ꝛ.320.dies videlʒ. 14.die februarij in.3.gra.ꝛ. 11 .minuto arietis. Et in eadẽ triplicitate fuit tercia coniunctio media anno poſt xp̄m.53.die. 12. ſeptembris in. 11 . gra.et.6. minuto anteq̄ʒ preceſſit cõiũctio vera eidem correſpondẽs eodem anno completo .91 diebus videlʒ ſecũda die mẽſis aprilis ꝛ fuit in capite arietis videlʒ pertrãſitis 1 .gradu ꝛ. 17.minutis de qua ſupra. 12.capitulo. Et iſte cõiũctiones in triplicitate ignea ante ꝛ poſt xp̄i natiuitatẽ ſunt valde notande.
Anno xp̄i.213.die.212.fuit cõiũctio in triplicitate terrea in.5.gra. virginis.
Anno xp̄i.451 .die.327.fuit cõiũctio triplicitatis aeree in. 11 .gra.libre.
Anno xp̄i.690.die.77.fuit cõiũctio triplicitatis aquee in. 16.gra.ſcorpionis.
Nota q̄ hec cõiũctio eſt tercia in ſigno ſcorpionis ꝛ prima in eodẽ ſigno fuit illa que ſignificauit ſectã machometi que anno ab incarnatione dñi fuit:570.p mutationẽ triplicitatis in principio ſcorpionis.
Anno xp̄i.928.die. 192.fuit cõiũctio triplicitatis ignee in.21 .gra.ſagittarij.
Anno xp̄i. 1032 .in ſigno virginis fuit mutatio triplicitatis ignee in terreã.
Anno xp̄i. 1166.die.307.fuit ꝯiũctio triplicitatis terree in.27.gra.capricorni.
Hic ſequit̃ triplicitas aerea.
Nota q̄ anno ab incarnatione dñi. 1225.in eius mẽſe vltimo fuit cõiũctio iouis cum ſaturno per mutationẽ triplicitatis in.20.gradu aquarij vt dicit Henricus de machlinia.
Item nota ſm Johãnem de muris in epiſtola ad clementem.vj. q̄ anno xp̄i

tūc futuro. 1365. die. 30. octobris in. 8. gra. scorpionis fuit vna de maiorib⁹ cō
iunctionib⁹ planetarū saturni videlz τ iouis cū ꝑmutatione triplicitatis aeree ī
aquaticā mars etiā in eodē anno τ ī eodē signo cōiūctionalit̄ applicauit fuitqȝ
supradicta cōiūctio prima ab illa ꝯiūctione famosissima q̄ ſm autores τ phos
signauit legē sarracenoꝝ τ sublimationē seu legē ꝑfidi machometi fuit enī illa
ī signo scorpionis mutata triplicitate sicut τ ista ꝑ annos. 52. an̄ apparitionē
legis p̄dicte. Nec a tp̄e illo vsqȝ tūc reuersa fuit aliqua ꝯiūctio oīno sil̄is nisi ista.
vnde merito ſm phos ista signauit maximas tribulationes τ mutationes in se
cta illa: fuitqȝ anno. 1357. die. 8. iunij ꝯiūctio magna saturni τ martis ī signo
cancri qđ est casus vni⁹ eoꝝ τ detrimētū alteri⁹ fuitqȝ ipsa cōiunctio in terminis
iouis videlz in. 21. gra. cancri in quo iupiter suā exaltationē habet vnde cū ve
raciter sit cōpertū ꝙ saturn⁹ in anglia: mars in alemania τ iupiter in frācia do
minant̄: cōcludit̄ ꝙ inter maximas guerras τ destructiones ac trāslationes re
gnoꝝ p̄supponēdū erat ꝙ rex τ regnū frācie erant in magno periculo pericli-
tationis τ subuersionis. Nā iupiter nō aspicit cōiūctionē ideo nō pōt repellere
maliciā cōiunctoꝝ īmo ꝑ motū retrogradū recedit a domo sua pisciū fugiens
a cōspectu eoꝝ in aquariū domū saturni qđ fugā regis francie innuit p̄sertim
quia id signū cancer illud regnū significat hec ille.

Nota ꝙ cōiūctiones hic notate signate sunt ſm veros motus

Anno xp̄i. 1404. die. 57. fuit cōiūctio triplicitatis aquee in. 20. gra. pisciū.
Anno xp̄i. 1642. die. 172. erit cōiūctio triplicitatis ignee in. 8. gra. arietis.
Anno xp̄i. 1880. die. 287. erit cōiūctio triplicitatis terree in. 13. gra. tauri.
Anno xp̄i. 2129. die. 37. erit cōiūctio triplicitatis aeree in. 19. gra. geminoꝝ
Anno xp̄i. 1357. die. 152. erit cōiūctio triplicitatis aquee in. 24. gra. cancri.
Anno xp̄i. 2595. die. 267. erit cōiūctio triplicitatis ignee. 30. gra. leonis.
Anno xp̄i. 2834. die. 17. erit cōiunctio triplicitatis terree in. 5. gra. virginis.
Anno xp̄i. 3072. die. 132. erit cōiūctio triplicitatis aeree in. 11. gra. libre.

Quia vero circa finē tractatus de cōcordia astrono- Cap. 34.
mie τ historice veritatis aliqua scripsi de antixp̄o τ signis ac pre
ambulis aduētus eius hic etiā notare volui quādā p̄nosticatio-
nē ex imaginaria cōiectura magis q̄ȝ ex rōne certa ab aliquibus
posita. Quidā enī dixerūt ꝙ in cognitione etatis τ finis hui⁹ mū
di tp̄alis q macrocosm⁹ dicit̄ deueniēdū est ꝑ etatē microcosmi
id est hoīs qui est minor mūdus τ in se gerit imaginē maioris mūdi tēporalis
ex parte corporalis τ mortalis nature sicut ex p̄te aīe īmortalis gerit imaginē
mūdi architipi id est īmortalis sapie dei ideo sicut etas humana quadripartita
est in adolescētiā iuuētutē senectutē τ seniū sil̄r τ etas macrocosmi τ de dura-
tione. 4. etatū mūdi dicūt ꝙ de numero. 12. signoꝝ sunt. 4. ceteris mobiliora

ꝛ quasi cardinalia quoꝝ duo sunt equinoxialia videlꝫ aries ꝛ libra: ꝛ duo sol-
sticialia cancer ꝛ capricornus. Et in his quatuor sūt magni signatores seu pla
nete. 4. regales habentes dignitates que dicunt̃ exaltationes. Sol enim exal
tat̃ in. 19. gra. arietis. Jupiter in. 15. cancri. Saturnus in. 27. libre. Mars in
28. capricorni. Et sub his attendūt quatuor mūdi tēpora vel etates ꝛ ꝙ adam
primus homo factus fuit ascendente ariete in gloria solis in domo martis.
Unde quia sol est origo virtutis vitalis fuit adam naturaliter longeuus ꝛ qui
dam alij sui propinqui successores. Et ꝑpter domū martis remāsit naturaliter
super primū hominē ꝛ suam progeniē voluntas peccandi ducens ad mortem
quia mars dicitur quasi mors. Unde primus homo habuit duos filios vnum
sub sole natum scilicet Abel iustum. Aliū sub marte scilicet Caym. ¶ Moyses
aūt natus fuit ascendente cancro in gloria iouis ꝛ domo lune. Jupiter autem
naturaliter preest pōtificibus ꝛ prelatis sicut fuit moyses. Et quia cancer signū
est aquaticum ꝛ est mansio lune que habet significationē super aquas ipse per
tempus miraculose mansit in aqua vnde ꝛ nomē ex hoc accepit a moys quod
est aqua quia vero cancer retrocedens est ꝛ lex moysaica iam retrocessit.
Dñs aūt ihesus xp̄s natus fuit ascendente libra in glor. a saturni ꝛ domo vene
ris. Saturnus uero vt ait Messahali signationem habet super gentem iudai-
cam seu fidem eius ꝛ ipsius est gloria super regnū. Unde dñs ihesus inquantū
homo ex fortitudine sue natiuitatis dictus est rex iudeorum ꝛ sibi tāquā sum-
mo liberatori ꝛ iudici datum est omne iudicium. Ex libra vero inquantum est
domus veneris nihil videt̃ xp̄s participare inquātum homo nisi ꝙ in laudem
eius extollunt̃ cantica musicalia: ipsa nāqꝫ super musice organa significationē
habet: hec aūt dicta sunt de christo quantum ad eius humanitatē quia verus
ꝛ naturalis homo fuit sed super eius diuinitate est extra ꝛ supra propositum
presens aliquid commemorari. ¶ Antixp̄s vero nascetur ascendente capri-
corno in gloria martis ꝛ domo saturni hoꝝ nāqꝫ naturas pessimas cōiunctim
possidebit ꝛ proprietates a marte in malicijs gloriabit̃ in discordia inuidia ꝛ
falsitate ꝛ in elatione maxima. A saturno autem ꝛ māsione eius habebit aua
riciam odium ꝛ detractionē seditionē ꝛ omnia occulta mala sicut a marte ma
nifesta mala vt testat̃ Albumasar in floribus suis his autem correspondebunt
quatuor tempora. Primū tempus ante legem ab inicio mūdi vsqꝫ ad moysen
Secundū tempus legis a moyse vsqꝫ ad xp̄m. Terciuꝫ temp9 gratie a xp̄o vsqꝫ
ad antixp̄m. Quartū tempus perfidie ꝛ malicie ab antixp̄o oīno vel fere vsqꝫ
ad finē mūdi. Et his quatuor tp̄ibus vel etatibus mūdi correspōdēt quatuor
etates hoīs ꝛ quatuor quarte celestis circuli. Nā prima q̄ est ab ariete ad can
crū ꝛ est calida ꝛ humida vernalis ꝛ est q̄rta adolescentie. Secūda a cācro ad
libram calida ꝛ sicca estiualis est quarta iuuentutis. Tercia est a libra vsqꝫ ad

capricornũ frigida ꝛ ſicca autũnalis ꝛ eſt quarta ſenectutiſ. Quarta a capricorno ad arietẽ frigida ꝛ humida hyemalis ꝛ eſt quarta ſenij ꝛ decrepite etatis. Ex p̄miſſis ergo ↄcludũt iſti ꝙ ſicut ſpaciũ celeſtis circuli qđ eſt ab ariete ad librã eſt medietas illius circuli equalis altius medietati a libra vſqꝫ ad arietem ſic quãtũ eſt ſpaciũ temporis lapſi ab adam ſiue a prĩcipio mũdi vſqꝫ ad xp̄m tm̄ naturaliter debet eẽ a xp̄o vſqꝫ ad finẽ mũdi. Sicut aũt ꝑ ſaturnũ ꝛ martez ſeneſcit homo quia ipſi ſunt corruptiui caloris ꝛ humoris naturalis ꝛ vitalis. Sic ꝑ illos planetas ſeneſcit hic mũdus corruptibilis ꝛ vltimo finieꝛ ꝑ moduz circuli apud ſignũ arietꝭ qđ eſt ſignũ igneũ. In quo due planete ignei videlicꝫ ſol ꝛ mars habẽt ſuas ptãtes ut dictũ eſt. Et ideo nutu dei finieꝛ ꝑ ignẽ putredines ſeculi cõſumẽtẽ ſicut teſtaꝛ ſcriptura. Ulterius attẽdẽdũ eſt ꝙ inter quatuor tempora ꝛ ſigna p̄dicta tempus ꝛ ſignũ natiuitatis xp̄i atteſtaꝛ diſcretioni ꝛ ſp̄ũalitati legis ſue. Nã libra eſt ſignũ humanũ videlꝫ liberatoris hominis vt pote hoĩs diſcreti ꝛ iuſti ac ſp̄ũalis. Temp⁹ etiã ꝛ etas ſenectutꝭ eſt temp⁹ ꝛ etas diſcretionis ꝛ ſp̄ũalitatis: reliqua v̄o ſigna ſũt irrationabiliũ ſeu brutoꝝ aĩaliũ quaſi ſigna indiſcretionis ꝛ brutalitatis cuiuſmodi etiã ſunt reliqua tria tp̄a ꝛ etates mũdi. Signũ quoqꝫ arietꝭ quod opponiꝛ libre ꝛ temp⁹ qđ p̄ceſſit aũ tempus legis perfecte maxime corporalia fuerũt ſed ſignuz libre ꝛ tempus gratie potius ſunt ſpiritualia de his ergo iſta dicta ſint nõ certitudinaliter affirmãdo ſed probabiliter cõiecturãdo.

Cap. 35.

Licet aũt hic poſſem huic tractatui finẽ imponere qꝛ tñ nõ ſoluz in his trib⁹ vltimis tractatib⁹ ſed etiã in alijs qbuſdã priorib⁹ aliqua ſcripſi de motib⁹ corpoꝝ celeſtiũ iõ ad eoꝝ maiorẽ elucidationẽ hic aliqua ſupplere ꝓpoſui. Et primo qꝛ ĩ tractatu de imagine mũdi cap̄lo tercio dixi de curſu ſolis ꝛ ei⁹ anno ꝛ diebus ꝛ ſpeciali⁹ in tractatu de legibus ꝛ ſectis cap̄lo vltimo de quãtitate anni ſolaris ꝛ de equinoxijs ꝛ de his etiã ĩ tractatu de correctione kalẽdarij hic ad illoꝝ ſupplemẽtũ. Notandũ eſt ſm campanũ capitulo primo ſui cõputi ꝙ annus ſolaris uere loquẽdo eſt ſpaciũ tp̄is quo ſol moueꝛ ab aliquo quolibet pũcto ſui circuli quouſqꝫ ꝓprio motu p̄ciſe redeat ad eundẽ: hoc aũt ſpaciũ ſm ꝙ poſuit Ptholome⁹ eſt temp⁹ quo ſol moueꝛ ab alterutro duoꝝ ſolſticiorũ quouſqꝫ redeat ad idem ſolſticium vel ab alterutro duorum equinoxiorum quouſqꝫ redeat ad idem equinoxium. Et continet ſm ipſum .365. dies et .6. horas minus triceſima parte vnius diei. Et ſc̄dm hanc opinionem ſolſticium preceſſit diem natiuitatis chriſti .6. diebus ꝛ fuit .19. decembris: ſed Abbategni licet cum Ptholomeo in predicta diffinitione anni ſolaris conueniat: tamen ab ipſo diſcrepat in temporis quantitate: quia ponit illud tempus eſſe 365. dies ꝛ ſex horas minus centeſima parte vnius diei. Et ſm hãc opinionẽ

solsticium fuit anno natiuitatis xpi. 17. die decembris sed sm predictam anni diffinitionez necesse est vt sm predictas positiones Ptolomei et Abbategni sp idem punctus circuli solis sit in loco solsticij: et semper idem in loco equinoxij. Sic ergo circulus solis non mutat situm respectu punctorum solsticialium vel equinoxialium: sed semper manet respectu eorum tam in auge q̄z in omnibus alijs punctis suis sm habitudinem vnam. Quia ergo stelle fixe mouent̄ ab occidente in orientem continue. 100. annis vno gradu sicut posuit Ptolomeus: maius erit tps quo sol mouetur ab aliqua stella fixa quousqz redeat ad eandē q̄z sit ille annus solaris sm positiones predictas. Uerum est tamen q̄ si aux solis et cetera puncta sui circuli essent fixa semper comparata ad puncta solsticialia et equinoxialia verū esset illud in quo cōueniunt dicti philosophi videlicet q̄ annus solaris esset reditus a solsticio ad idem solsticium: sic etiam reditus a solsticio ad idem solsticiū esset equalis reditui eius a quolibet pūcto sui circuli ad eundem punctū et similiter etiam de equinoxio: sed posteriores philosophi non inuenerunt ita esse: imo augem solis et cetera puncta sui circuli inuenerunt moueri sm motum stellarum fixarum et adherere eis semper sm habitudinez vnam. Ita q̄ aux solis stelle fixe cui nunc coniunguntur si qua sit vel puncto firmamenti si fixa non sit ibi semper fuerit coniuncta et semper erit. Nec habet aliquem motū sibi proprium nisi ratione firmamenti Et similiter est de augib9 reliquoꝝ planetarum et eorum circulis. Quia ergo annus solis est reditus eius in suo circulo ab aliquo quolibet pūcto ipsius circuli ad eundez: necesse est sm istam positionez q̄ annus solis sit reditus eius a qualibet stella fixa ad eandē siue ab aliquo puncto firmamenti ad eundem: et fit iste reditus sm eos in. 365 diebus et. 6. horis et. 9. minutis et. 24. secundis vnius hore equalis que valēt. 23 secunda. 30. tercia vnius diei. Et in hoc excedit ānus solaris sm istā positionē tempus. 365. dierum et. 6. horaruz quo tempore vtitur ecclesia romana et greca Ideoqz vt probat Campanus si singulis. 153. annis romanorum et grecorum adderemus diem vnum esset vere verificatus annorum vsualium circul9 ipsoꝝ sed per hoc non erit firmata habitudo solsticiorum et equinoxiorū: imo si vera sit opinio Ptolomei de motu stellarum fixarum solsticia et equinoxia semper p̄uenirent habitudines suas. et accideret vt annus sic verificatus deflueret per singulas habitudines temporis: et q̄ inciperet in solsticijs et equinoxijs et in quibusdam distantius ab eis: posteriores autem modum istum motus stellarum fixarum non inuenerunt: sed eas inuenerunt moueri ab occidente ad orientez vsqz ad aliquid deinde non procedere vltra sed redire iterū ad occidentez vsqz ad aliquid: et ideo dixerunt eas moueri motu accessionis et recessionis: et istum motum affirmauit Thebith et posuit principia per que motum predictū faceret esse circularem: et saluaret ea que apparent et accidunt motui stellarū fixarum.

Capitulum. 36.

Hanc autem positionē Thebith de qua tetigi in fine tractatus de legibus ⁊ sectis: ⁊ alibi pulcre explanauit Campan⁹ vbi supra: et dixit ꝙ sm illā duplex est orbis signoꝝ: vnus fixus: ⁊ alius mobil' ⁊ fixus quidez intelligitur esse descriptus in spera nona: mobilis vero in octaua: ⁊ vterqꝫ ipsoꝝ diuiditur in. 12. signa: sed imobilis continet ista denoiatiue tm̄: mobilis vero illa signa continet sm veritatem: vnde ipse ē distinctor imaginū signoꝝ predictoꝝ zodyacum componendum: ⁊ capita arietis ⁊ libre mobilis semꝑ distant equal'r a capitib⁹ arietis ⁊ libre fixi describentia in suꝑficie spere none duos paruos circulos circa ipsa quoꝝ capita arietis ⁊ libre imobilis sunt poli ⁊ q̈si centra ⁊ arcus orbis magni ab ipsis polis in eoꝝ circūferentias descendens qui quasi semidyameter eorū est. 4. gradus. 18. minuta ⁊. 43. scd̄a: formam aūt ⁊ modū huius motus diffuse prosequitur Campan⁹ final'r cōcludens ꝙ ex eorum motu accidit vt stelle fixe videanť moueri versus orientē aut occidentem: qñqꝫ motu tardo: qñqꝫ motu veloci. Cum enim caput arietis mobilis fuerit distās ab eq̃tore i circulo paruo predicto per quartā ipsius parui circuli aut prope hoc. qd̄ erit in duobus circuli parui sitibus oppositis tunc videbunť stelle moueri ad eam partem ad quam mouenť motu tardo: in vno quidez eoꝝ ad partem orientis: ⁊ in eius opposito ad partē occidentis. Cum vero caput arietis mobilis fuerit in alterutra duarū sectionū equatoris ⁊ circuli parui aut prope eas videbunť tunc moueri ad eaz partē ad quam mouenť motu veloci: vna quidē earum ad partez orientis: ⁊ in eius opposito ad partē occidentis. Quaꝓpter inuenta est diuersitas manifesta in motu eoꝝ. Ptolomeus autē qñ ipsa comparauit loca eorum inuenta in tp̄e suo ad loca eoꝝ inuenta ab abrachis ⁊ ab alijs antiquis ph̄is inuenit eas moueri motu tardo videlicet in. 100. ānis vno gradu: nā tunc caput arietis mobil' erat meridionale separatū a puncto q̈rte meridional' ⁊ accedens ad equatorē. Posteriores aūt capite arietis adhuc magis accedente ad equatorē inuenerť stellas fixas moueri in. 66. annis vno gradu: ⁊ hoc fuit propter accessū capitis arietis ad equatorē propter quez motus stellarū fixarū fuit velocior. Tp̄e vero Campani factū erat caput arietis septētrionale distans a cōmuni sectione ꝑui circuli ⁊ equatoris de partib⁹ ipsius parui circuli versus septentrionē. 58. gra. ⁊. 57. minutis fere: ⁊ propter hoc caput ariet' distabat a cōmuni sectione orbis signorum mobilis ⁊ equatoris versus septentrionem de partibus ipsius orbis signoꝝ. 9. grad. 11. min. ⁊. 45. scd̄is fere. Erat ergo tp̄e illo locus interfectionis predicti orbis signoꝝ mobilis ⁊ equatoris super. 20. gra. 48. mi. ⁊. 15. secundis signi piscium: ⁊ alia sectio opposita super consil'em partem virgis. Postea vero multipl'r variatus est motus iste sicut Campanus diffuse declarat. Ex his ꝯcludendo ꝙ stelle fixe in tp̄e Ptolomei ⁊ suoꝝ predecessoꝝ quoꝝ cōsiderationes ipse assumit mouebantur ad occidentē ⁊ non ad orientem quemadmodū ipse putauit. Tunc enim erat caput arietis mobilis meridionale ab eq̃tore: ⁊ caput

libre septentrionale: in quo situ est motus eoꝝ ad occidentē Causa aūt erroris
eius non fuit propter debilitatē scientie: sed fuit paruitas tꝑis predecessorum
ꝯsiderantium loca stellarum fixarum in suis tꝑibus: ꝛ ea per scripturam suam
cōmendantium: vnde non fuit ei possibile vt cognosceret istū motū propter eiꝰ
tarditatē ꝛ predicti tꝑis paruitatē: ꝛ istum errorem Ptolomei et motū octaue
spere quē ponit Thebith: ꝛ formā eius: ꝛ ea q̄ accidūt ex eo diffusius ꝓsequitur
Campanꝰ q̄ꝫ huius tractatus breuitas explicare sufficiat quē motū vt ipse dicit
sequunt̄ oēs spere inferiores que sunt. 7. planetaꝝ ꝛ auges earū sicut Thebith
posuit: vnde finalr̄ ꝯcludit ꝙ orbis signoꝝ fixus non est circulus quē describit
sol motu proprio quemadmodū scripsit in computo suo Robertꝰ linconiensis
sed est vnus circulus maior in nona spera declinās ab equatore ad duas ꝑtes
septentrionis ꝛ meridiei quantitate. 23. gra. 33. mi. ꝛ. 30. secundoꝝ. Circa huiꝰ
intersectionē cum equatore mouent̄ capita arietis ꝛ libre: ꝛ in eius differentia
mouentur capita cancri ꝛ capricorni q̄n̄qꝫ cooperiens circulum solis qui est sꝑ
in sup̄ficie vnacum orbe signoꝝ mobili: q̄n̄qꝫ secans ipsū. Ad quoꝝ omnium
intelligentiā fecit Campanus figuram sensibilē rebus predictis conuenientē.

Capitulum. 37.

Sciendum est autem ꝙ predictum motum stellarū fixarum ꝛ ſm
eandē predictam quantitatē anni solaris sicut dicit Campanꝰ
Astronomi sui tꝑis supponebant eo ꝙ magis ꝯueniant cum his
que de superiorum motibus apparent q̄ꝫ ea que a prioribꝰ dicta
sunt. Et hoc quoqꝫ diuine scripture magis consonum inuenitur
que xp̄m natum asserit cum dies incipiunt crescere: nam ſm istū
motum stellarū fixarum ꝛ predictam anni quantitatem inuenies diem annun
ciationis seu conceptionis xp̄i fuisse proximū qui secutus est instans equinoxij
vernalis: ꝛ diem natiuitatis eius fuisse proximū qui secutus est instans solsticij
hyemalis: sed his nō obstantibꝰ Alfonsus quē cōmuniter astronomi sequunt̄
non ponit predictam anni quantitatē quam ponit Thebith: sed minorem vide
licet. 365. dies. 5. horas. 49. minuta. 16. secunda. Quidam tm̄ tabulas Alfonsi
redarguunt ꝛ licet in multis alijs: tamen in hoc specialiter ꝙ supponunt annū
solarem esse tempus semper equale ꝛ ipsum inuariabile permanere: ꝛ allegant
ꝙ in hoc sunt contrarie illis que ab obseruatoribus diuersorum tempoꝝ sensi-
biliter sunt percepta. Et primo quidē ꝙ antiquissimi obseruatores babilonici
posuerunt quantitatem anni. 365. dies cum quarta die et vna. 76. deinde alij
illam quartam precise posuerunt sicut Abrachis quem in hoc sequitur ecclesia
ꝛ similiter inuenit quidam Abraham fere: sed modicū minus: sed Ptolomeus
ꝛ Abbategni suis temporibus posuerunt vt supra dictum est ꝛ in alijs superio-
ribus tractatibus recitatum: ꝛ tabule Alfonsi ponunt vt statim tetigi: et in hoc
rationabiliter reprehenduntur si illam quantitatem constituant inuariabilem

Et ad ostendendũ in hoc discrepantiam tabularum harum cum antiquis ob/
seruatoribus declarant isti per differentiã eoꝝ cũ alijs de introitu solis in signa
que magna reperitur. Similiter in tp̄e nostro differentia ab aliquibus inuenta
est de introitu solis in arietem. Nam anno dñi. 1290. die. 13. mensis marcij in
uentus est sol intrare arietẽ post. 16. horas qḋ multũ discrepat ab his tabulis
ꝛ anno. 1346. inuentꝰ est ingredi arietẽ non in hora que inuenitur per tabulas
Alfonsi: ꝛ ideo concludunt periti astronomi ꝙ quantitas anni solaris non est
ꝯstituenda semper equalis sed variabilis de maiori in minus ꝛ ecõuerso: sicut
etiam motus stellarum fixarum nunc velocior nunc tardior esse comperitur vt
supra patet: vnde sicut dicit Johãnes de muris necessarium est propter motũ
octaui circuli ꝛ varium motũ augis solis mutationem eq̃tionis annos ponere
singulos in equales. Et sicut ipse probat anni quantitas quam ponunt tabule
Alfonsi nõ est precisa videlicet. 365. dies. 5. hore. 49. minuta. 15. scḋa. 59. tercia
34. quarta. 3. quinta: sed debet esse. 58. tercia. 49. quarta. 48. quinta. Nec tamẽ
quantitas ista semper manet equalis propter causas predictas. Cap. 38.

Constat igitur ex p̄dictis q̃ꝫ diuersa ꝛ q̃si aduersa diuersi senserũt
de quantitate anni solaris vt p̄allegatis tractatibus satis exp̄ssi
sed hic clarius explicaui. Veruntñ de huius anni inicio vsuali ꝛ
de eius q̃ntitate varie gentes ꝛ nationes non minꝰ diuersimode
senserunt sicut in superioribus declaratũ est. Hic tñ mihi sufficit
de inicio anni ƀm catholicos loqui id est ƀm romanos ꝛ grecos
vnde licet antiquitus aliq̃n annorum suorum greci ab alexandro sumpserunt
inicium vt dicit Campanus: tñ vt dicit Beda aliq̃n greci temporum ordinem a
dyocleciani principis annis obseruabant. Tñ post fidem susceptam catholicã
annos computare inceperunt ab anno domini ihesu christi: ꝛ vt recitat Beda
computationez ab incarnatione xp̄i Dyonisius abbas romane vrbis instituit
A quo principio gallicana ꝛ anglicana ecclesia alijq̃ꝫ plures nõ absurde ãnos
suos cõputant: licet gens ytalica multiq̃ꝫ alij antiqui romanoꝝ morem sequen
tes a prima diẽ ianuarij quẽ mensem romani fecerunt ãni principium incipiãt
Unde hic oritur dubitatio quam incidenter ꝛ breuiter tetigi in. iiij. ca. tractatꝰ
de correctione kalendarij videlicet cum ecclesia gallicana quo ad inceptionez
annoꝝ dñi preueniat ecclesiam ytalicam ꝛ alemanicam eo ꝙ gallici inchoant
annos christi ab incarnatione seu ãnunciatione dñica. Ytalici vero ꝛ alemani
a precedente natiuitate christi annos domini incipiunt. Econuerso tñ ytalici ꝛ
alemani gallicos preueniunt in maioratione annorũ id est in maioris numeri
computatione eo ꝙ singulis annis saltem inter festum circumcisionis ꝛ annun
ciationis excedunt gallicos de vno anno in computatione annoꝝ christi verbi
gratia. Cum ytalici hoc anno in festo circumcisionis numerabant annos xp̄i
1414. adhuc gallici cõputabant. 1413. vno anno minꝰ q̃ꝫ ytalici. Qualiter ergo

sine errore:suluabitur ista diuersitas. Respondi breuiter in tractatu predicto: sed hic responsionem clarius explicabo per distinctionem de duplici anno seu modo duplici quotationis annoꝝ. Annorum enim vnus dicitur vsualis: alius emergens. Usualis dicitur spacium tpis quo sol complet vnam reuolutionem motu ꝓprio: ꝛ hoc inchoando a kal' ianuarij more romano. Annus vero emergens dicitur spacium tpis indifferenter a quolibet momento inchoãtis donec sol circulũ suum motu ꝓprio compleuerit. Dico igitur ꝙ ytalici ꝛ alemani vtunt̃ annis vsualibus in computatione annoꝝ mundi. Gallici vero ꝛ anglici emergentibus incipientes a die ãnunciationis dñice. Ex quo statim patet ꝙ circũcisio dñi facta fuit anno natiuitatis ipsius scdo loquendo de annis vsualibus: licet eius anno primo emergenti. Unde etiam patet ꝙ xps de primo anno sue natiuitatis scʒ vsuali non habuit nisi septẽ dies etatis. Ex quibus sequitur ꝙ in ytalia ꝛ alemania quãuis annos natiuitatis computent non debent tñ in instrumentis publicis aut literis annos natiuitatis dñi renouare ipso die natiuitatis dñi: sed in prima ianuarij. Ratio est quia ibidem annos dñi vsuales quibus vtuntur incipiunt ꝛ terminant exclusiue. Nam de primo anno dñi ipso die natiuitatis sue fluxerũt. 358. dies ꝛ restabant pro cõplemento ipsius solũ septem dies: ꝛ per consequens ille annus primus dñi non incepit a die natiuitatis: sed ante a prima die ianuarij precedente diem natiuitatis xpi.

Capitulum. 39.

Adhuc anteʒ quia in tractatu de vero ciclo lunari: ꝛ in tractatu de correctiõe kalendarij plura scripsi de anno lunari ꝛ eius mensib⁹ hic addam vtilem distinctionem de multiplici mensis lunaris acceptione. Sciendum itaqʒ ꝙ quadruplex est distinctio mensis lunaris: quia vnus dicitur mensis medie cõiunctionis videlicet sol' ꝛ lune de quo ꝛ eius quantitate satis in dictis tractatib⁹ dictum est. Alius dicitur mensis pagrationis qui habet. 27. dies ꝛ. 8. horas sicut tetigi in primo cap̃. tractatus de imagine mundi. Alius est mensis manifeste apparitionis ꝛ hic ſm Galienum tercio de creticis dieb⁹ habet. 26. cum dimidio. Ali⁹ dicitur mensis medicinalis qui componitur ex mense manifeste apparitiõis ꝛ medietate excessus quo mensis pagrationis excedit mensem manifeste apparitionis: ꝛ istud trahitur ab Auicẽna in quarto canonis fen scda tractatu scdo cap̃. scdo. ꝛ a Galieno vbi supra: vnde relinquitur ꝙ mensis medicinalis fit. 26 dierum ꝛ. 22. horarum: ꝛ diuiditur per quatuor septimanas quarũ quelibet nõ cõtinet. 7. dies completos sed solum. 6. dies ꝛ. 17. horas cum dimidia. Qd sic patet quia medientur. 26. dies ꝛ. 22. hore ꝛ erũt. 13. dies ꝛ. 11. hore pro duab⁹ septimanis illius mensis ꝛ totidem pro alijs duab⁹: qui dies ꝛ hore si diuidant̃ erunt. 6. dies ꝛ. 17. hore cum dimidia pro qualibet septimana. Et ad hanc cõputationem debet continuare medicus in iudicando de creticis diebus: vnde

patet qꝫ in hoc sicut ꝛ in pluribus alijs medicus hꝛe debet astronomice scientie aliquam noticiam sicut ꝛ quilibet phūs. Hec igitur de elucidatione tractatuū nostrorum dicta sufficiant.

Capitulum. 40.

HUic aūt operi finem imponentes: deo gratias agimus quia tres tractat⁹ de ꝯcordia vere astronomie cum theologia ꝛ hystorica veritate satis vtiles ex sapientuꝫ dictis ipso donante collegimus Scimus aūt quosdam nobis obiecisse qꝫ professionem nostram et silr̄ etatē magis decuisset circa theologica qꝫ circa illa mathematica studia occupari. Quib⁹ pro nr̄a excusatione rn̄demus qꝫ ill' nō sic intpate vacauim⁹ quin etiā plura de materia pn̄tis scismat ꝛ vnionis ac reformationis ecclesie multosqꝫ tractatus vtiliores theologicos scriberem⁹ Nec illa tamen a theologico studio prorsus credim⁹ aliena: sed potius si absqꝫ varia curiositate aut curiosa ostentatione sciantur ad fidei ꝛ theologie decorē ac vtilitatem ecclesie ptinere. Nec decens estimam⁹ esse vel vtile policie xp̄iane theologice scientie professoreꝫ ea que in dictis tractatibus scripta sunt penitus ignorare. Hec itaqꝫ ad dei laudē ꝛ gloriam finiant qui sine fine viuit ꝛ regnat in secula seculorum Amen.

Opus concordantie astronomie cum theologia necnon hystorice veritat narratione explicit feliciter. Magistri Joannis angeli viri peritissimi diligēti correctione. Erhardiqꝫ Ratdolt mira imprimendi arte: qua nuper Venetijs nūc Auguste vindelicorum excellit nominatissimus. 4. nonas Januarij. 1490.

Erhardi Ratdolt foelicia conſpice ſigna:
Teſtata artificem qua valet ipſe manum.

Bibl. Jag.

BIBLIOTHECA
UNIV. JAGELL.
CRACOVIENSIS

R. VII. 15.

13

Biblioteka Jagiellońska
stdr0008047